YEDİ AÇIDAN NAMAZ

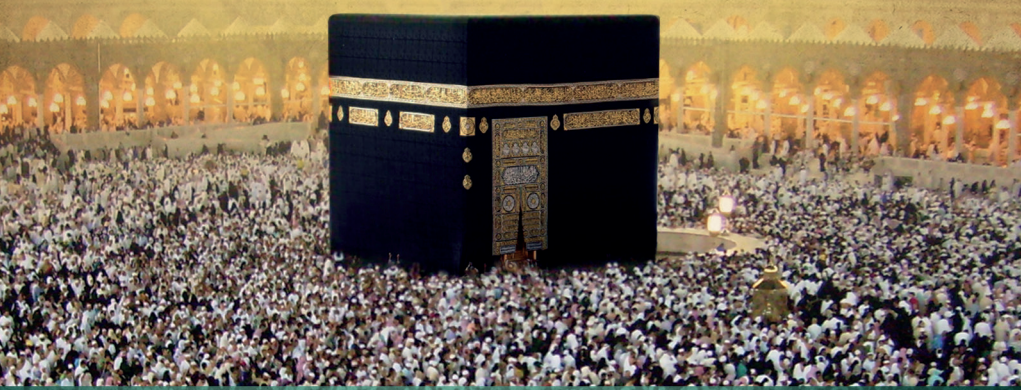

AHMET TOMOR

Adapazarı, 1443 / 2021

YEDİ AÇIDAN NAMAZ

*

Ahmet Tomor

© Copyright Ahmet Tomor

22. BASKI

ISBN
978-605-86261-9-5

Baskı, Cilt
Erkam Yayın San. ve Tic. A. Ş.
Tel: (0212) 671 07 00

İsteme Adresi
Tel : (0264) 278 9 278
Gsm: (0543) 278 9 278 (WhatsApp)
info@tomorhoca.com
info@okumayitesvik.com

www.tomorhoca.com
Ahmet Tomor'un sohbetlerine ve bütün eserlerine
www.tomorhoca.com adresinden ulaşabilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

Sunuş 7
İbâdet Açısından Namaz 13
Mîrac Açısından Namaz 26
Günahlardan Korunma Açısından Namaz 37
Sevap Açısından Namaz 50
Günah Açısından Namaz 69
Sağlık Açısından Namaz 82
Fıkıh Açısından Namaz 90
Soru ve Cevap Bölümü 92
Abdest Bölümü 93
Abdesti Bozan Şeyler 96
Özür Sahibi Olma 97
Gusül Bölümü 99
Sularla İlgili Bölüm 102
Sargılar Üzerine Mesh 103
Teyemmüm İle İlgili Bölüm 104
Kadınlarla İlgili Bölüm 108
Mest'ler Üzerine Mesh Etme 113
Necâsetten Tahâret Bölümü 115
Setr-i Avret Bölümü 118
İstikbâl-i Kıble Bölümü 121
Ezan 124
Namaz Vakitleri Bölümü 127
Niyet Bölümü 132
Namazın Rükunları 134

Namaz Nasıl Kılınır 139
Beş Vakit Namazın Farzları ve Sünnetleri 144
Cemâatle Namaz Kılmak 148
Namazı Bozan Şeyler 153
Namazın Mekruhları 157
Hastaların Namazı 160
Namazda Sehiv Secdesi 162
Yolculuk ve Yolcu Namazı 167
Kaza Namazları 171
Cuma Namazı 175
Terâvih Namazı 180
Bayram Namazları 184
Muhtezar ve Cenâze 187
Cenâze Namazı 189
Cenâzenin Taşınması 192
Dünyadan Mezara Yolculuk 193
Yalan Dünyaya El-Vedâ 195

SUNUŞ

*

Yüce Allah buyuruyor:

(Ya Muhammed!) De ki: Bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? (Zümer, 9)

Karanlık gecede önünü görmeden yürüyenle, aydınlıkta önünü görerek yürüyen bir olmadığı gibi, cehâlet karanlığında bilinçsizce ibâdet edenle, Kur'an ve sünnetin nurlu aydınlığında bilinçli ibâdet eden de kuşkusuz bir olamaz.

Hadîs-i kudsî'de Allah (c.c.): **"Gizli hazine idim; bilinmek istedim ve varlıkları yarattım."** buyuruyor.

Bilme; akıl ile olacağından, göklerin ve yerin yaratılmasındaki asıl amaç, akıllı varlıklardır. Bu nedenle Allah (c.c.) bedensel yapımızı oluşturan et ve kemik yığınlarına değil, "Ey akıl sahipleri!" diye akıllara hitab ediyor.

Ancak her şeyin özü ve özünün de özü olduğu gibi akıllı varlıkların özü insanlar ve insanların özü de ârifler'dir. Allah'ı (c.c.) ilme'l-yakîn (kesin bilgi ile) bilmeye **mârifetullah** ve mârifetullah'a erenlere **ârifler** denir.

Her çeşit günahlardan nefretle kaçınıp ibâdetlerden ruhsal zevkler, mânevî feyizler alan ve kalpleri Allah'ın (c.c.) aşkı ile yanan ârifler, Allah'ın (c.c.) en seçkin veli (evliya) kullarıdır; gökler, yerler ve cennetler gerçekte onlar için yaratılmıştır.

Ahsen-i takvîm ve **eşref-i mahlûk** olan yani en güzel şekilde yaratılan ve varlıkların en şereflisi olan insanların, Allah'ı (c.c.) ilme'l-yakîn bilip ârifler kervanına katılmaları ve

ibâdetlerden ruhsal zevkler ve mânevî feyizler alıp sadece Allah'a (c.c.) tam teslimiyetle kul olmaları,

Akıl ve mantıkla örtüşmeyen hurâfe ve efsânelere dayalı bâtıl inançlar, sapık ideolojiler ve insanları putlaştıran din karşıtı sapık rejimler gibi yapay, zorlama, baskı ve zorbalık olmayıp, insanın fıtratı, aklı, mantığı, ruhu, gönlü, sağduyusu ve doğası ile uyumludur.

Çünkü demirin, çimentonun, kumun, kalıpların ve diğer yapı malzemelerinin üretici firmalar olmadan kendiliğinden var olduklarını, plânsız, projesiz ve ustasız, mühendissiz sadece rastlantı ve tesadüflerle bir araya geldiklerini ve görkemli köşkleri, sarayları oluşturduklarını iddiaya kalkışmak, ne derece ahmaklık ve saçmalık ise,

Dünyanın, ayın, güneşin, yıldızların ve galaksilerin bir yaratıcı olmadan kendiliğinden var olduklarını, sadece rastlantı ve tesadüflerle bir araya geldiklerini ve belirli yörüngelere oturarak evrensel denge ve düzeni oluşturduğunu iddiaya kalkışmak, hiç kuşkusuz daha ahmaklık ve daha saçmalıktır.

Evrensel denge-düzeni sağlayan ve çok hassas matematiksel hesaplara dayanan dünya, ay, güneş, yıldızlar ve galaksiler arasındaki çekim gücünü yaratan, yerdeki ve göklerdeki bütün varlıkları bu çekim gücüne boyun eğdiren kimdir?

Bedensel yapımızı oluşturan trilyonlarca farklı hücreyi, hücrelerin çekirdeklerini ve çekirdekteki kromozomları, genleri ve DNA moleküllerini tek tek yaratan ve her birini hedefini hiç şaşmadan farklı dokulara ve farklı organlara yönlendiren kimdir?

Bedenimizde çift olan organlarımıza, meselâ iki gözümüze, iki kulağımıza, iki böbreğimize, iki kolumuza ve

iki ayağımıza eşit sayıda aynı tür hücreleri sevk ve idâre eden kimdir?

Ana karnında sperm ve kan pıhtısı ile başlayan, çeşitli kimyasal ve fiziksel işlemler sonucu genel anatomisi oluşan bedensel yapımızın insan şeklini alışında, cinsiyetimizin (erkek-kız) belirlenişinde ve saçlarımızın, gözlerimizin renginden parmak izlerimize kadar bedensel yapımızın oluşumunda zerre kadar etki, yetki ve seçenek hakkımız var mı? O halde bu işlemleri yapan ve yöneten kimdir?

Ana karnında aşama aşama yaratılan, doğumu ve ölümü elinde olmayan ve kendi kaderini kendi belirleyemeyen insanın, bütün âlemlerin Rabbi olan Allah'a (c.c.) tam teslimiyetle **kul** olup emirleri doğrultusunda yaşamanın ve yasaklarından titizlikle kaçınmanın dışında başka bir seçeneği var mı?

Akıl duygusundan yoksun olan hayvanların, yönetim merkezi konumundaki içgüdülerini yaratan ve farklı hayvan türlerinden her birinin içgüdülerine yaşam koşullarına göre farklı bilgileri yükleyen kimdir?

Yumurtadan yeni çıkan bir civcivin yıllarca eğitilmiş gibi koyundan, inekten korkmayıp kediden korkması ve havada uçuşan kuşlar arasında kartal ve doğan türü kuşları tanıyıp korkması ve ana tavuğun kanatları arasına sığınması, hangi bilim ve hangi mantıkla açıklanabilir?

Eski çağlarda yaşayan müşriklerin inkârcılık ve putçuluk hareketleri genelde "küfr-ü cehlîden" (cehâletten) kaynaklanıyordu ve bilmedikleri için inkâr ediyorlardı ama, inkârla iş bitmiyordu ki! Çünkü fıtratlarından kaynaklanan inanç baskısı ve bundan oluşan ruhsal bunalım onları inanca zorluyordu.

Ne yazık ki yoğun inanç baskısından ve ruhsal bunalımdan kurtulmak için, yağmurdan kaçarken doluya tutulmuşlar ve gökyüzündeki ayı, güneşi ve parlak yıldızları yeryüzünü yöneten ilâhlar olarak algılayıp onların adına diktikleri taşlara (heykellere) tapınmaya başlamışlar.

Çağımızdaki putçuluk hareketleri ise küfr-ü cehlîden değil, "küfr-ü inadîden" yani inatçılıktan kaynaklanıyor. Çünkü eski çağ müşriklerinin çarpılırım korkusu ile başlarını kaldırıp bakmaya korktukları uzaya, çağın insanı bilim ve teknoloji ile çıkmıştır.

Uzaya yerleşen, ayda yürüyen ve yıldızlara doğru tırmanan çağın insanı; ayın, güneşin ve yıldızların yeryüzünü yöneten ilâhlar olmadığını ve olamayacağını kesinlikle kanıtladığı gibi,

Tören ve saygı duruşu adı altında tapınılan taşların ve diğer maddelerin aslını oluşturan atom yığınlarını didik didik araştırmış ve atomun çekirdeğindeki korkunç enerjiyi açığa çıkararak, madde üzerindeki hakimiyetini kanıtlamıştır.

Ne yazık ki bu bilimsel gerçeklere ve kesin belgelere rağmen hâlâ putçulukta direnen ve taşların (heykellerin) önünde saygı duruşu adı altında tapınan çağın modern müşrikleri, gerçekte taş devri insanından çok daha câhil ve daha gerici değiller mi?

Çünkü taş devri müşrikleri dünyadan daha büyük ve daha güçlü enerji kaynakları olan güneşi ve yıldızları ilâhlaştırıp onlara tapınırken ve onların adına dikilen taşların önünde âyin adı altında saygı duruşu yaparken,

Çağın müşrikleri, topraktan (elementlerden) yaratılan ve ölünce çürüyüp tekrar toprağa dönüşen kendileri gibi

âciz insanları ilâhlaştırıp onlara tapınıyor ve onların adına dikilen taşların önünde tören adı altında saygı duruşu yapıyorlar. Ne yapalım? Allah (c.c.) hidâyet etsin demekten başka elimizden hiçbir şey gelmiyor ki!..

Ancak Bir Gerçeği Unutmayalım!..

Ne zaman ve nerede doğacağımıza biz karar vermediğimiz gibi, ne zaman ve nerede öleceğimize de biz karar veremeyeceğimize göre, belki yarın, belki yarından da önce ölebileceğimizi unutmayalım ve ölüme hazırlıksız yakalanmayalım.

Çok hızlı seyreden bir zaman aracındayız ve dün ile yarın arasında yolculuk yapmaktayız. Bu nedenle her an dünden kilometrelerce uzaklaşıyor ve yarınlara yaklaşıyoruz. İş, güç, makam, mevki, hastalık ve yaşlılık derken bir gün salâmız okunur, "Filân öldü." diye duyuru yapılır, cenaze namazımız kılınır ve biz, mezar denilen kara toprağın altında kendimizi buluveririz.

Yüce Allah buyuruyor:

İnsan başıboş bırakılacağını (sorgulanmayacağını) mı sanıyor? (Kıyâmet, 36)

İsrâfil (a.s.) ikinci defa Sûr'a üfleyince, imanın temel ilkelerinden olan **"Vel-ba'sü ba'del mevt"** (ölümden sonra yeniden dirilme) gerçekleşecek, âhiret âlemi başlayacak ve yeniden dirilen bütün canlılar sorgulanmak üzere mahşer yerinde toplanıp mahkeme-i kübrâ'da yargılanacak. Mahşer yerinde amel defterleri dağılacak, adâlet mîzanları (teraziler) konacak, günahlar sevaplar tartılacak, ilâhî adalet tecelli edecek ve insanın ruhlar âleminden başlayan yolculuğu ya o güzelim cennet ya da o korkunç cehennemle noktalanacak...

Ümit ve Hayal

Âhiret âlemini düşünüp sakın ümitsiz olma! Ah ben kim, cennet nerede? deme. Çünkü en büyük günah, Allah'ın (c.c.) rahmetinden ümit kesmektir. Ancak hayalci de olma ve herkes dünyada ne ekmişse, âhirette onu biçeceğini de unutma!

Allah'ın (c.c.) er-Rezzak isminin gölgesinde çalışarak rızkını aradığın gibi, Allah'ın (c.c.) el-Gafur isminin gölgesinde de affedilmenin yollarını ara ve Allah kerim'dir derken, Allah'ın âdil olduğunu ve azabının da şedîd olduğunu unutma!

Dünyada **tevbe kapısı** herkese açıktır ve kesinlikle hiç kimsenin tekelinde değildir. Bu nedenle hocadan, müftüden izin almaya gerek yoktur; para, pul ve dilekçe de istemez. Yeter ki günahlardan kop, yaptıklarına pişman ol ve artık günah işlememeye kesin kararlı ol!

Kalbin daha fazla kararmadan, can boğazına dayanmadan, Azrâil (a.s.) yakana yapışıp işini bitirmeden ve tevbe kapısı yüzüne kapanmadan önce acele et; **sakın tevbeni yarına bırakma!**

Gerçek tevbe edip günahlarından arındığın, nefsini, şeytanı aşıp sadece Allah'a (c.c.) kul olduğun, kıbleye dönüp alnını secdeye koyduğun ve gözlerinden inci taneleri gibi yaşlar akıttığın zaman, tertemiz kalbine nice mânevî feyizler, nice ruhsal zevkler ve nice ilhamlar gelmeye başlar.

İşte! O zaman çok farklı bir insan olursun. Gerçek kimliğine, doğal yaşamına ve ruhsal huzura kavuşur ve kendini başka dünyalarda bulursun. Allah (c.c.) tüm okurlarıma hidâyet etsin ve gerçek tevbe edip ruhsal zevkleri ve mânevî feyizleri yaşamayı nasip eylesin. Âmîn, bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn ve'l-hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn.

İBÂDET AÇISINDAN NAMAZ

*

Yüce Allah buyuruyor:

Ben, cinleri ve insanları ancak bana ibâdet etmeleri için yarattım. (Zâriyat, 56)

Madde ve madde ötesi âlemlerdeki canlı ve cansız varlıkları ya evrensel denge düzenin gereği ya da birbirlerinin yararı için yaratan Allah (c.c.), en güzel şekilde yaratıp akıl ile bilinçlendirdiği ve ruh ile sonsuzlaştırıp cennete aday yaptığı insanı, sadece kendisine bilinçli ibâdet etmesi için yaratmıştır.

Madde ötesi ruhsal varlıklar olan melekleri hz. Âdem'e secde (saygı) yaptırarak, insanın diğer varlıklara karşı olan üstünlüğünü ve kendi katındaki değerini fiilen kanıtlamıştır.

Ancak, meyvesi için yetiştirilen ağaçların değeri, meyvelerinin cins ve kaliteleri ile orantılı olduğu gibi, insanın Allah (c.c.) katındaki değeri de bilinç, ihlâs ve samimiyetle yaptığı ibâdetleri ile orantılıdır. Çünkü Allah (c.c.) "Ben, cinleri ve insanları ancak bana ibâdet etmeleri için yarattım." buyuruyor.

İbâdet Ne Demektir?

Abd kökeninden gelen ibâdet; göklerin, yerin tek egemeni ve bütün âlemlerin Rabbi olan Allah'a (c.c.), kalben ve bedenen tam teslim olup emirleri doğrultusunda yaşamak ve yasaklarından titizlikle kaçınmak demektir.

İbâdet edene âbid, ibâdet edilene ma'bûd ve ibâdet edilen yere ma'bed denir. Âbid'in inançlı, bilinçli olması ve ibâdetlerini sadece Allah (c.c.) rızası için ihlâsla yapması, ma'bûd'un hak ve gerçek ma'bûd olup bütün âlemlerin

Rabbi olması ve ma'bed'lerin her çeşit necâsetlerden arınmış tertemiz olması şarttır.

Irkı, rengi, dili, makamı, rütbesi ve serveti ne olursa olsun ve hangi çağda yaşarsa yaşasın, her insanın evrende tek ve gerçek ma'bûd olan Allah'a (c.c.) tam teslimiyetle ibâdet etmesi şarttır. Çünkü Allah (c.c.) insanları bu fıtrat üzere yaratmıştır.

İnsanlar fıtrat (doğa) larını korudukları ve yaratılış amacı doğrultusunda yaşadıkları sürece, kişisel ve toplumsal olarak huzur ve güven içinde yaşar, dünyada ve âhirette mutlu olurlar.

Aksi halde, dinden kopup alkolün, kumarın, fuhşun ve uyuşturucunun bağımlısı olanlar, sonuçta can sıkıntısı, gönül darlığı, huzursuzluk ve tatminsizlik derken ruhsal bunalıma girince, eşlerini ve yavrularını bile acımasızca öldürür ve toplumsal dengelerin bozulmasına neden olurlar.

İnsanın Nefsini Bilmesi

İnsanın kalben ve bedenen tam teslimiyetle Allah'a (c.c.) kulluk (ibâdet) edebilmesi için, öncelikle nefsini yani kendini bilmesi ve haddini aşmaması gerekir. Çünkü Peygamberimiz (s.a.v.): ***"Nefsini bilen, Rabbini bilir."*** buyuruyor.

Şöyle ki, direksiyon başında babasının kucağına oturan çocuk, küçücük elleri ile direksiyonu hafifçe sağa sola çevirirken, arabayı ben kullanıyorum diye sevinip şımarır.

Gerçekte kontağı açan, motoru çalıştıran, vitesi ayarlayan, gaza, debriyaja ve gereğinde frene basan ve direksiyonu kullanan da babasıdır.

Zâhirde yani görünüşte, direksiyonu hafifçe sağa sola çevirmekle arabayı ben kullanıyorum diye sevinip şımaran

çocuğun, araba üzerindeki hâkimiyeti ne derece kısıtlı ve sınırlı ise,

Dilediği an doğma, dilediği kadar yaşama ve dilediği an ölme hakkına sahip olmayan, kendi kaderini kendi belirleyemeyen ve bedenindeki trilyonlarca hücreden bir tek hücreye sözünü geçiremeyen insanın, kendi bedeni üzerindeki hâkimiyeti de aynı derecede kısıtlı ve sınırlıdır.

Bu gerçekler karşısında doğal enerji kaynağımız olan güneşe oranla, bir atomdan daha küçük bir zerrecik olan insanın; dünyayı, ayı, güneşi, yıldızları ve galaksileri yaratıp, belirli yörüngelere oturtan ve dilediği gibi yönetip yönlendiren Allah'a (c.c.) gerçek kul olmaktan ve sadece O'na ibâdet etmekten başka bir seçeneği var mı?

Dinin Direği Namaz

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Namaz, dinin direğidir. Kim (beş vakit) namazı kılarsa, dinin direğini dikmiş, kim namazı terk ederse, dinin direğini yıkmış olur. (Haleb-î sagîr)

Dinin direğini yıkıp, dinsiz kalmak ve cehennemde cayır cayır yanmak istemeyenler, namaza can simidi gibi sarılmalı ve beş vakit namazı seve seve vaktinde düzenli bir şekilde kılmalıdır.

Beş vakit namaz, imandan sonra en büyük ilâhî emirdir ve kılmakla yükümlü olanlara farz-ı ayındır. Farz-ı ayın demek, üzerine namaz farz olan her kişinin, beş vakit namazı bizzat kendisinin kılması zorunlu demektir.

Bir toplumda sadece hacıların, hocaların, emeklilerin ve âile içinde eşlerden birinin beş vakit namazı kılması yeterli değildir. Nitekim toplumda ve âile içinde sadece bazılarının yediği yemekle diğerlerinin karınları doymadığı gibi.

Namazda vekâlet de geçersizdir. Bir kişinin işi, gücü, görevi, makamı ve rütbesi ne olursa olsun, her gün beş vakit namazı bizzat kendisinin kılması farzdır. Bir garibin eline biraz para sıkıştırıp, "Benim için bugün beş vakit namazı kılıver." demesi geçersizdir.

Biz görev başındayız; bizim çalışmalarımız da ibâdettir gibi İslâm'ın özüne ve Peygamberimiz (s.a.v.) in uygulamalarına ters düşen, tutarsız şeytan fetvaları ile oyalanmayalım! Kesinlikle beş vakit namazı terk edip Allah'a (c.c.) isyan etmeyelim ve dinimizin mânevî direğini yıkmayalım!

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Her şeyin bir alâmeti vardır; imanın alâmeti de namazdır. (Haleb-î sağîr)

Namaz kılmak imanın alâmeti yani dışa yansıyan açık belirtisi olduğuna göre, bunun mefhûm-u muhâlifi (karşıt anlamı) da namaz kılmamak imansızlığın alâmetidir demektir.

Gerçekten namaz, imanın dışa yansıyan en açık belirtisidir. Çünkü gayr-i müslimlerin (müslüman olmayanların) yoğun olduğu yerlerde ve yabancı dış ülkelerde namaz kılan bir kişiyi görenler, ona din kardeşi gözüyle bakar ve dilleri farklı da olsa, İslâm'ın parolası olan selâmla tanışır ve gönül dili ile anlaşırlar.

Beş Vakit Namaz Her İnsana Farz mıdır?

Beş vakit namazın farz olması için insan olmak gerekli, ama yeterli değildir. Bu nedenle insan olmanın dışında,

1- Müslüman olmak.

2- Akıllı olmak.

3- Ergenlik çağına ermek.

4- Kadınlar âdet ve nifas kanından temizlenmiş olmak.

Bu dört konuyu biraz açalım.

1- Müslüman olmak: İslâm Dini, Asr-ı saadetten kıyamete kadar gelecek olan bütün insanları kapsayan son ilâhî din'dir. Bu nedenle ırk, renk ve dil ayrımı yapmaksızın herkesi kabul eden ve bütün insanları kucaklayıp kardeş yapan bir dindir.

Bir kişinin önceki dini, inancı ve yaşantısı ne olursa olsun, İslâmı kabul eden herkes müslümandır, din kardeşidir ve aralarında hiçbir ayrım yapılmaksızın hepsi aynı haklara sahiptir.

Bir kişinin müslüman olabilmesi için, anlamını bilerek ve kalben inanarak, dili ile seslice bir defa, **"Eşhedü en lâilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlühü"** diye kelime-i şehâdet getirmesi yeterlidir.

Göklerin, yerin tek egemeni ve bütün âlemlerin Rabbi olan Allah'tan (c.c.) başka hak ve gerçek ilâh olmadığına ve hz. Muhammed (s.a.v.) in, Allah'ın kulu ve son Peygamberi olduğuna, hiçbir baskı ve zorlama olmadan kalben inanıp, dili ile ikrar eden kişi, bu inancına bağlı kaldığı sürece müslümandır ve müslüman olarak ölürse, kesinlikle cennete girecektir.

Ancak, Cennete Giriş İki Çeşittir:

Birincisi: Mahşer yerinde amel defteri sağ eline verilenler ve mîzan'da (tartıda) sevapları ağır gelenler, mahkeme-i kübrâ'da kısa bir sorgulamadan sonra, zebânîlere teslim edilmeden, sıratta yanmadan ve cehenneme düşmeden, peygamberler, sıddıklar, şehitler ve

sâlihler ile birlikte, ruhsal coşkularla cennete gidecek ve cennetin kapısında melekler tarafından karşılanacaklar.

İkincisi: Mahşer yerinde amel defteri sol eline verilenler ve mîzan'da (tartıda) günahları ağır gelenler, mahkeme-i kübrâ'da binlerce yıl süren çok zorlu bir sorgulamadan sonra, cehenneme atılmak üzere zebânî meleklerine teslim edilecekler.

Cehennemde günahlarından arınıncaya kadar yandıktan ve cennetteki yaşam koşullarına uyum sağlayacak mânevî özelliğe kavuştuktan sonra, cehennemden çıkacak ve o güzelim cennete kavuşacaklar.

2- Akıllı olmak: Bir kimseye beş vakit namazın farz olması için akıllı olması şarttır; çünkü aklı olmayanlara (beyinsel özürlülere) beş vakit namaz farz değildir.

Akıl Nedir?

Ruh, gönül ve akıl gibi sözcükler eski çağlardan beri her dönemde varlığı kabul edilmiş, araştırmalar yapılmış, ancak üçü de ilâhî sır kapsamında olduğundan gerçekleri bilinememiştir.

Neden mi? Çünkü her şeyi aklı ile bilen insan, aklını da yine kendi aklı ile bilmesi gerektiğinden, gözleri ile kendi gözlerini göremediği gibi aklı ile de kendi aklını bilemez. İşte bu nedenle ruh, gönül ve akıl gibi mânevî sözcükler, hiçbir dönemde ilâhî sır olma kapsamının dışına çıkamaz.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Allah ilk önce aklı yarattı ve ona: "Gel dedi, hemen geldi, git dedi, hemen gitti (yani itaat etti)." Sonra azîz ve celîl olan Allah: "İzzetim ve celâlim hakkı için, bana senden daha değerli bir varlık yaratmadım. Seninle alır, seninle verir, seninle sevaplandırır ve seninle azap ederim." buyurdu. (Taberânî - Ebû Nuaym)

Allah'ın (c.c.) "İzzetim ve celâlim hakkı için, bana senden daha değerli bir varlık yaratmadım." dediği akıl, en büyük ilâhî nîmettir. Çünkü insan fiziksel gücü ile değil, ancak aklı ile kendinden kat kat daha güçlü hayvan türlerine hâkim olmuştur.

Ayrıca ilâhî emirlere muhatap olan da bilinçsiz et, kemik ve hücre yığınları değil, ancak akıldır. Bu nedenle Allah (c.c.) Kur'an'ı Kerîm'de, "Ey akıl sahipleri!" diye doğrudan akıllara hitab ediyor, emir ve yasaklarını onlara bildiriyor.

Malı olmayan yoksullara zekât ve hac gibi mâlî ibâdetler farz olmadığı gibi, doğuştan aklı olmayanlara (zihinsel engellilere), sonradan aklını yitirenlere, yaşlılık ve hastalık nedeniyle ağır bunama dönemine girenlere de namaz ve oruç gibi ibâdetler farz değildir.

Bir gün, bir geceden (24 saatten) fazla yani altı namaz vakti kadar ve daha fazla baygın ve koma halinde kalanlara, hastalıkları devam ettiği sürece beş vakit namaz farz olmadığı gibi iyileştikleri zaman da kılamadıkları bu namazları kaza etmeleri gerekmez.

Eğer baygınlık ve koma hâli 24 saat yani beş namaz vakti kadar ya da daha az olursa, hasta iken kılamadıkları namazları iyileşince kaza ederler.

"Aklın yolu birdir." derler, doğrudur. Çünkü en akıllı ve en bilinçli ruhsal varlıklar olan meleklerde öfke, şehvet, onur ve benlik gibi nefsânî duygular olmadığından, melekler arasında hiçbir görüş ayrılığı ve görüş ayrılığından kaynaklanan tartışmalar olmaz.

İnsanların kendi aralarındaki görüş ayrılıkları ve görüş ayrılığından kaynaklanan sözlü tartışmalar ve eyleme dönüşen itişip kakışmalar, kavgalar, cinayetler ve korkunç savaşlar, öfke, şehvet, ihtiras, onur ve benlik gibi nefsânî

duyguların, akılları devre dışı bırakmasından ileri gelen olaylardır.

3- Ergenlik çağına ermek: Küçük çocuklara ergenliğe (büluğa) erinceye kadar beş vakit namaz farz (zorunlu) değildir. Çocukların ergenliğe ermesi, bedensel yapılarına, psikolojik duyarlılıklarına ve yaşadıkları iklim şartlarına göre farklı olabilir.

Genelde kız çocukları 9 yaşından ve erkek çocukları 12 yaşından sonra ergenliğe erer ve ergenliğe erince, başta beş vakit namaz olmak üzere dînî hükümlerin herbirini uygulamakla yükümlü olurlar.

15 yaşına gelen kız ve erkeklerde, eğer ergenlik (büluğa erme) belirtileri olmasa da 15 yaşından sonra şer'an (dînî açıdan) ergen sayılır ve dînî hükümleri uygulamakla yükümlü olurlar.

Ergenlik Belirtileri

Erkekler ilk ihtilâm (rüyada cünup) olmaları ile ve kızlar Hanefî'de 3 günden az, Şâfî'de bir gün ve bir geceden az olmamak üzere ilk âdet kanını görmeleri ile ergen (büluğa ermiş) olurlar.

Ergen olan kızların ilk âdet kanından temizlenince, önce gusül abdesti almaları, sonra o vaktin farzından başlayarak beş vakit namazı düzenli bir şekilde kılmaları, ayrıca dışarıda ve mahremi olmayan erkeklerin yanında güzelce örtünmeleri farz olur.

Ergen olan yani rüyada ilk defa ihtilâm olup cünup olan erkeklerin de, uyanınca önce gusül abdesti almaları ve o vaktin farzından başlayarak beş vakit namazı düzenli bir şekilde kılmaları ve gözlerini harama bakmaktan sakınmaları farz olur.

Yüce Allah buyuruyor:

Ey îman edenler! Kendinizi, eşinizi ve çocuklarınızı yakıtı insanlar ve taşlar olan ateş (cehennem) den koruyun. Orada Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve emredildikleri şeyleri yapan iri yapılı, güçlü melek (zebâni) ler vardır. (Tahrîm, 6)

Kendimizi ve yavrularımızı, yakıtı insanlar ve tapınılan taşlar olan cehennemin ateşinden ve korkunç zebânîlerin azabından korumak için, Allah'ın (c.c.) İslâm fıtratı üzere yaratıp bizlere tertemiz bir şekilde emanet ettiği yavrularımızı, bizler de İslâm fıtratı üzere yetiştirip Allah'a (c.c.) tertemiz bir şekilde kavuşmalarına yardımcı olalım.

Çocuklar ana babanın elinde ilâhî emânettir. İslâm fıtratı üzere doğan ve tertemiz günahsız bir şekilde ana babaya teslim edilen yavruları, korumak, kollamak ve ilâhî emirler doğrultusunda yetiştirmek, her ana babanın üzerine farzdır ve ana babanın doğal görevidir.

Çocuklara uydurma isimler yerine, İslâm'a uygun ve anlamı güzel isimler takmak da ana babanın görevidir. Çocuklar konuşmaya başlayacağı zaman anne, baba yerine, öncelikle Allah demesini öğretmeli ve tertemiz beynine iyi yerleşmesi için sık sık tekrarlamalıdır.

Çocukların sağlığını korumak da ana babanın görevidir. Özellikle gebelik ve emzirme döneminde sigara, alkol ve uyuşturucu kullanan kadınlar ve çocukların yattığı kapalı odalarda sigara içenler, Allah (c.c.) katında sorumludurlar.

Yavrunun doğal gıdası, ilâhî formüle dayalı ana sütüdür. El değmeden, plâstik ve metal kaplara girmeden, elektronik cihazlardan geçmeden, havadan etkilenmeden ve dış ısı ile besin kaybına uğramadan annelerin göğsünden fışkıran

ana sütü; doğal ve genel besleyiciliği ile birlikte, çocuk hastalıklarına karşı da doğal koruyucu özelliği vardır.

Helâl gıda yiyen, sigara içmeyen, güzel ahlaklı ve sağlıklı bir annenin şefkatli kolları arasında göğsüne yapışıp süt emen yavrulara; sağlık ve psikolojik açıdan ana sütü yeterlidir.

Yavrusunu seven ve onun geleceğini düşünüp cennete hazırlamak isteyen ana babalar, yavrularını her türlü çirkin sözlerden, günah işlenen yerlerden ve ahlâk dışı yayınları izlemekten ateşten korur gibi korumalıdırlar.

Çocuklar 7 yaşına yaklaşırken, namazla ilgili bazı ön bilgiler verilmeli, kısa sûreler ve dualar yavaş yavaş öğretilmeli ve namaza alışmaları için ara sıra canlı uygulamalar da yapılmalıdır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Çocuklarınız yedi yaşına gelince, onları namaza başlatın. On yaşına geldikleri vakit namaz kılmazlarsa, (hafifçe) vurun ve yataklarını ayırın. (Ebû Dâvûd)

Çocuklar yedi yaşına gelince namaza başlatılmalı ve on yaşına gelinceye kadar severek, okşayarak ve ara sıra sevdiği şeyleri alıp ödüllendirerek namaza alıştırmalıdır. On yaşına geldikleri halde namaz kılmazlarsa, çıplak el ile ve en fazla üç defa vurarak cezalandırılmalı ve cinsel sapıklığı önlemek için yataklarını ayırmalıdır.

Unutmayalım! Çocukları kucağa alıp sevmek ve ellerinden tutup gezdirmek, gerçekten güzel ve hoş bir şey ama, onları Allah'ın emirleri doğrultusunda yetiştirip cehennemde cayır cayır yanmaktan korumak ve o güzelim cennete hazırlamak, çok daha güzel ve daha hoş bir şeydir.

Bir İlkokul Müdürü İle Sohbet

Sünnet cemiyeti dolayısı ile bir ev sohbetinde, çocukların dînî eğitimi ve yedi yaşında namaza başlamaları konusunu anlatırken, ilkokul müdürü olduğunu söyleyen biri sözümü keserek aynen şunları söyledi:

"Çocukların yedi yaşında namaza başlamaları ve on yaşından sonra baskı ile namaza zorlanmaları çocukların özgürlük haklarına, insan haklarına ve genel ahlâk ve hukuk kurallarına saygısızlık değil mi?"

Müdür beyin bu insancıl (!) yaklaşımlı sorusu üzerine konuyu değiştirdim ve müdür beyin içerisinde olup uyguladığı, ancak farkında olmadığı eğitim sistemini örnek vererek yanıtlamaya çalıştım.

Müdür bey, dedim! Beş yıllık (o zaman öyleydi) ilk öğretim yasalarla belirlenmiş zorunlu bir eğitimdir. Yedi ve daha yukarı yaştaki çocuklar, sabahın alaca karanlığında tatlı uykularından ve sıcak yataklarından zorla kaldırılıp, okula gidiyorlar.

Tatlı uykularından ve sıcak yataklarından zorla kaldırılan çocukların yarı aç, yarı uykulu bir halde ve kışın soğuk günlerinde kar, tipi, fırtına ve yağmur altında üşüyerek ve ıslanarak okula gitmeleri zorunludur.

Ayrıca büyük kentlerde yoğun trafiğin arasından körebe oynar gibi kaçarak, koşarak ve trafik canavarından kıl payı kurtularak okula gidiyorlar. Ana babalar da bu beşerî sistemi uygulama ve gerekli hallerde zor kullanma, hatta baskı yapma zorunluluğundalar.

Sonra müdür beye dönerek, sayın müdür bey dedim. Doğumla ölüm yani kundakla kefen arasında sınırlı, kısıtlı ve çok kısacık dünya hayatı için, çekilen bunca çileleri,

sıkıntıları ve hatta ölüm tehlikelerini hoşgörü ile doğal karşılıyorsunuz.

Diğer yanda, Allah'ın (c.c.) İslâm fıtratı üzere yarattığı yavruların, doğal yaşamlarının bir gereği olan beş vakit namazı ana babalarının yanıbaşında ve sıcacık odalarında kılmalarını, neden bu kadar abarttığınızı ve yadırgadığınızı anlayamadım dedim.

Müdür bey, doğrusu kendisinden hiç beklemediğim bir tevâzu ve olgunlukla boynuma sarıldı ve benim gibi bir âcizden özür diledi. Allah'a şükür, cemiyet tatlılıkla sona erdi ve inşâAllah hayırlı ve yararlı olmuştur.

4- Kadınlar âdet ve nifas kanından temizlenmiş olmak:

Yüce Allah buyuruyor:

(Ya Muhammed!) Sana kadınların âdet hâlinden soruyorlar? De ki: O bir rahatsızlıktır. (Bakara, 222)

Dokuz yaşını doldurmuş kızların ve kadınların her ay rahimlerinden gelen kara, kırmızı, sarı ve toprak rengindeki ağır kokulu kanlara "âdet kanı" ve doğumdan sonra gelen kana da "nifas kanı" denir.

Âdet ve nifas kanları, sağlık açısından kadınlar için çok yararlı ve gereklidir. Çünkü, normal âdet kanı ile vücutlarında biriken zararlı maddeler ve toksinler dışarı atıldığından, her ay normal âdet gören kadınlar, hem vücutlarında biriken zararlı maddelerden, toksinlerden arınmış hem de pek çok hastalıklara karşı korunmuş olurlar.

Ancak, her nîmetin bir külfeti olduğu gibi âdet görmenin de bazı külfetleri vardır. Örneğin, vücutta biriken zararlı maddeler ve toksinler âdet kanı ile dışarı atılırken, kadınların vücut ısılarında, tansiyonlarında, nabız atışlarında ve vücutlarının farklı fonksiyonlarında farklı değişiklikler olur.

İşte bu tür olaylardan dolayı genelde aşırı duyarlı kadınlarda sağlık ve psikolojik açıdan bazı sorunlar olduğundan, âdet ve nifas hâlindeki kadınların bu halleri devam ettiği sürece onlara beş vakit namaz farz olmadığı gibi, âdet ve nifastan temizlenince de kaza etmeleri gerekmez.

***

MÎRAC AÇISINDAN NAMAZ

*

Mîrac Ne Demektir?

"Arece" fiilinden miftah (anahtar) vezninde ism-i âlet olan mîrac, merdiven anlamında niteliğini bilemediğimiz mânevî bir araç demektir.

Mîrac, madde ötesi âlem-i ervahtan gelen ve geçici dünya hayatına aldanmayıp gönüllerinin tertemiz doğasını koruyan âşıkların, ilâhî cezbe ile makam-ı evvelîne yani geldikleri madde ötesi makamlara yücelip, mânevî feyizler ve ruhsal zevklerle seyr-i sülûk yapmaları demektir.

Mîrac, bütün peygamberlerin ve evliyaların seyr-i sülûk'u yani Allah (c.c.) yolunda mânevî ve rûhânî yolculuğudur. Her peygamberin ve evliyanın ruhsal kemâlâtına (olgunluğuna) ve Allah (c.c.) katındaki mânevî derecesine göre ruhsal mîracı vardır.

Hz. Muhammed (s.a.v.) in Mîracı

Uyanık hâlinde, ruh ve beden ile Mekke'deki Mescid-i Haram'dan, Kudüs'teki Mescid-i Aksâ'ya ve Kudüs'teki Kubbet-üs-sahrâ'dan yedi kat gökleri aşıp Sidre-i münteha'ya ve oradan gaybü'l-gayb âlemlerini aşıp Kâb-ı kavseyn makamına kadar olan mîrac, Allah'ın (c.c.) sadece hz. Muhammed'e (s.a.v.) lütfettiği özel ve evrensel bir mîrac'dır.

Hz. Cebrâil'in, "İleri geçersem yanarım." diye aczini itiraf edip Sidre-i müntehâ'da kaldığı ve Allah'ın (c.c.) en seçkin kulları olan peygamberlerin gıpta ettiği bu evrensel mîracı, "Kezebte" diye yalanlayan müşrikler cehennemin en alt tabakalarına yuvarlanırken, "Sadakte ya Resûlallah!" diye onaylayan Ebû Bekir (r.a.) sıddîkiyet makamına yüceldi.

Mîrac Hediyesi Namaz

Peygamberimiz (s.a.v.) Kâb-ı kavseyn makamından dünyaya döneceği zaman Allah'a (c.c.), "Ey yüce Rabbim! İnsanlar sefer dönüşü yavrularına hediye getiriyorlar; ben buradan sevgili ümmetime ne götüreyim?" diye sordu.

Allah (c.c.): "Habibim, Muhammed'im! Ümmetine bu kutsal makamlardan beş vakit namazı hediye olarak götür ki, onların mîracı da bu beş vakit namaz olsun." buyurdu.

Sonsuz ve sınırsız merhamet sahibi olan Allah (c.c.), bizim gibi günahkâr kullarını da bu kutsal mîrac nîmetinden mahrum etmemek için "Habibim, Muhammed'im!" dediği Peygamberimiz (s.a.v.) ile bize beş vakit namazı mîrac hediyesi olarak gönderdi.

"Küllü şey'in yerci'u ilâ aslihi" (Her şey aslına döner.) kuralı gereği, topraktan yaratılan bedenlerimiz ölünce çürüyüp tekrar toprağa dönüştüğü gibi, mîrac gecesi farz kılınan ve mîrac'dan bize hediye olarak gelen beş vakit namaz da huşû ve huzurla kılanları tekrar mîrac'a taşır.

Hiç kuşkusuz namaz, mü'minlerin mîracı, başlarının tacı ve gönüllerinin mânevî ilacıdır. Çünkü mü'minler, ancak beş vakit namazda mîrac'ın mânevî feyizlerinden yararlanabilir ve ancak beş vakit namazda melekler gibi madde ötesi âlemlerdeki ruhsal zevkleri yaşayabilirler.

Her Namaz Mîrac mıdır?

"Namaz, mü'minlerin mîracıdır." hadîsinin Arapça metni, ***"Essalâtü mîrâcü'l-mü'minîn"*** dir. Essalâtü'deki lâm-ı ta'rif ile, elmü'minîn'deki lâm-ı ta'rif cins için değil, ahd (belirlilik) içindir. Bu nedenle her namaz mîrac olmadığı gibi, her mü'minin kıldığı namaz da mîrac olmaz demektir.

Namazın gerçekten mîrac olması ve kılan kişiyi mânevî feyizlere, ruhsal zevklere ve madde ötesi âlemlere taşıyabilmesi için, öncelikle namaz kılan kişinin gerçek mü'min olması ve tevhid (Allah bir) inancını kalbine yerleştirmesi gerekir.

Din karşıtı liderlerin, din karşıtı sözlerini hiç kılları kıpırdamadan (kalben tepki göstermeden) dinleyenler ve avuçları şişinceye kadar alkışlayanlar; sonra alelacele aldıkları yarım abdest ile yatıp kalkanlar, namazdan ruhsal hiçbir zevk alamadıkları gibi mîrac'ın kokusunu bile alamazlar.

Çünkü Yüce Allah buyuruyor:

Gerçek mü'minler felâha (cehennemden kurtulup cennete) kavuştular. Onlar namazlarında huşû edicilerdir. (Mü'minûn, 1-2)

Gerçek mü'min ve gerçek namaz; işte artı ve eksi uçları gibi bu ikisi bir araya gelince, nice mânevî enerjiler, mânevî feyizler ve ruhsal zevkler oluşur ve kılınan namaz, gerçekten mîrac olur.

Dininde, inancında duyarlı olanlar, hiçbir koşulda İslâmî yaşantılarından tâviz vermeyenler ve beş vakit namazı vaktinde huşû ile kılan gerçek mü'minler, mahşer yerindeki kısa sorgulamadan ve sırat köprüsünü yıldırım gibi geçtikten sonra doğruca cennete gidecek ve orada sürekli mutlu olacaklar.

Değerli Okurlarım!

Namazımızın gerçek mîrac olması ve bizleri mânevî feyizlere, ruhsal zevklere ve ilâhî huzura taşıyabilmesi için, öncelikle namazın alt yapısını oluşturan ön şartları yerine getirelim. İnanç, bilinç ve ihlâsı kendimize ilke edinelim!

Namazın ön şartları tuvalette başlar. Çünkü tuvaletine sıkışan kişinin, tuvalete gitmeden namaz kılması mekruhtur. Ameller (yapılan işler) niyete bağlı olduğundan, namazı huşû ve huzurla kılma ve kerâhetten sakınma niyeti ile tuvalete gidenlerin, namazla ilgili sevapları yazılmaya başlar bile.

Abdest, namazın anahtarı ve müslümanların şeytanlara karşı en etkili silahıdır. Ezandan önce abdestini alıp namazın vaktini bekleyenlere, şeytan kesinlikle yaklaşamaz ve onları dünya işleri ile oyalayıp, namazın vaktini geciktiremez. Bu nedenle vakit girmeden önce abdest almayı alışkanlık hâline getirmeye ve kendimizi psikolojik açıdan namaza hazırlamaya çalışalım.

Abdest ya da gusül alındıktan ve üst baş gibi temizlikler gözden geçirildikten sonra, namaz vakitlerini ilâhî randevu olarak algılayalım ve minarelerden okunacak ezanları ruhsal heyecanla bekleyelim.

İlâhî randevunun başladığını bildiren ezanlar okunmaya başlayınca ve müezzinler "Allahü Ekber, Allahü Ekber" deyince gönüller duygulanmalı, iş güç bırakılmalı, yaşam durmalı ve tüm mü'minler namaza koşmalı.

Bülbüller sazda,
Gönül niyazda,
Söyle namazda,
Elhamdülillah.

Duyulur bir ses,
Koşuşur herkes,
Dâim her nefes,
Elhamdülillah. [Ali Ulvi Kurucu (r.a.)]

Niyet

Namazın akışını etkileyen niyet çok önemlidir, bu nedenle kalp ile yapılması farzdır. Niyet, kul ile Allah (c.c.) arasında bir sözleşmedir ve bu sözleşme ile âdetle ibâdet birbirinden ayrılır ve kişinin sevabı niyeti ile orantılı olur.

Niyet, insanın gaflet uykusundan uyanıp kendine gelmesi, yapacağı işin bilincinde olması ve Allah (c.c.) huzurunda olduğu bilinci ile namaz kılması demektir.

Niyet, namaz kılan kişi ile dünyası arasına çekilen kalın bir duvardır. Duvarın dış tarafında koşma koşuşturma, gaflet, ihtiras, kavga, tartışma ve bitip tükenmeyen dünya işleri ve duvarın iç tarafında sadece Allah'a (c.c.) ihlâs ile ibâdet.

"Niyet ettim Allah rızası için filân namazı kılmaya." derken, ağzımızdan çıkanı kulağımız duymalı ve gönlümüz bu sözleşmeye bağlı kalmalıdır. Namazı gerçekten Allah rızası için kılmaya özen gösterelim ve Allah'ın (c.c.) rızasını tek amaç edinelim.

Tekbir

Namaza, "Allahü Ekber" (en büyük Allah) diye tekbirle girilir ve Allah'tan başka her şey önemini yitirir. Namaza giriş tekbiri farzdır ve bu tekbire, tahrîme tekbiri veya iftitah tekbiri denir.

Tahrîme tekbiri; haram kılan tekbir demektir. Çünkü bu tekbirden önce helâl ve mübah olan iş, güç, yeme, içme, konuşma, yürüme ve sağa sola dönüp bakınma gibi şeyler, artık haram kılınmış ve namaz kılan kişi âdeta melekleşmiştir.

İftitah Tekbiri; açış ve fütûhat (mânevî fetihler) tekbiri demektir. "Allahü Ekber" diye tekbir alan ve el bağlayıp Allah'a (c.c.) tam teslim olan kişiye, madde ötesi âlemlerin kapıları yavaş yavaş açılır ve rûhânî mîracı başlar.

Dünya açısından hiçbir baskı ve dayatma olmadığı halde, sadece Allah'ın (c.c.) emrini yerine getirmek ve rızasını kazanmak için işini gücünü bırakan, tatlı uykusunu ve sıcak yatağını terk eden ve gereğinde baskılara karşı direnerek abdestini alan ve el bağlayıp Allah'a (c.c.) teslim olan kişi, yeme içme gibi beşerî sıfatlardan arınıp melekler gibi ruhsal hâle dönüşünce,

Tesbih, hamd ve tevhid anlamını içeren ve meleklerin doğal gıdası olan **"Sübhâneke'llâhümme ve bi hamdik, ve tebârekesmük ve teâlâ ceddük, ve lâ ilâhe gayrük"** tesbihâtını okur.

"Su uyur, düşman uyumaz." derler. En tehlikeli ve en bilinçli düşmanımız olan şeytan, kalp ve damarlarımızda elektrik akımı gibi dolaşırken ve nefsânî duygularımızı tahrik edip kalbimize kötü şeyleri fısıldarken, huzurlu namaz kılamayacağımız için **"Eûzü billâhi min'eş-şeytânirracîm"** diye, lânetlenmiş şeytanın şerrinden Allah'a (c.c.) sığınırız.

Sonra, **"Bismillâhirrahmânirrahîm"** diye Rahman ve Rahîm olan Allah adıyla başlayıp, önce Fâtihâ'yı ve ardından bildiğimiz sûre ya da âyetleri okuruz. Ancak bunları Allah'ın (c.c.) huzurunda olduğumuz bilinci ve Allah'ın (c.c.) bizi görüp, dinlediği inancı ile yavaş yavaş, içimize sindire sindire ve az çok anlamını düşünerek okuyalım.

Özellikle, **"İyyâke na'budü ve iyyâke nesteîn"** (Ancak sana ibâdet ederiz ve ancak senden yardım isteriz.) âyetini okurken gerçekçi olalım; namazda ve namazın dışında bu âyetin anlamına bağlı kalalım.

Fâtiha ve zamm-ı sûreden sonra, Allah'ın (c.c.) sonsuz kudreti ve azameti karşısında saygı ile eğilmek için, rükû'a giderken "Allahü Ekber" diye tekbir alırız ve rükû'da en az üç defa, **"Sübhâne Rabbiyel azîm"** (Ey azamet sahibi

olan Rabbim, seni noksan sıfatlardan tenzih ederim.) dedikten sonra,

"Semi'Allahu limen hamideh" (Allah kendisine hamd edenin hamdini kabul eder.) diyerek rükû'dan doğruluruz. Rükû'dan doğrulunca ayakta ve dimdik vaziyette **"Rabbenâ leke'l-hamd"** (Ey Rabbimiz! Hamd ve övgü sana mahsustur.) der ve ardından "Allahü Ekber" diye tekbir alıp secdeye gideriz.

Secde, ibâdetlerin özü ve kulun mânevî açıdan Allah'a (c.c.) en yakın olduğu ruhsal hâlidir. Bu nedenle Allah (c.c.), **"Secde et, yakın ol"** buyuruyor. (Alâk, 19)

Secde, topraktan yaratılan insanın tekrar toprağa dönüşü, bir dönemin, bir ömrün ve bir rek'atın tamamlanışı demektir. Secde, alın ile toprağın ve onur ile tevâzu'un bir noktada birleşmesi ve mîrac açısından mü'minlerin sıçrama rampasıdır.

Taş devri müşriklerine özenenler, tören ve kutlama adı altında putlaştırılan taşların önünde saygı ile eğilirken, bizler sadece Allah'a secde edilir inancı ve Allah huzurunda olduğumuz bilinci ile secde ederken,

En az üç defa, ama yavaş yavaş **"Sübhâne Rabiye'l-A'lâ"** (Ey yüce Rabbim! Seni her çeşit noksan sıfatlardan tenzih ederim.) dedikten sonra, "Allahü Ekber" diye başımızı secdeden kaldırıp otururuz.

Secde etmediği için lânetlenen şeytanı kahretmek için, **"Sizi topraktan yarattık, tekrar toprağa döndüreceğiz"** âyetini hatırlamak için ve secde hâlindeki ruhsal zevklere doyamadığımız için, "Allahü Ekber" diye ikinci secdeye gider ve yine en az üç defa **"Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ"** deriz.

Birinci rek'atın ikinci secdesinden sonra "Allahü Ekber" diye ikinci rek'ata kalkış, hz. İsrâfil'in ikinci defa sûr'a üflemesi ile yeniden dirilen insanların kabirlerinden kalkışı demektir.

İkinci rek'at'a kalkınca el bağlayıp ve boyun büküp ayaktaki duruş, sorgulanmak üzere mahşer yerindeki korkulu bekleyiş demektir.

Her iki rek'at, mîrac yolunda yeni bir makama yükseliştir. Bu nedenle her namazın ikinci rek'atın sonundaki oturuşta, Peygamberimiz (s.a.v.) in mîrac'ta okuduğu "Ettehiyyâtü" okunur.

"Ettehiyyâtü li'llâhi ve's-salâvâtü ve't-tayyibât. Es-selâmü aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve rahmetu'llâhi ve berekâtüh. Es-selâmü aleynâ ve alâ ibâdi'llâhi's-sâlihîn. Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh."

Anlamı: "Dil ile beden ile ve mal ile yapılan ibâdetlerin hepsi sadece Allah'a (c.c.) mahsustur. Ey şânı yüce Peygamber! Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketleri sana olsun. Dünya ve âhiret selâmeti bizlere ve Allah'ın bütün sâlih kullarına olsun. Şehâdet ederim ki, Allah'tan başka hak ve gerçek ilâh yoktur. Ve yine şehâdet ederim ki, hz. Muhammed O'nun kulu ve Resûlüdür."

Ka'de-i ûlâ denilen ilk oturuştan sonra, kelime-i şehâdetten aldığımız iman gücü ve mânevî enerji ile "Allahü Ekber" diye tekbir alıp ayağa kalkar ve mîrac yolundaki ruhsal yolculuğumuza devam ederiz.

Ka'de-i ahîre denilen son oturuşta, Ettehiyyâtü'den sonra **"Allahümme salli alâ"** ve **"Allahümme bârik alâ"** diye başlayan salâvât-ı şerîfeleri okuyup, Allah'ın (c.c.) yüce

emrini ve Peygamberimiz'e (s.a.v.) olan sevgi, bağlılık ve vefa borcumuzu yerine getirmeye çalışırız.

Salâvât-ı şerîfelerden sonra, **"Rabbenâ âtinâ"** ve **"Rabbenağfirlî"** gibi duâ anlamındaki âyetleri okuyup, kendimizin, ana babamızın ve hz. Âdem'den kıyamete kadar gelip geçmiş ve gelecek olan bütün mü'min ve mü'mine kardeşlerimizin hesap günü affedilip bağışlanmaları için dua ederiz.

Namaza başlarken, **tahrîme tekbiri** ile bize haram kılınan yeme, içme ve konuşma gibi şeylerin tekrar helâl olması ve mîrac yolculuğundan dünya âlemine dönmemiz için, önce sağımızdaki ve sonra solumuzdaki meleklere **"Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah"** diye selâm verip namazdan çıkarız.

Kabir'de Namaz

"El-kabrü sandûku'l-amel" (kabir, amel sandığıdır). İnsan ölünce adı cenaze olur ve yaşam boyu hırsla çalışıp kazandığı bütün malı, mülkü vârislere kalır ama, ergenlik ile ölüm arası yapmış olduğu iyi ve kötü amelleri (sevap ve günahları) onunla birlikte mezara gider.

İnsanların güzel amelleri (sevapları); güzel, sevimli, sempatik, nûrânî ve akıllı varlıklar şeklinde mezara gelecek, kabirdeki sorgulamada yardım edecek ve kıyamete kadar birlikte olup, o kişiyi kabrinde yalnız bırakmayacaklar.

Kötü amelleri (günahları) da yılan, akrep, köpek ve ejderha gibi korkunç şekillerde mezara gelecek, kabirdeki sorgulamada üzerine saldırıp korkutacak ve kıyamete kadar o kişinin en korkunç düşmanı olup, onu sürekli azap edecekler.

Güzel amellerin başında farzlar ve farzların başında, her gün beş defa tekrarlanan namaz gelir. Beş vakit namaz, ne derece inançlı, bilinçli, ihlâslı, dosdoğru ve güzelce kılınırsa, o derece güzel, sevimli, sempatik, nûrânî ve akıllı bir şekilde mezara gelecek ve kıyamete kadar o kişinin en yakın dostu ve can yoldaşı olacak.

Mânâ Âleminde Namaz

Mânâ âleminde namaz, bir insana benzer. Namazın farzları o kişinin kalbi, beyni, ciğerleri ve böbrekleri gibi hayâtî organları; namazın vâcipleri kolları, ayakları ve gözleri gibi dış organları; namazın sünnetleri el ve ayak parmakları ve namazın müstehabları da kaş, kirpik ve saçlarıdır.

Namazda bir farzın terki hayâtî organlardan birinin ölümü, bir vâcibin terki dış organlarından birinin engelli olması, bir sünnetin terki el ya da ayak parmaklarından birinin engelli olması ve bir müstehabın terki saçların dökülüp kel kalması gibidir.

Beş vakit namazımızın Allah (c.c.) katında kabul olması, mezarda ve âhirette karşımıza sevimli, nurlu ve çok güzel bir şekilde çıkması için, öncelikle bid'atlardan kaçınıp namazın farzlarını, vâciplerini, sünnetlerini ve müstehablarını en ince ayrıntılarına kadar özenle yerine getirmeye çalışalım.

Ancak!

Her şeyin bir özü vardır. Çiçeklerin özü renkleri, güllerin özü kokuları, balın özü tadı ve sütün özü yağı olduğu gibi, insanın özü rûhu ve namazın özü de **huşû**'dur ve huşûsuz namaz, ruhsuz beden gibidir.

Yüce Allah buyuruyor:

Gerçek mü'minler kesinlikle felâha (cehennemden kurtulup cennete) kavuştular. Onlar, namazlarında huşû ediciler (namazlarını huşû ile kılıcılar) dır. (Mü'minûn, 1-2)

Huşû Nedir?

Kısaca, huzur ve sükun demektir.

Akıl namazda ve kalpler Allah (c.c.) huzurunda,

Hayal cennetle cehennemin tam ortasında ve ikisine aynı mesâfede,

Gözler önde ve secde mahallinde,

Dil Kur'an okumada ve kulaklar dilin okuduğunu dinlemede,

Eller sağı solu kaşımaksızın hareketsiz ve üst üste,

Ayaklar dağlar gibi sâbit, hareketsiz, yan yana ve paralel şekilde,

Gönül mânevî feyizler ve ruhsal zevklerle coşup taşmada,

Ruh ilâhî cezbe ile yedi kat göklerin ötesinde ve mîrac yolunda,

İşte, kişiyi mîrac'a, cennete ve cennette Cemâlullah'a taşıyacak olan gerçek namaz!..

Ne mutlu, huşû ve huzurla namaz kılıp, mîracın ruhsal zevkini yaşayanlara ve ne yazık namaz kılmaya üşenip, çağdaş firâvunların ve nemrutların izinden gidenlere!

***

GÜNAHLARDAN KORUNMA AÇISINDAN NAMAZ

*

Günah Ne Demektir?

Suç, kabahat ve isyan anlamında olan günah, cehenneme giden yol demektir. Sonu cehennem olan bu yolun dünya bölümünde Allah'a (c.c.), Peygamber'e (s.a.v.) isyan ve nefsânî duyguların isteği doğrultusunda akıl dışı çılgınca ve sorumsuzca bir yaşam vardır.

Ruh ve nefis gibi birbirinin zıddı iki karşıttan yaratılan insan, ruhsal açıdan meleklerle ve bedensel açıdan hayvanlarla aynı eşit konumda olduğundan, her insanın hem sevap hem günah işleme yönünde eşit oranda istek, eğilim ve yeteneği vardır.

Bedensel hayata **nefis** ve bedensel hayatın öfke, şehvet, kin, kibir, onur, benlik ve ihtiras gibi özelliklerine **nefsânî duygular** denir. Nefsânî duyguların hepsi tehlikeli olmakla birlikte, öfke ve şehvet duyguları daha tehlikelidir.

Öfke Duygusu

Şeytanın dürtüleri ile kalpte oluşan iç uyarılar ya da şiddetli dış tahrikler karşısında âniden eyleme dönüşme özelliğine sahip olan öfke duygusu, her an patlamaya hazır çok tehlikeli bir bomba gibidir.

Öfke duygusu, iç uyarılar ya da dış tahriklerle âniden uyarılan kişi, eğer sözlü ya da fiilî eyleme geçmeden önce akıl freni ile öfkesini önleyebilirse, ne mutlu! Aksi halde sonuç, ya mezar ya da cezaevi olabilir ve zavallı kişinin dünyası da âhireti de kararabilir!

Ülke genelindeki olaylara baktığımızda! Âniden uyarılan öfke duygusunun etkisi ile nice tekmeli, yumruklu kavgalar ve nice bıçaklı, silâhlı yaralamalar ve ölümler oluyor. Sonra çok yuvalar yıkılıyor, çok anneler babalar ağlıyor, çok eşler dul ve çocuklar yetim kalıyor.

Ayrıca, dış güçler tarafından yönetilen ve "hacivat ile karagöz" oyununa benzeyen terör olaylarında ve devletler arası savaşlarda on binlerce insan ölüyor, ülkeler harap oluyor. Sonuçta savaşı kazananlar da kaybedenler de ölüyor ve her biri yerin altındaki karanlık bir çukurda çürüyüp kara toprağa dönüşüyor.

Şehvet Duygusu

Her dönemde tehlikeli olan şehvet duygusu, günümüzde çok daha tehlikeli boyutlara ulaştı. Bir yanda şeytanın dürtüleri, diğer yanda aşırı çıplaklıktan kaynaklanan şiddetli cinsel tahrikler ve bu tehlikeli ortamda yangına körükle gidip yüz kızartıcı müstehcen yayınlar yapan belirli kanallar!

Sonuçta, toplumda tatminsizlik, cinsel gerilim, gayr-i meşrû cinsel ilişkiler, birbirini aldatan eşler, boşanmalar, yıkılan yuvalar, istismara açık sahipsiz başıboş çocuklar, gözünü açmadan sokağa terk edilen yeni doğan bebekler ve cinsel sapıklar tarafından aldatılıp ya da zorla kaçırılıp cinsel tecâvüze uğrayan, sonra boğulup, öldürülüp çukurlara atılan zavallı yavrular!

Suç; Şehvet ve Öfke Duygusunda mı?

Hayır! Çünkü şehvet ve öfke gibi nefsânî duygular, akarsulara benzer. Akarsular, dere yataklarının dışına çıkmadıkları sürece çevreleri için hayat ve enerji kaynakları oldukları gibi, nefsânî duygular da meşrûiyet çizgisinin dışına çıkmadıkları sürece, bedensel yaşam için hayat ve enerji kaynağıdır.

Akarsular olmasaydı, yeryüzü çöle dönüşür ve dünyada insan diye bir varlık olmazdı. Eğer şehvet duygusu olmasaydı, insanlar evlenip çoluk çocuk sahibi olamaz ve insan nesli devam etmezdi.

Eğer öfke duygusu olmasaydı insanlar canlarını, mallarını, eşlerini, namuslarını ve vatanlarını savunamaz; uyuşuk, korkak ve miskin bir halde yaşarlardı.

"Görelim Mevlâ neyler, Neylerse güzel eyler."

Erzurumlu İbrahim Hakkı (r.a.)

Bu âlemde her şey geçici olduğundan, bedensel hayatın ölümü ile nefsânî duygular da ölür ama, aslımız ve kalıtsal kişiliğimiz olan **RUH**, bedenin ölümü ile ölmez ve bedensel yapıdaki hücresel ve organik değişiklikler ruhu etkilemez. Örneğin, başkasının gözü ile gören ve başkasının böbreği ya da kalbi ile yaşayanların ruhlarında hiçbir değişiklik olmaz.

Âhiret âleminde de yeni bedenleri ile birleşecek olan ruhların, gerçek ve kalıtsal kişiliklerinde hiçbir değişiklik olmayacak. Hz. İsrâfil, ikinci defa sûr'a üflediği an, derin bir uykudan uyanır gibi kabirlerinden fırlayan insanlar, sorgulanmak üzere tıpış tıpış mahşer yerine gidecek ve dünyada yaptıklarının hesabını verecekler.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kim dünyasını çok severse, âhiretine zarar verir. Kim de âhiretini çok severse, (o da) dünyasına zarar verir. Ancak siz kalıcı olanı (âhireti), geçici olana (dünyaya) tercih ediniz. (Tirmizî - İbni Mâce)

Dünyaya, dünyada kalacağımız kadar ve âhirete de âhirette kalacağımız kadar çalışalım ve ikisi çatıştığı zaman, kalıcı olan âhireti, geçici olan dünyaya tercih edelim. Ayrıca,

topraktan yaratılan ve ölünce çürüyüp tekrar toprağa dönüşecek olan bedensel yapımızı aşıp, bizi âhirete taşıyacak olan ruhumuzun, nefse karşı üstünlük sağlaması ve irâde gücümüz üzerinde etkili olması için çalışalım.

Günahların Psikolojik ve Biyolojik Etkileri

Yüce Allah buyuruyor:

Hayır! (Onların dediği gibi değil), aksine yaptıkları günahlarından dolayı onların kalpleri kararmıştır. (Mutaffifîn, 14)

Bu âyet-i kerîmenin açıklamasını en yetkili ağızdan yani Peygamberimiz (s.a.v.) den dinleyelim.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

İnsan bir günah işlediği zaman, kalbinde siyah bir nokta oluşur. Eğer derhal tevbe ve istiğfar edip o günahı terk ederse, kalbi tekrar parıldar. (Tevbe etmeyip) Günaha devam ederse, siyah noktalar çoğala çoğala bütün kalbini kaplar, işte bu siyah noktalar Allahü Teâlâ'nın: "Hayır! Aksine yaptıkları günahlarından dolayı onların kalpleri kararmıştır" buyurduğu siyah noktalardır. (Tirmizî - Nesâî - Ahmed İbni Hanbel - Hâkim - Beyhakî)

İnsanlarda, bedenin motoru olan ve kanda erimiş potasyum atomunun elektronları ile çalışan kalbin dışında, kalb-i hakîkî (gerçek kalp) denilen madde ötesi nûrânî bir duygu vardır ki, ona **gönül** denir.

Gönül, insanın madde ötesi âlemlerle iletişim kurabildiği ve gayb âleminden mesajlar alabildiği tek duygusudur. Her çeşit günahlardan kaçınıp gönüllerinin doğasını koruyan Allah'ın (c.c.) sâlih kulları, gönül penceresinden madde ötesi âlemleri izler ve oradan mânevî mesajlar alırlar.

Dünyada gönül darlığından kurtulup, ruhsal huzura kavuşmak ve ibâdetlerden mânevî feyizler almak için, özenle gönlümüzün doğasını koruyalım ve nur gibi pırıl pırıl parlak olan gönlümüzü günahlarla karartmayalım!

Gözlerimiz küçücük bir çöp parçasına karşı kızararak, şişerek ve gözyaşı salgılayarak tepki gösterdiği gibi, gönlümüz de günahlara karşı sıkılarak, daralarak ve bunalıma girerek tepki gösterir.

Gözümüzdeki çöp çıkmadan, gözlerimiz sağlığına kavuşamadığı gibi kalbimizdeki siyah noktalar silinmeden yani tevbe edip günahlardan arınmadan, gönlümüz de doğasına kavuşamaz ve insan saplandığı psikolojik bataklıktan kurtulamaz.

Psikolojik bataklığa saplananlar sonuçta, ya psikolojik tedavi adı altında uyuşturucu bağımlısı olur ya da cinci ve bakıcı denilen sapıkların büyü masalları ile bir de evham hastası olur.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Günahlar gizlice işlendiği zaman, zararı sadece günahı işleyenlere âittir. (Eğer) Açıkça işlenip yaygınlaşır ve önlenmezse, zararı bütün topluma gelir. (Taberânî)

Gizlice işlenen günahlar baş, diş ve böbrek ağrıları gibi kişilerle sınırlıdır. Yani acısını ancak onlar çeker. Açıkça işlenip yaygınlaşan günahlar ise, tehlikeli salgın hastalıklar gibi tüm toplumu tehdit eder. Yetkililer vaktinde âcil önlemler alıp hastalığın yaygınlaşmasını önleyemezse, zamanla kontrolden çıkar ve toplumsal felâkete dönüşebilir.

Açıkça işlenen günahlar da, başta din görevlileri olmak üzere toplumdaki bilinçli müslümanlar tarafından vaktinde önlenmezse, zamanla kontrolden çıkar ve Âdetullah'ın gereği toplumsal felâkete, hatta ülkelerin haritadan silinmesine neden olabilir.

Günahlardan Korunmak İçin,

Yüce Allah buyuruyor:

(Ya Muhammed!) Sana Kitab (Kur'an) dan vahyedileni oku ve (beş vakit) namazı dosdoğru kıl. Çünkü namaz (cinsel) hayâsızlıktan ve (her çeşit) kötülüklerden korur. (Ankebût, 45)

Beş vakit namaz bizi, dünyada hayâsızlık (fuhşiyat) tan ve her çeşit kötülüklerden (günahlardan) koruduğu gibi, âhirette de o korkunç cehennemde cayır cayır yanmaktan koruyacağı için, dinin direği ve imanın alâmeti olan beş vakit namaza sımsıkı sarılalım ve en güzel şekilde kılmaya çalışalım.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Sizin en hayırlınız Kurân'ı öğrenen ve (başkalarına) öğretendir. (Buhârî - Ebû Dâvûd - İbni Mâce - Tirmizî)

İnsanların en hayırlısı olmak için, önce kendimiz Kur'an okumasını öğrenelim; sonra başkalarına da öğretelim. Aksi halde hadîs-i şerîfin mefhûm-u muhâlifi (karşıt anlamı) na göre, **insanların en hayırsızı** oluruz.

İnsanların en hayırsızı olmamak, mezara Kur'an'sız gitmemek ve mahşer yerindeki sorgulamada; ahlâk dışı filmleri seyretmekten ve futbol maçlarını izlemekten **Kur'an'ı Kerîm'i okumaya vakit bulamadım** dememek için,

Lütfen ve Allah rızası için son ilâhî kitab olan Kur'an'ı çok okuyalım, bilmeyenlere öğretelim, güncel yaşantımızı Kur'an'daki ilâhî emirlere göre düzenleyelim ve Kur'an seferberliğini toplumda yaygınlaştırmaya çalışalım!

Her Namaz Kötülüklerden Korur mu?

Her çatı evi yağmurdan ve her elbise kişiyi soğuktan koruyamadığı gibi kuşkusuz her namaz da insanı cinsel hayâsızlıktan ve her çeşit kötülüklerden koruyamaz. Çünkü her emirde bir şart vardır, bu şart yerine gelmeden meşrûtu (karşılığı) olmaz. Örneğin, "Namazı dosdoğru kıl" emrindeki şart, "Eğer namazı dosdoğru kılarsan" demektir.

İşte kim beş vakit namazı dosdoğru ve güzelce kılıp şartı yerine getirirse, meşrût'u olan namaz, o kişiyi hayâsızlık (fuhşiyat) tan ve her çeşit kötülüklerden korur ve bu koruma Allah'ın (c.c.) kesin teminatı altındadır. Ancak Allah'ın (c.c.) teminatı, şartın tam ve eksiksiz yerine getirilmesine bağlıdır.

Örneğin, bir makinenin çalışması için belirli bir düğmeye basmak şarttır. Ancak düğmeye hafifçe dokunmakla şart yerine gelmeyince makine çalışmadığı gibi farzları, vâcipleri ve sünnetleri gözetilmeden gelişi güzel kılınan namazlar da, sahibini fuhşiyat ve münkerat gibi yüz kızartıcı günahlardan koruyamaz.

Çünkü "Essalâtü" deki lâm-ı ta'rîf cins için değil, ahd-i zihnî (belirlilik) içindir. Yani Kur'an ve sünnetteki emirler ve bu emirleri açıklayan müctehidlerin ictihatları doğrultusunda huşû ve ihlâsla kılınan namaz demektir.

Enes radıyallahü anhü diyor ki:

Sahabeler, ensardan bir genç hakkında Peygamberimiz'e (s.a.v.), "Ya Resûlallah! Filân genç burada (mescidde) beş vakit namazını çok güzel kılıyor ama geceleri de bazı çirkin işleri yapmaktan geri kalmıyor diye şikayette bulundular. Bunun üzerine, Peygamberimiz (s.a.v.): ***"Onun (güzel kıldığı) namazı, yakında onu her çeşit çirkin işleri yapmaktan alıkoyacaktır."*** *buyurdu ve gerçekten de öyle oldu.*

Abdullah İbni Abbas radıyallahü anhümâ'ya bir kişi, "Gözlerimi haramdan korumak için ne yapayım?" diye sordu. *"Namazını dosdoğru kıl"* buyurdu. Bir diğeri, "Dilimi yalandan korumak için ne yapayım?" dedi, *"Namazını dosdoğru kıl"* buyurdu. Bir diğeri de, "Nefsime hâkim olmak için ne yapayım?" dedi, ona da: *"Namazını dosdoğru kıl"* buyurdu.

Bunun üzerine cemâatten biri; "Ya Abdallah! Üç kişi sana farklı şeyleri sordular, sen her birine "Namazı dosdoğru kıl" diye aynı cevabı verdin. Peki bu konuda bir delîlin (sağlam kaynağın) var mı? dedi. Bunun üzerine Abdullah İbni Abbas (r.a.):

"(Ya Muhammed!) Sana Kitab (Kur'an) dan vahyedileni oku ve (beş vakit) namazı dosdoğru kıl. Çünkü namaz, (cinsel) hayasızlıktan ve her çeşit kötülüklerden korur." âyetini okuyunca, dinleyenlerin hepsi tatmin oldu ve beş vakit namazı daha güzel ve daha doğru kılmaya başladılar.

Her İbâdet Günahtan Korur mu?

Korur ama, yeterli olmaz. Çünkü beş vakit namazın dışındaki ibâdetler sürekli olmadığından, özellikle öfke ve şehvet gibi nefsânî duyguların âniden eyleme geçmesini önlemede yetersiz kalırlar.

Beş vakit namazı vaktinde ve düzenli bir şekilde kılanların gönülleri; abdest, namaz, Kur'an, dua, tesbihat ve salâvât-ı şerife gibi çeşitli ibâdetlerle sürekli nurlandığından, karanlığı seven ve karanlık ortamda gelişen nefsânî duygular, eyleme geçebilecek güce bile erişemezler.

Ayrıca beş vakit namazı dosdoğru ve güzel bir şekilde kılanların, her çeşit günahlardan korunacağı Allah'ın (c.c.)

kesin teminatı altında olduğundan, beş vakit namaza can simidi gibi sarılalım.

Diğer yandan, Allah'ın (c.c.) bizlere tertemiz bir şekilde emânet ettiği yavrularımızı da, her çeşit günahlardan, cinsel sapıklardan, sigara, alkol, kumar, uyuşturucu ve terör örgütlerinin tuzağına düşmekten kurtarmak için, en güçlü mânevî güvencemiz olan beş vakit namazı, vaktinde ve güzelce kılmaları için olağanüstü gayret sarfedelim.

Değerli Okurlarım!

Beş vakit namazda, mânevî feyizler, ruhsal zevkler ve kalıcı huzur vardır. Bunların da ötesinde daha pek çok sırlar ve hikmetler vardır ama, bunlar dil ile anlatılamaz, kalem ile yazılamaz ve yaşamadan, tatmadan anlaşılamaz!

Dost ve düşmanın bildiği bir gerçek vardır ki! Beş vakit namazı vaktinde ve düzenli bir şekilde huşû ve huzurla kılanlar; kesinlikle alkol, kumar, fâiz, uyuşturucu, fuhuş, hırsızlık, dolandırıcılık, rüşvet, adam öldürme ve yaralama gibi büyük ve çirkin günahları işlemedikleri gibi, ellerinden geldiği kadar küçük günahlardan da sakınırlar.

Ancak, tüm bunlara rağmen atalarımız "Beşer, şaşar." yani yanılgıya düşer demişler. Bu açıdan baktığımızda, beş vakit namazı kılan müslümanların da bazen yanılgıya düşebileceği, küçük de olsa ve istemeyerek de olsa bazı günahları işleyebileceği anlar olabilir.

Allah'a (c.c.) sonsuz şükürler olsun ki, günahlardan korunma açısından en etkili ve en güvenli mânevî kalkanımız namaz olduğu gibi, günahlardan arınma ve günahları imhâ konusunda da en etkili ve en güvenli mânevî silâhımız, yine beş vakit namazdır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Bir kimse abdest alırken, ağacın yaprakları döküldüğü gibi onun günahları da dökülür. (Beyhakî)

Namazla ilgili sevaplar abdest alırken başlar ve sonbahar da ağaçların yaprakları döküldüğü gibi abdest alan müslümanların küçük günahları patır patır dökülür.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kim abdestini güzelce alırsa, o kimsenin günahları tırnaklarının altına kadar bütün bedeninden çıkar. (Müslim - Nesâî)

Abdest sadece el, yüz ve ayak yıkama olayı değil, insanı el ve ayak tırnaklarının altına kadar (küçük) günahlardan arındıran ve kararan gönülleri aydınlatıp huzura kavuşturan maddî ve mânevî bir temizlik sistemidir.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kuşkusuz benim ümmetim kıyamet gününde abdest izlerinden yüzleri, elleri ve ayakları (nur gibi) parlak olarak (mahşer yerine) dâvet edilecekler. Kimin yüzünün parlaklığını arttırmaya gücü yeterse, bunu yapsın (çok abdest alsın). (Buhârî - Müslim)

Dünyada güzelce abdest alanlar ve beş vakit namazı düzenli bir şekilde kılanlar; mahşer yerine elleri, yüzleri ve ayakları nur gibi parlayarak ve yüzleri gülümseyerek gelecekler. Onları gören günahkârlar, “Ah! Keşke ben de dünyada abdest alıp beş vakit namazımı kılsaydım.” diye kendilerini kınayacaklar.

Bu fâni dünyaya aldananlar ve abdest alıp namaz kılmaya üşenenler, eğer tevbe edip namaza başlamadan ve kılamadıkları namazları kaza etmeden ölürlerse,

"Vel-ba'sü ba'del mevt" te yani öldükten sonra yeniden dirilip kabirlerinden kalktıkları günde, milyonlarca defa pişman olacak ve kendilerini şiddetle kınayacaklar ama, ne yazık ki iş işten geçmiş olacak!

Peygamberimiz (s.a.v.) bir gün ashâbına buyurdu:

"Ne dersiniz? Sizden birinizin kapısı önünde bir ırmak olsa, (ve o kimse) onda günde beş defa yıkansa, o kimsede kir (ve ter) diye bir şey kalır mı?"

Sahabeler "Hayır onda kir (ve ter) diye bir şey kalmaz." deyince,

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdu: ***"İşte beş vakit namaz da bunun gibidir. Allah onunla (beş vakit namazla) günahları giderip temizler."*** (Buhârî - Müslim)

İşte beş vakit namazı vaktinde düzenli bir şekilde kılanlarla, kılmayanların farkı! Günde beş defa rahmet deryasına dalanlarla, günde beş defa günah bataklığına dalanlar bir olur mu?

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Büyük günahlardan kaçınıldığı sürece, beş vakit namaz ile iki cuma (namazı), aralarında işlenen küçük günahlara keffârettir. (Müslim - İbni Mâce - Tirmizî)

Allah'a ortak koşmak, suçsuz bir insanı öldürmek, ana babaya âsi olmak, yalan yere yemin etmek, şarap içmek, domuz eti yemek, fâiz (kredi) alıp vermek ve zina yapmak gibi büyük günahlardan kaçınanların, abdest alırken ve namaz kılarken otomatikman küçük günahları döküldüğünden, sadece büyük günahları kalır; onlar için de pişmanlık duyarak özel tevbe etmeleri gerekir.

Eğer günahları yoksa! Aldıkları sevapları katlana katlana amel defterlerine yazılır, gönülleri pırıl pırıl nurlanır, ruhsal huzura kavuşur ve onların açısından bu çok daha yararlı ve kazançlı olur.

Ya Namaz Kılmayanlar?

Onların işi gerçekten çok zor. Çünkü abdest, namaz gibi günahsavar silahlardan ve ibâdetlerin sevabından yoksun olanların, en küçük günahları bağışlanmaksızın zerre zerre amel defterlerine yazılır, gönülleri kararır ve mahşer yerindeki mahkeme-i kübrâ'da mîzana konur.

Sürekli biriken ve büyüye büyüye altından çıkılamaz hale gelen günahlarına, bir de kılmadıkları namazların büyük ve korkunç günahları eklenince, sırat köprüsü bu yükü çekemez ve cehennemden başka hiçbir yer onları kabul edemez.

İşin İlginç Yönü!

Alınları secde görmeyenler ve güle oynaya çılgınca günah işleyenler, sanki onlara günah işleme hakkı ve imtiyazı verilmiş gibi hacıların, hocaların ve beş vakit namazı kılan müslümanların en küçük günahlarını eleştirir dururlar!

Ne yapalım, Allah hidâyet etsin demekten ve onlara da beş vakit namazı kılmaları nasib olsun diye dua etmekten başka elimizden hiçbir şey gelmiyor ki!

Ey İnsanoğlu!

Makamın, mevkiin ve rütben ne olursa olsun,
İşin, gücün ve yaşadığın çevre neresi olursa olsun,
Tepeden, tırnağa günahlara batmış da olsan,
Sapıtıp, taşlara, putlara tapınmış da olsan,
Alkolün, kumarın, fuhşun kurbanı da olsan,
Uyuşturucunun bağımlısı ve satıcısı da olsan,
Çağdaşlık tutkusu ile çırıl çıplak soyunmuş da olsan,
Hayân, iffetin, örtün, zorla alınmış da olsan,
Aldatılmış, pavyonlara satılmış da olsan,
Allah'tan ümidini kesme, seni O yarattı,
Sen O'nu unutsan da, O seni unutmadı,
Sayısız nîmetleri hep senin için yarattı,
Yerleri, gökleri, cenneti senin için yarattı.
Sayılı nefeslerin damla damla tükenmeden,
Azrâil yakana yapışıp işini bitirmeden,
Tevbe et, koş, Allah'a koş!
Abdest al, namaza, felâha koş!
Yüzünü Kıble'ye, gönlünü Rabbine dön.
Secdeye kapan, ruhunla Mevlâ'ya dön.
Her aradığını namazda bulacaksın,
Tüm duygularınla tatmin olacaksın.
Vallahi kendini başka dünyalarda bulacaksın!..

***

SEVAP AÇISINDAN NAMAZ

*

Sevap Ne Demektir?

Allah (c.c.) rızası için yapılan ve İslâm'ın temel ilkelerine ters düşmeyen her çeşit hayırlı işlerin karşılığı anlamında olan sevap, cennete giden yol demektir. Çok uzun soluklu ve engelli bir yarış olan cennet yolunun dünya bölümünde, sınav gereği önümüze her an çeşitli engeller çıkabilir.

Zaman gelir, iktidarı ele geçiren İslâm düşmanları, dış güçlerin de desteği ile müslümanlara aşırı derecede zulüm ve baskı yapabilirler. Zaman gelir iki yüzlü münâfıkların gizli din düşmanlığı, açığa çıkıp baskıya dönüşebilir. Zaman gelir, din adamı, akademisyen ya da hocaefendi kimliği ile ortaya çıkan sapıklar, sahte fetvâlarla insanların kafasını karıştırıp, inançlarını bozmaya çalışabilirler.

Diğer yandan, Peygamberimiz (s.a.v.) in "Cihad-ı ekber" (en büyük cihad) dediği, nefsimizin öfke, şehvet, onur, benlik, ihtiras ve özellikle aşırı dünya sevgisi gibi duyguları aklımızı devre dışı bırakıp, irâde gücümüz üzerinde etkili olabilir ve freni patlayıp kontrolden çıkan bir araç gibi bizi cehennem çukurlarına yuvarlayabilir.

Yüce Allah buyuruyor:

Fakat siz, (ey gâfiller! geçici) dünya hayatını tercih ediyorsunuz. Halbuki âhiret, daha hayırlı ve devamlı (yani sonsuz) dur. (A'lâ, 16-17)

Ölümü, kefeni, tabutu ve yer altındaki mezarı unutup, nefislerinin hayvansal duygularının isteği doğrultusunda çılgınca ve sorumsuzca yaşayan gâfiller; işin sonunu

düşünmedikleri için geçici dünya hayatını, sonsuzluk âlemi olan âhirete tercih ederler ama, nereye kadar?

Ölüm yatağına yattıkları, ecel yastığına başlarını koydukları, hararetten dilleri kuruyup, ciğerleri yandığı ve can acısından tüyleri diken diken olup ecel terleri döktükleri zaman, Azrâil (a.s.) âniden karşılarına dikilince, ne yapacaklar? "Ben, dünya hayatını âhirete tercih ediyorum ve ölmek istemiyorum mu?" diyecekler.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kim dünyasını çok severse, âhiretine zarar verir. Kim de âhiretini çok severse, (o da) dünyasına zarar verir. Ancak siz, kalıcı olanı (âhireti), geçici olana (dünyaya) tercih ediniz. (Ahmed İbni Hanbel - Hâkim)

Dünya ile âhiret, birbirine zıt iki karşıt kutup gibidir. Bunlardan birine yaklaşan, diğerinden uzaklaşmış ve birinden uzaklaşan, diğerine yaklaşmış olur. Peki ama, bu birbirine zıt iki kutup arasında yaşamanın dışında başka bir alternatifimiz olmadığına göre ne yapalım?

Peygamberimiz (s.a.v.) in tavsiye ettiği gibi dünyayı, dünyada kalacağımız kadar ve âhireti de âhirette kalacağımız kadar sevelim ve ikisi çatıştığı zaman, kalıcı olan âhireti geçici olan dünyaya tercih edelim. İşlerimiz ne kadar yoğun ve acele de olsa, aşırı zorunluluk olmadıkça, bir vakit namazı bile erteleyip kazaya bırakmayalım!

Âşık Yunus diyor ki:

"Birkaç gün aldatıp gezer,
İnsan bunu bâki (sonunda) sezer,
Bir gün her düzeni bozar,
Yalan dünya derler buna."

Değerli Okurlarım!

Bu dünya vefasızdır, gaddardır, bizden öncekilere yar olmadığı gibi bizlere de yar olmaz. Hani nerede, bizden önce bu fâni dünyada yaşayanlar ve en üst makamlarda oturanlar? Hani nerede, ölümü unutup kahkaha ile gülenler ve dünyada sürekli kalacağını sananlar?

Hani nerede, görkemli köşklerde ve konforlu saraylarda oturanlar ve ellerinde demir gibi sağlam tapuları olanlar? Görkemli köşklerini ve konforlu saraylarını dünyada bırakıp ve sadece beyaz bir kefene sarılıp âhiret âlemine göçüp gitmediler mi? Şimdi her biri yer altındaki daracık ve karanlık kabirlerinde tek başlarına yalnız ve garip garip yatmıyorlar mı?

Bir gerçeği de unutmayalım! Ölüm, sadece onların kaderi değil ki! Bizler de helâl haram demeden gece gündüz hırsla çalışıp kazandığımız mallarımızı, mülklerimizi dünyada bırakıp ve sadece beyaz bir kefene sarılıp âhiret âlemine göçüp gitmeyecek miyiz? Sonra, yer altındaki daracık ve karanlık bir kabirde tek başımıza yalnız ve garip kalmayacak mıyız?

Ölümü, mezarı hatırlayınca karamsarlığa kapılıp Allah'ın rahmetinden ümidimizi kesmeyelim ama, yattığımız yerde Allah kerim'dir diye hayalci de olmayalım ve ikisinin arasında orta yolu izleyelim.

Şöyle ki, Azrâil (a.s.) yakamıza yapışmadan, tevbe kapısı yüzümüze kapanmadan ve beyaz kefeni giyip yer altındaki karanlık kabre girmeden önce, günahlardan kopup tevbe edelim ve başta beş vakit namaz olmak üzere ibâdetlerimizi düzenli bir şekilde yapalım ve bu konuda din kardeşlerimize de yardımcı olalım.

Gerçi Asr-ı saadetten çok uzaklarda, insanların aşırı dünya işlerine daldığı, gençlerin alkol, kumar, uyuşturucu, kız arkadaşı ve top peşinde koşuştuğu ve kadınlardan hayânın kalkıp, çıplaklığın sınır tanımadığı bir zamanda, fitne ve terör belâsıyla iç içe yaşıyoruz ama!

Aşırı soğuklardan korunmak için, daha fazla giyinmeye ve daha fazla kalori almaya ihtiyacımız olduğu gibi, günümüzde de sokağa taşan haramlardan korunmak için, daha güçlü imana, daha fazla sevaba ve özellikle dinimizin direği olan beş vakit namaza daha sıkı sarılmaya ihtiyacımız vardır.

Abdullah İbni Mes'ûd radıyallahü anhü diyor ki:

Peygamberimiz'e (s.a.v.) "Hangi amel (ibâdet) Allah katında daha sevimlidir?" diye sordum.

"Vaktinde kılınan namazdır." *buyurdu.* (Buhârî - Müslim - Tirmizî - Nesâî)

Allah'ın (c.c.) emrine ve rızasına uygun olma koşulu ile ve Allah rızası için yapılan her ibâdetin, kuşkusuz belirli bir sevabı vardır. Ancak sevapların başında Allah'ın (c.c.) kesin emirleri olan farzlar ve farzların başında da beş vakit namaz gelir.

Hac ibâdetini ömürde bir defa, oruç ve zekât ibâdetlerini yılda bir defa farz kılan Allah (c.c.), namaz ibâdetini her gün belirli vakitlerde beş defa kılmayı farz kılmıştır.

Her gün beş defa tekrarlanan ve sürekli bir ibâdet olan beş vakit namazı vaktinde ve düzenli bir şekilde dosdoğru kılanların, günlük yaşantılarının belirli bir kısmı ibâdetle geçtiğinden, alınları secde görmeyen, abdestsiz ve namazsız gâfiller gibi günah işlemeye vakit bile bulamazlar ki!

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Ameller (ibâdetler) ancak niyete bağlıdır. Her kişi yaptığı işin karşılığını niyetine göre alır. (Buhârî - Müslim - Tirmizî - Ebû Dâvûd - Nesâî - İbni Mâce)

Gece yatarken sabah namazına kalkma niyeti ile çalar saati ya da telefon alârmını namaz vaktine göre ayarlayan kişilerin, namazla ilgili sevapları yazılmaya başlar bile!

Kısa gecelerde tatlı uykularından ve kışın sıcak yataklarından sadece Allah rızası için ve namaz kılma niyeti ile kalkanların, tuvalet dahil, namazın ön hazırlıkları ile ilgili yaptıkları her hareketin ve attıkları her adımın sevapları ayrı ayrı yazılır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kim abdestini güzelce alırsa, o kimsenin günahları tırnaklarının altına kadar bütün vücudundan çıkar. (Müslim - Nesâî)

Abdest, el, yüz ve ayak yıkama gibi sadece maddî kirlerden arınma olayı değil, insanı el ve ayak tırnaklarının altına varıncaya kadar mânevî kirlerden (günahlardan) arındırıp gönülleri pırıl pırıl parlatan ve psikolojik açıdan insanı rahatlatıp huzura kavuşturan mânevî temizlik sistemidir.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Bir kimse abdest alırken, ağacın yaprakları döküldüğü gibi onun günahları da dökülür. (Beyhakî)

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Cennetin anahtarı namaz ve namazın anahtarı da abdesttir. (Ahmed İbni Hanbel - Beyhakî)

Cennetin anahtarı namaz ve namazın anahtarı abdest olduğuna ve cennete girmek için bu iki anahtara sahip olmanın dışında başka hiçbir alternatifimiz olmadığına göre, öncelikle üşenmeden abdest alalım ve abdest anahtarı ile namaza ve namaz anahtarı ile de o güzelim cennete girmeye çalışalım!

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kıyamet günü kul, (mahşer yerinde) önce namazdan hesaba çekilecek. Eğer namazı dosdoğru ve tamam olursa, diğer amelleri (ibâdetleri) de dosdoğru ve tamam olacak (sayılacak). Eğer namazı eksik ve noksan olursa, diğer amelleri de eksik ve noksan olacak. (Taberânî)

Ergenlik çağından ölünceye kadar günde beş defa namaz kılmak, dünya penceresinden bakanlara belki külfet (zahmet) gibi görünür ama, âhiret penceresinden bakanlar için durum farklıdır.

Mahşer yerinde önce amel defterleri dağılacak, sonra, adalet mîzanları (terazileri) kurulacak ve ilk sorgulama beş vakit namazdan başlayacak. Ergenlik çağı ile ölüm arasında güzelce kılınıp kabul olan her namazın hayal edemeyeceğimiz boyutlardaki sevapları mîzanın sağ bölümüne konulunca, melekler bile şaşıracak, insan sevinip coşacak ve onun için en büyük bayram olacak.

Dünyada çeşitli güçlüklere, engellere ve baskılara rağmen dosdoğru ve güzelce kılınıp Allah (c.c.) katında kabul olan namazların sevabı, mîzandaki günah sevap dengesinde belirleyici olacağından, namazın dışındaki diğer sorgulamalar hafif geçecek ve namaz kılanlar coşku ile cennete girecek!..

Namazın Mîzan'daki Ağırlığı

Sabah namazı sünneti ve farzı ile 4 rek'at, öğle namazı ilk sünneti, farzı ve son sünneti ile 10 rek'at, ikindi namazı sünneti ve farzı ile 8 rek'at, akşam namazı farzı ve sünneti ile 5 rek'at ve yatsı namazı ilk sünneti, farzı, son sünneti ve vitir namazı ile 13 rek'at olmak üzere, bir günlük beş vakit namaz, toplam 40 rek'attır. Bu 40 rek'at namazda,

40 Kıyam: Allah (c.c.) huzurunda iki ayağı üstünde dimdik durma.

40 Fâtiha: Kur'an'ın özü ve ilk sûresi olan Fâtihâ'yı ayakta okuma.

40 Rükû: Allah (c.c.) huzurunda ayakta saygı ile eğilme.

80 Secde: Allah (c.c.) huzurunda secdeye kapanıp, alnını, burnunu yere koyma.

21 Ka'de: Allah (c.c.) huzurunda edeple oturma.

Beş vakit namazın temel yapısını ve genel anatomisini oluşturan bu bedensel ibâdetler, namazın aslı, özü ve farz olan rükunlarıdır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Allah, yarattığı varlıklarına tevhid'den (Allah bir inancından) sonra, namazdan daha sevimli bir şeyi farz kılmamıştır. Eğer Allah katında namazdan daha sevimli bir şey olsaydı, melekleri O'na öyle ibâdet ederdi. Meleklerden bir kısmı (sürekli) rükû'da, bir kısmı (sürekli) secde'de, bir kısmı (sürekli) kıyam'da ve bir kısmı (sürekli) ka'de (oturma) halindedirler. (Taberânî - Hâkim)

Namaz, imandan sonra bedensel ibâdetlerin aslı, özü ve kökeni olduğu gibi, kıyam, rükû, secde ve ka'de de namazın aslı, özü, kökeni ve erkânıdır. Bu nedenle Kur'an'da,

“Allah için kıyam edin, Allah için rükû edin ve Allah için secde edin” emirleri tekrarlanmaktadır.

Ayrıca, her şeyin özünün de özü olduğu gibi “Secde et, yakın ol” âyeti ile Allah (c.c.), secde’nin namazın özünün özü olduğunu bi’l-işâre vurgulamaktadır.

İftitah ve İntikal Tekbirleri

Yüce Allah buyuruyor:

Ey (örtüye) bürünen! (Resûlüm!)

Kalk (insanları) uyar.

Rabbini tekbir et (Allahü Ekber de). (Müddessir, 1-2-3)

Peygamberimiz (s.a.v.) bir örtüye bürünüp yatarken, Cebrâil (a.s.) geldi ve Allah’ın (c.c.) ilk emirlerini tebliğ etti. İşte bu ilk emirlerden biri de, “Allahü Ekber” (en büyük Allah) demektir.

Bu nedenle ister farz, ister vâcib, ister sünnet ve ister nâfile olsun her namaza “Allahü Ekber” diye tekbir alınarak başlanır.

Bir günlük beş vakit namazda, 13’ü farz olan “iftitah tekbirleri” ve 201’i sünnet olan “intikal tekbirleri” olmak üzere toplam 214 defa “Allahü Ekber” diye tekbir alınır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

“Tesbih” (sübhânallah) mîzanın yarısını ve “elhamdülillah” mîzanın diğer yarısını doldurur. “Tekbir” (Allahü Ekber) ise yerle gök arasını doldurur. (Tirmizî)

Namazın dışında inanarak ve Allah’ı (c.c.) büyükleme niyeti ile bir defa “Allahü Ekber” demenin sevabı yerle gök arasını doldurduğuna göre, bir günlük beş vakit namazda alınan 214 tekbirin, yedi kat gökleri aşan sevabını düşünelim!

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

İmamla birlikte alınan iftitah tekbiri, bin deveyi hediye etmekten daha hayırlıdır. (Beyhâkî)

Namaz içinde alınan intikal tekbirleri sünnet, namaza başlarken alınan iftitah (açış) tekbirleri ise farz olduğundan, bir günlük beş vakitte alınan 13 iftitah tekbirinin ayrı bir özelliği vardır.

İmamla birlikte alınan iftitah tekbirinin fazileti ise, çok daha üstün olduğundan hadîs-i şerifte,

"İmamla birlikte alınan iftitah tekbiri, bin deveyi hediye etmekten daha hayırlıdır." buyurulmuştur.

Bir günlük beş vakit namazda, iftitah tekbirlerinden sonra 15 defa da, **"Sübhâneke'llâhümme ve bi hamdik, ve tebârekesmük, ve teâlâ ceddük, ve lâ ilâhe gayrük"** (Ey Allahım! Seni tesbih, tenzih ederim; Sana hamd-ü senâda bulunurum, Senin adın mübârektir, azametin ve celâlin pek yücedir ve Sen'den başka ilâh yoktur.) tesbihâtı okunur.

Namazın dışında bir defa "Sübhânallah", "Elhamdülillah" ve "Allahü Ekber" demenin sevabını düşünelim ve namazda bu sevapların onlarca defa katlandığını unutmayalım!

Sübhâneke'den sonra, en tehlikeli ve gizli düşmanımız olan şeytanın şerrinden **"Eûzü billâhi min'eş-şeytânirracîm"** diye, Allah'a (c.c.) sığınılır, sonra **"Bismillâhirrahmânirrahîm"** diye önce "Fâtiha" ve ardından Kur'an'dan bir sûre ya da birkaç âyet okunur.

Kıyam ve Kıraat

Namaz, dinin direği olduğu gibi kıyam da yani namazda Allah (c.c.) huzurunda ayakta durma da namazın direğidir. Bu nedenle iftitah tekbirini ayakta almak, Fâtiha ile zamm-ı sûreyi ayakta okumak ve rükû'u ayakta iken eğilerek yapmak farzdır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kim Allah'ın Kitabından (Kur'an'dan) bir harf okursa, onun için bir hasene vardır. Her hasenin karşılığı da on sevaptır. (Tirmizî)

Namazın dışında Kur'an'ı orijinal harfleri ile ya da ezbere bildiği sûreleri okuyanlara, her harfine 10 sevap yazılır. Örneğin, Besmele'de 19 harf vardır; bir defa "Bismillâhirrahmânirrahîm" diyene 190 sevap ve 10 defa diyene 1.900 sevap yazılır. Namazda okunan sûre ve âyetlerin sevabı ise, onlarca kat daha fazladır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kim oturarak namaz kılarken Allah'ın Kitabından (Kur'an'dan) bir harf okursa, ona elli sevap yazılır. Kim de ayakta namaz kılarken Allah'ın Kitabından bir harf okursa, ona da yüz sevap yazılır. (Beyhâkî)

Bir günlük beş vakit namazda 40 Fâtiha ile 33 zamm-ı sûre okunur. Hâzin tefsirine göre Fâtiha'da, Besmele dâhil 140 harf vardır. Bu hesaba göre 40 Fâtiha'daki toplam harf sayısı 5.600 harf eder.

Fâtiha'dan sonra genelde kısa sûreler okunduğundan 33 zamm-ı sûre'deki toplam harf sayısını da ortalama 5.000 harf olarak kabul edersek, sadece bir günlük beş vakit namazda Fâtiha ile zamm-ı sûrede okunan harflerin sayısı 10.600 eder.

Namazda ayakta okunan Kur'an'ın her harfine 100 sevap verildiğine göre, beş vakit namazını düzenli bir şekilde ayakta kılanlar, sadece Fâtiha ile zamm-ı sûreden her gün 1.060.000 (bir milyon altmış bin) sevap alırlar.

İnandığı halde abdest almaya üşenip, beş vakit namazı kılmayanlara ve her gün sadece fâtiha ile zamm-ı sûre'den alacakları bir milyonu aşkın sevaptan yoksun kalanlara ne yazık! Allah (c.c.) onlara da imanın tadını tattırsın ve beş vakit namazı düzenli bir şekilde kılmayı nasib etsin, Âmîn!

Rükû ve Secde

Yüce Allah buyuruyor:

Ey iman edenler! Rükû edin, secde edin, Rabbinize ibâdet edin ve (her çeşit) hayırlar yapın ki, felâha (cennete) kavuşasınız. (Hac, 77)

Sevban radıyallahu anhü diyor ki:

Resûlullah (s.a.v.) in şöyle buyurduğunu işittim:

"Çok secde etmeye gayret et! Çünkü senin Allah için yaptığın her secde karşılığında, Allah senin dereceni bir kat yüceltir ve bir günahını siler." (Müslim - Tirmizî - Nesâî - Ebû Dâvûd)

Bizim gibi âciz ve günahkâr kullarını huzuruna kabul eden ve günahlarımızdan arınıp, mânevî dercelerimizin yükselmesi için, bize her gün beş vakit namazda 40 rükû ile 80 secde yapmamızı farz kılan Allah'a (c.c.) sonsuz hamd-ü senâlar ve sonsuz şükürler olsun!..

Ne mutlu! Beş vakit namazı hiç aksatmadan düzenli bir şekilde kılan ve her gün 40 rükû ve 80 secde yapıp günahlarından arınan ve mânevî dereceleri sürekli artan gerçek mü'minlere! Allah'ım! Bizleri de o gerçek mü'min kullarına ilhak eyle.

Rükû ve Secde Tesbihâtı

Namazda rükû ve secde yapmak farz, tesbihatları okumak sünnettir. Asr-ı saadetin ilk yıllarında, rükû'da "Ya Rabbî leke reka'tü" (Rabbim, senin için rükû ettim) ve secde de "Ya Rabbî leke seced'tü" (Rabbim, senin için secde ettim) denirdi.

"Azamet sahibi olan Rabbinin adını tesbih et" (Vâkı'a, 74) âyeti gelince, Peygamberimiz (s.a.v.): Rükû'da, **"Sübhâne Rabbiye'l-Azîm"** (Azamet sahibi olan Rabbimi tesbih, tenzih ederim) deyin buyurdu.

"Rabbinin yüce adını tesbih et" (A'lâ, 1) âyeti gelince, secde'de, **"Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ"** (En yüce olan Rabbimi tesbih, tenzih ederim) deyin buyurdu.

Bir günlük beş vakit namazda, 40 rükû ve 80 secde vardır. Her rükû'da en az üç defa, "Sübhâne Rabbiye'l-Azîm" ve her secde'de en az üç defa "Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ" diyenler, her gün en az 360 defa yüce Rabbimizi tesbih ve tenzih etmiş olurlar.

Sa'd İbni Vakkas radıyallahu anhü diyor ki:

Bir gün Resûlüllah (s.a.v.) in yanında iken bize:

"Sizden biriniz her gün bin hasene (sevap) kazanmaktan âciz midir?" *diye sordu.*

Yanında oturanlardan biri: "Bin haseneyi nasıl kazanır ki?" dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.):

"Yüz defa "sübhânallah" derse, ona bin hasene yazılır ya da bin günahı silinir." *buyurdu.* (Müslim)

İşte! Her gün, hem de namazda en azından 360 defa "Sübhâne Rabbiye'l-Azîm" ve "Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ" diye

yüce Rabbimizi tesbih ve tenzih edenlerin amel defterine, her gün en az 3.600 sevap yazılır ya da 3.600 günahı silinir.

Yüce Allah buyuruyor:

Yedi kat gökler, yer ve bunlarda bulunan (varlık) lar, O'nu (Allah'ı) tesbih ederler. Ve O'nu hamd (övgü) ile tesbih (tenzih) etmeyen bir varlık yoktur. (İsrâ, 44)

Takdir edilen yörüngelerinde, Allah'ın (c.c.) yüce emrine boyun eğip düzenli bir şekilde dönen dünya, ay, güneş, yıldızlar, galaksiler ve bunlarda bulunan melekler ve diğer varlıklar sürekli Allah'ı (c.c.) hamd ile tesbih eder ve fıtrat (denge, düzen, çekim) kanunlarına tam itaat ederler.

Ne mutlu! Abdestini alıp beş vakit namazını vaktinde kılan ve kâinatı kapsayan bu evrensel zikir halkasına katılıp, onlarla birlikte Allah'ı (c.c.) hamd ile tesbih (zikir) edenlere.

Ne yazık! Abdest almaya üşenip beş vakit namazı terk eden ve bu evrensel zikir halkasından yoksun kalanlara!..

Ka'de

Beş vakit namazda 21 ka'de vardır. Allah'ın (c.c.) lütuf ve rahmet kapısında oturmaya ka'de denir.

Üç, dört rek'atlı farz namazları ile vitir, öğle ve cuma namazının sünnetlerindeki ilk oturuşta sadece,

"Ettehiyyâtü li'llâhi ve's-salâvâtü ve't-tayyibât. Es-selâmü aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve rahmetu'llâhi ve berekâtüh. Es-selâmü aleynâ ve alâ ibâdi'llâhi's-sâlihîn. Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh" okunur.

Ka'de-i ahîre denilen son oturuşta "Ettehiyyâtü" den sonra, aşağıdaki salâvât-ı şerîfeler okunur.

“Allahümme salli alâ Muhammed’in ve alâ âli Muhammed, kemâ salleyte alâ İbrâhîm’e ve alâ âli İbrâhîm’e, inneke hamîdün mecîd”

“Allahümme bârik alâ Muhammed’in ve alâ âli Muhammed, kemâ bârekte alâ İbrâhîm’e ve alâ âli İbrâhîm’e, inneke hamîdün mecîd” (tecvid kuralına göre, “hamîdüm-mecîd” okunur)

Salâvât-ı Şerîfenin Fazileti

Yüce Allah buyuruyor:

Kesinlikle Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey mü’minler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyet ile selâm edin (salât’ü selâm getirin). (Ahzâb, 56)

Sözlükte salât, dua demektir. Ancak Allah’ın (c.c.) salâtı bizim gibi dua anlamında değil, lütuf ve rahmeti ile Peygamberimiz (s.a.v.) in derecesini sürekli yüceltmesi demektir. Meleklerin salâtı ise istiğfar yani af dileme ve mü’minlerin salâtı da daha yüce makamlara yücelmesi için duadır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kıyamet gününde (mahşer yerinde) insanların bana en yakın olanı, bana en çok salâtü selâm getirenlerdir. (Tirmizî)

Salâvât-ı şerîfeyi çok getirenler, hem Allah’ın (c.c.) **“Sallû aleyhi”** emrini yerine getirmiş, hem sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) ile mânevî bağlantı kurmuş ve hem bu dünyada ona ümmet olmanın ruhsal zevkini yaşamış olurlar.

Ayrıca, insanların yeniden dirilip ana karnından çıktıkları gibi kabirlerinden çıkacakları o dehşetli günde,

Peygamberimiz (s.a.v.) in sancağı şerîfi altında yani onun koruması altında olacaklar.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kim bana bir defa salât eder (salâvât-ı şerîfe getirir) se, Allah ona 10 salât (rahmet) eder, 10 günahını siler ve derecesini 10 kat arttırır. (Nesâî - Hâkim - Ahmed İbni Hanbel)

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Bir kimse bana salât ettiği (salâvât-ı şerîfe getirdiği) sürece, melekler de ona salât (dua ve istiğfar) ederler. Dileyen salâtı azaltsın ve dileyen çoğaltsın. (Ahmed İbni Hanbel - İbni Mâce)

Dinin direği olan beş vakit namazı düzenli bir şekilde kılanlar, her namazın son oturuşunda 15 defa "Allahümme salli alâ Muhammed" ve 15 defa "Allahümme bârik alâ Muhammed" olmak üzere her gün toplam 30 defa sevgili Peygamberimiz'e (s.a.v.) salâvât-ı şerîfe getirirler.

Hayır ve Şer

Atalarımız, "Hayırlar, hayırları ve şerler, şerleri çeker." demişler. İmandan sonra en faziletli ibâdet ve hayırların kaynağı olan namaz, gerçekten her çeşit hayırları çekiyor ve insan namazda bir an boş kalmıyor.

Yarı çıplak kadınların ve alkollü erkeklerin bir araya geldiği sazlı ve cazlı düğün salonlarında ise oyun havaları çalarken, hiç kimsenin aklına kelime-i şehâdet getirmek ya da bir salâvât-ı şerîfe okumak gelmez.

Aksine çalınan oyun havalarının coşkusu, alkolün etkisi ve cinsellik duygularının uyarılması ile, daha fazla günah işleme yönünde birbirleri ile yarışır ve bu yarışma, tekmeli tokatlı kavgalara dönüşebilir.

Dua ve Selâm

Son oturuşta salâvât-ı şerîfelerden sonra namaz kılan kişi, hem kendisi, hem ana babası ve hem bütün din kardeşleri için dua ve istiğfar anlamını taşıyan "Rabbenâ âtinâ" ve "Rabbenağfirlî" gibi duaları okur ve sağındaki, solundaki meleklere selâm verip namazdan çıkar.

Dünyada aynı inancı paylaşan, aynı namazı kılan, aynı yolun yolcusu olan ve sonsuzluk âlemi olan o güzelim cennette sürekli birlik ve beraberlik içinde yan yana yaşayacak olan bütün mü'minler din kardeşi olduğundan,

Beş vakit namazı düzenli bir şekilde kılan yüz milyonlarca müslümandan her biri, namazların son oturuşunda hiçbir ayrım yapmaksızın bütün din kardeşlerine dua eder ve kendisi de yüz milyonlarca din kardeşinin duasına ortak olur.

Unutmayalım! Dünyada sürekli ezanlar okunur ve hiç kesintisiz 24 saat namaz kılınır. Namazını kılıp uyuyanlar, işi gücü ile uğraşanlar ve binlerce yıldan beri kara toprağın altında yatan bütün din kardeşlerimiz de, dünyada namaz kılmakta olan din kardeşlerinin duâlarından yararlanırlar.

Uyarı!

İnkârcılıkta inatla direnen ve çağdaşlık adı altında taş devri insanı ile aynı inancı paylaşan ve aynı taşlara tapınanlara bir sözüm yok ama, inandığı halde nefsinden kaynaklanan tembellik nedeni ile namazı ihmal edenleri, Allah (c.c.) rızası için uyarıyorum

Gelin, siz de gelin. Allah'a, âhirete inanan, kıbleye yönelen ve secdeye kapanan yüz milyonlarca gerçek mü'minlerin arasına siz de katılın.

Peygamberlerin başını çektiği bu kutsal toplumda sahâbeler, evliyalar, kutuplar, yediler, kırklar, üç yüzler ve Allah'ın (c.c.) nice sâlih ve sâlihâ kulları var.

Abdest alıp kıbleye yöneldiğiniz ve alnınızı secdeye koyup bu kutsal topluma katıldığınız anda, hem dünyada yaşadığınız sürece ve hem kıyamete kadar kabrinizde yattığınız sürece, bu kutsal ve seçkin toplumun duâsına siz de ortak olursunuz.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kişi, sevdiği ile beraber olacaktır. (Buhârî - Müslim - Ebû Dâvûd - Tirmizî - Nesâî)

Abdest alıp kıbleye yönelen ve alnını secdeye koyup bu kutsal topluma katılanlar, dünyada ve kabirde bu toplumun duâsından yararlandıkları gibi, yeniden dirilip kabirlerinden kalktıkları gün de onlarla birlikte olacak ve o güzelim cennette ebediyyen (sürekli) birlikte yaşayacaklar.

Namazdan Sonra Mânevî Mesâî

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Her şeyin bir zirvesi vardır, Kur'an'ın zirvesi de Bakara sûresidir. Onda bir âyet vardır ki, o Kur'an'ın en üstünüdür. İşte o, Âyet-el-kürsî'dir.

Âyet-el-kürsî'yi sabah okuyan akşama kadar, akşam okuyan sabaha kadar, yatarken okuyan kalkıncaya kadar, evinden çıkarken okuyan evine dönünceye kadar ve yolculuğa çıkarken okuyan yolculuktan dönünceye kadar her çeşit felâketten, cin ve şeytan şerrinden korunmuş olur.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kim farz (vakit) namazlarının ardından Âyet-el-kürsiyi okursa, o kişinin (o anda) cennete girmesine ölümden başka engel yoktur. (Nesâî - Taberânî - Dâre Kutnî)

Müslümanların can simidi olan Âyet-el-kürsî'yi beş vakit namazın ardından okuyanların, o anda cennete girmelerine tek engel vardır, o da **ölüm!** Yani ölüp yeniden dirilmeden cennete girilemeyeceği için, o anda cennete giremez.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kim, her namazın ardından otuz üç defa tesbih eder (sübhânallah der), otuz üç defa Allah'a hamd eder (elhamdülillâh der), otuz üç defa Allah'ı tekbir eder (Allahü Ekber der) ve yüzü tamamlamak için, "Lâ ilâhe illâllahü vahdehü lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr" derse, günahları deniz köpüğü kadar olsa bile bağışlanır. (Müslim - Nesâî)

Kim namazların ardından yavaş yavaş ve tane tane 33 defa **"sübhânallah sübhânallah"**, 33 defa **"elhamdülillâh elhamdülillâh"**, 33 defa **"Allahü Ekber Allahü Ekber"** der ve yüzü tamamlamak için bir defa da, **"Lâ ilâhe illâllahü vahdehü lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr"** derse, deniz köpükleri kadar günahları olsa bile bağışlanır.

Âyet-el-kürsî ve bu tesbihatlar namaza dahil değil, namazın dışında müslümanların yan gelirleri ve çok yüksek ücretli mânevî mesâileridir. Selâmdan sonra hemen kalkmayıp önce Âyet-el-kürsî'yi okuyan ve sonra bu tesbihatları yapan kişinin, çok da olsa küçük günahları bağışlanır ve o anda eceli gelip ölse, cennete girmesine hiçbir engel kalmaz.

Değerli Okurlarım!

Beş vakit namazın sevapları ile ilgili bir şeyler yazmaya çalıştım ve yazarken yazdığımı da sandım ama, bir anda aklıma Peygamberimiz (s.a.v.) in,

1-***Sabah namazının iki rek'at sünneti, dünyadan ve dünyadaki her şeyden daha hayırlıdır.*** (Müslim)

2-***Tesbih (sübhânallah), mîzanın yarısını ve elhamdülillâh mîzanın diğer yarısını doldurur. Tekbir (Allahü Ekber) ise, yerle gök arasını doldurur.*** (Tirmizî)

Hadîs-i şerîfleri gelince huşû, ihlâs ve gönül hoşluğu ile kılınan ve Allah (c.c.) katında kabul olan bir vakit farz namazın sevabının milyarda birini bile yazamadığımı anladım.

Çünkü Rabbü'l âlemîn olan O yüceler yücesi Allah'ın (c.c.) hazinesi o derece bol ve sonsuzdur ki, şu fâni dünyada en sevmediği kullarına bile trilyonlarla ifade edilemeyecek kadar maddî servetler vermektedir.

İnanan ve inancı doğrultusunda yaşayıp her gün beş vakit namazını vaktinde ve düzenli bir şekilde kılan sevdiği mü'min ve mü'mine kullarına, sonsuzluk âlemi olan o güzelim cennette niye kat kat daha fazlasını vermesin?

Yere atılan bir tek buğday ve bir tek mısır tanesini on binlerce defa büyüterek ve yüzlerce defa çoğaltarak sapı, samanı ve tanesi ile tekrar insanlara ve hayvanlara rızık olarak veren,

Bir tek kiraz çekirdeğinden ve bir tek incir çekirdeğinden koskocaman ağaçları yaratan, yemyeşil yapraklarla donatan ve her yıl yüzlerce, binlerce meyveleri şifa ve rızık olarak veren Allah (c.c.),

Namazda okunan Kur'an'ın, tesbihin, hamdin, tekbirin, tevhidin, tehiyyâtın ve salâvâtın her harfini yüzlerce, binlerce, on binlerce ve yüz binlerce katı çoğaltarak, mahşer yerindeki mîzanımıza niye koymasın? Sonsuzluk âlemi olan o güzelim cennetinde niye ebedî mutlu etmesin?

***

GÜNAH AÇISINDAN NAMAZ

*

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

İslâm, beş temel üzerine kurulmuştur; kelime-i şehâdet getirmek, namaz kılmak, zekât vermek, Kâbe'yi haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak. (Buhârî - Müslim - Nesâî - Ahmed İbni Hanbel)

İslâm'ın giriş kapısı, kelime-i şehâdettir. İslâm son hak din olduğundan, bu kapı, ırkı, rengi, dili ve önceki inancı ne olursa olsun, kıyamete kadar bütün insanlara açıktır. Bu kapıdan girmek için resmî işlemlere, dilekçeye, paraya, pula gerek olmadığı gibi, hoca ve müftü aramaya da gerek yoktur.

Anlamını bilerek ve kalben inanarak cân-ı gönülden dili ile bir defa, **"Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlühü"** diye kelime-i şehâdet getiren kişi, önceki inancı ve yaşantısı ne olursa olsun artık müslümandır, din kardeşimizdir ve bu nedenle dünyada ve âhirette İslâm'ın bütün nimetlerinden yararlanacaktır.

İslâm'ın İkinci Şartı Namaz

Kelime-i şehâdet getirip İslâm'ın birinci şartını yerine getirenlerin, İslâm'ın ikinci şartını da yerine getirmeleri yani beş vakit namazı da kılmaları şarttır. Çünkü mahşer yerindeki mîzan'da (terâzi'de) sevapların ağır gelip sırat köprüsünü geçebilmek ve cehennemde hiç yanmadan doğruca o güzelim cennete gidebilmek için, beş vakit namazı da vaktinde ve güzelce kılmak farzdır.

Aksi halde mahşer yerindeki sorgulamada **namaz** engeline takılanlar, kılmadıkları namazların günahını yüklenip sırat köprüsü'nü geçemez ve kılmadıkları her namaz için, cehennemde yıllarca yanmadan cennete giremezler.

Askere giden bir gencin, "Ben eğitime çıkmam, nöbet tutmam." demeye hakkı ve yetkisi olmadığı gibi, kelime-i şehâdet getirip müslüman olanların da, "Ben beş vakit namazı kılmam, oruç tutmam." demeye hiçbir hak ve yetkileri yoktur.

Çünkü namaz dinin direğidir ve kelime-i şehâdetten sonra, İslâm'ın ikinci şartıdır. İslâm'da beş vakit namazı kılmak şart olduğuna göre, şartı yerine getirmeyen yani beş vakit namazı kılmayan kişi gerçek müslüman olabilir mi? Kılmadığı namazların günahından arınmadan cennete gidebilir mi?

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kuşkusuz kişi ile şirk ve küfür (kâfirlik) arasındaki fark, ancak namazı terk etmektir. (Müslim - İbni Mâce - Ebû Dâvûd)

"Eşyalar zıddı (karşıtı) ile bilinir." Dinin direği olan beş vakit namazı kılmak, imana en yakın bir ibâdet olduğu gibi, beş vakit namazı kılmayıp dinin direğini yıkmak da şirke (müşrikliğe) ve küfre (kâfirliğe) en yakın günahtır.

Dosdoğru ve güzelce kılınan beş vakit namaz, gerçekte öfke ve şehvet gibi nefsânî duygularımızı her çeşit aşırı cinsel hayasızlık ve kötülüklerden koruyup baskı altında tutan mânevî bir fren gibidir.

Beş vakit namazı terk etmek ise, bu mânevî frenin patlayıp nefsânî duyguların kontrolden çıkması ve insanın din'den, iman'dan uzaklaşıp şirk ve küfür uçurumlarına yuvarlanması demektir.

Dünyada “Allahü Ekber” diye tekbirle başlayan ve “Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah” diye selâmla noktalanan namazın, âhiretteki son uzantısı o güzelim cennet ve Cemâlullah’dır.

Dünyada tembellik, üşenme ve ihmalle başlayıp gafletle devam eden ve inatla noktalanan namazsızlığın âhiretteki son uzantısı da, o korkunç cehennem ve ateştir.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Her şeyin bir alâmeti vardır, imanın alâmeti de namazdır. (Kenzü’l-irfan)

İman, gerçekte gizli olmakla birlikte, dışa yansıyan biri sözlü ve diğeri fiilî olmak üzere iki alâmeti vardır. Sözlü alâmeti, “Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlühü” diye kelime-i şehâdet getirmek ve fiilî (eylemsel) alâmeti de, her gün beş vakit namazı düzenli bir şekilde vaktinde kılmaktır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Mescidlere devam etmeyi âdet hâline getiren bir kişiyi gördüğünüz zaman, onun gerçek mü’min olduğuna şahitlik ediniz. (İbni Mâce - Tirmizî)

Gündüzleri yoğun dünya işlerinden kopup, yazın kısa gecelerde tatlı uykusundan ve kışın sıcak yatağından kalkıp ve sadece Allah rızası için câmiye, cemâate giden kişinin, gerçek mü’min olduğuna şahitlik etmemizi Peygamberimiz (s.a.v.) tavsiye ediyor.

Câmiye, cemâate devam eden ve beş vakit namazını düzenli bir şekilde kılan bir din kardeşimiz eceli gelip ölünce ve cenâze namazının kılınması için, câminin yanındaki musallâ taşına konunca, görevli imam ya da müezzin, “Ey cemâat! Bu mevtayı nasıl bilirsiniz?” deyince, “İyi bilirim.” diye şâhitlik etmemiz gerekir.

Musallâ taşında yatan kişi eğer câmiye, cemâate gitmeyen, abdestsiz ve namazsız bir kişi ise, hakkında yalancı şahitlik yapmamak için "İyi bilirim." demeyip susmak gerekir.

Namazın farz olduğuna inandığı halde, dünya işlerinin yoğunluğundan ya da üşenme ve tembellik gibi nedenlerle beş vakit namazı düzenli bir şekilde kılmayanlar, lütfen başlarını iki elleri arasına alıp çok düşünsünler ve musallâ taşında yatmadan önce beş vakit namazı kılmaya gayret etsinler.

Câminin yanında musallâ taşı,

Yatırırlar seni kıbleye karşı,

Namazını kılar cemâatle imam,

Bu işin de olur böylece tamam!..

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kim namazını (vakitleri) gözetip güzelce kılarsa, (kıldığı namazı) kıyamet günü onun için nur, bürhan ve necat (kurtuluş) olur.

Kim de namazını (vakitleri) gözetip güzelce kılmazsa, kıyamet günü onun için nur, bürhan, necat olmaz ve kıyamet günü Kârûn, Firavun, Hâmân ve Übey bin Halef ile haşrolur. (Ahmed İbni Hanbel)

İsrâfil (a.s.) Allah'ın (c.c.) emri ile ikinci defa sûr'a üfürünce, bütün insanlar yeniden dirilip kabirlerinden kalkacak ve dünyada vakitlerini gözetip güzelce kıldıkları namazları, o gün onlar için nur (aydınlık), bürhan (imanın kanıtı) ve necat (cehennemden kurtuluş) olacak.

Dünyada beş vakit namazı kılmayanlar ise, yeniden dirilip kabirlerinden kalktıkları gün, nur'dan ve bürhan'dan yoksun oldukları için karanlıkta kalacak, yüzleri domuz şeklini alacak, Kârûn, Firavun, Hâmân ve Übey bin Halef gibi Allah ve Peygamber düşmanı zâlimlerle birlikte mahşer yerine gelecekler.

Mahşer yerindeki mîzan (tartı) da günahları çok gelince, Nemrutlar, Firavunlar, Ebû Cehiller ve günümüzdeki onların uzantıları olan din düşmanı liderlerle birlikte, ateşten zincirlere bağlanıp o korkunç cehenneme atılacak ve orada hem cehennem ateşi ve hem pişmanlık ateşi ile yanacaklar.

Namazın Dışındaki İbâdetler

Namazın dışındaki ibâdetlerden hac ibâdetini ömürde bir defa, zekât ve orucu yılda bir defa farz kılan Allah (c.c.), beş vakit namazı ergenlik çağından ölünceye kadar her gün, hem de günde beş defa kılmayı farz kılmıştır.

Neden mi?

İbâdetlerdeki amaç, nefsânî (hayvansal) duyguları kontrol altına alıp, ruhsal üstünlüğü sağlamak ve cennetteki yaşam koşullarına uyum sağlayacak güzel ahlâka ve ruhsal olgunluğa kavuşmaktır.

Ayda yılda bir defa yapılan ibâdetler, nefsânî duygulara karşı ruhsal üstünlüğü sağlamada yetersiz olduğundan, Allah (c.c.) her an patlamaya hazır birer bomba niteliğinde olan nefsin öfke, şehvet, onur ve benlik gibi tehlikeli duygularını kontrol altında tutup ruhsal üstünlüğü sağlamamız için, bizim gibi âciz kullarına her gün belirli vakitlerde beş vakit namaz kılmayı farz kılmıştır.

İlk Sorgulama Namazdan Başlayacak

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kıyamet (mahşer) günü, kulun sorgulanması namazdan başlayacak. Eğer beş vakit namazı tamam ise, felâha (cennete) kavuşacak; eğer namazı noksan ise hüsran (cehennem) de kalacak. (Taberânî)

Yüce Allah buyuruyor.

O gün, vezin (tartı) haktır; kimin mîzanları (tartıda sevapları) ağır gelirse, işte kurtuluşa erenler onlardır. (A'raf, 8)

İlâhî adâletin kesinlikle gerçekleşeceği, mazlumların zâlimlerden haklarını alacağı ve beş vakit namazı güzelce kılanların ödüllendirilip, kılmayanların şiddetle cezalandırılacağı mahşer yerindeki **mahkeme-i kübrâ**'da, önce amel defterleri dağılacak, sonra adâlet mîzanları (terâzileri) kurulacak ve ilk sorgulama beş vakit namazdan başlayacak!

Mahşer yerindeki mahkeme-i kübrâ'da, ergenlik çağından başlanarak her vaktin namazı teker teker sorgulanacak. Huşû ve huzurla kılınıp Allah (c.c.) katında kabul olan namazların ve namazla ilgili abdest, gusül ve câmiye gidiş gelişte atılan her adımın sevabı pırıl pırıl parlayan nurlu dağlar şeklinde mîzan'ın (tartının) sevap bölümüne konacak.

Yaşam boyu her gün kılınan beş vakit namazın sevapları, mîzandaki sevap günah dengesinde çok etkili ve belirleyici olacağından, diğer sorgulamalar çok kısa ve hafif geçecek. İşte o an, dünyada beş vakit namazı düzenli bir şekilde kılan mü'minler için en coşkulu bayram olacak. Yüce Rabbim o coşkulu bayramı yaşamayı bizlere de nasip etsin, Âmîn...

Ya Namaz Kılmayanlar?

Yüce Allah buyuruyor:

Ben, cinleri ve insanları ancak bana ibâdet etmeleri için yarattım. (Zâriyât, 56)

Kalben ve bedenen tam teslimiyetle Allah'a (c.c.) kulluk ve itaat etmeye ibâdet denir. İbâdetlerin başında Allah'ın (c.c.) emirleri olan farzlar ve farzların başında da dinin direği ve mü'minlerin mîracı olan beş vakit namaz gelir.

Kelime-i şehâdetten sonra İslâm'ın ikinci şartı olan beş vakit namaz, akıllı olup ergenlik çağına eren zengin, fakir, kadın ve erkek bütün müslümanlara farzdır. Allah'ın (c.c.) kesin emirleri olan farzları terk etmek haram olduğundan, beş vakit namazı **kılmamak** da haramdır.

Geçici dünya işlerine aldanıp beş vakit namazı kılmayanlar, her gün beş defa haram işlediklerinin belki farkında değiller ama, mahşer yerindeki sorgulamada kılmadıkları her vaktin günahı dağlar gibi korkunç şekilde mîzan'ın günah kefesine konunca, binlerce defa pişman olup ah vah edecekler ama, ne yazık ki, iş işten geçtikten ve tevbe kapısı yüzlerine kapandıktan sonra!

Namazın Yerine Başka Hayırlar Yapılsa Olmaz mı?

Trafik polisleri tarafından kendisinden sürücü belgesi istenen kişinin, sürücü belgesi yerine okul diplomasını ya da kredi kartını göstermesi ne derece geçersiz, gülünç ve saçmalık ise,

Allah'ın (c.c.) "Namaz kıl" emrine karşı "Ben namaz kılmam ama, onun yerine başka hayırlar yaparım." demeye kalkışması, daha geçersiz, daha gülünç ve daha saçmalıktır.

Çünkü namaz, imanın alâmeti ve dinin direğidir. Dinin direğini yıkan yani beş vakit namazı terk eden kişinin, kendi nefsinin isteği doğrultusunda bazı hayırlı şeyleri yapmakla övünmesi ve onlara güvenmesi akıl ve mantıkla bağdaşmadığı gibi, dînî açıdan da geçersizdir.

Yüce Allah buyuruyor:

Onların (peygamberlerin) peşinden öyle (kötü) bir nesil geldi ki, namazı terk ettiler ve şehvetlerine tâbi oldular. İşte onlar azgınlıklarının cezasını ileride (gayya'da) çekecekler. (Meryem, 59)

Allah (c.c.) Meryem sûresinde Zekeriyya, Yahyâ, Meryem, Îsa, İbrahim, İshak, Yâkûb, Mûsa, Hârun, İsmâil ve İdrîs aleyhimü's-selâm'ın kıssalarından sonra, **"Onların peşinden öyle (kötü) bir nesil geldi ki, namazı terk ettiler ve şehvetlerine tâbi oldular. İşte onlar azgınlıklarının cezasını ileride (âhirette gayya'da) çekecekler"** buyuruyor.

Beş vakit namazı terk edip nefislerinin şehvet duygusuna tâbi olanlar ve zamanla günah bağımlısı olup her çeşit günahları açıkça işleyenler, bu azgınlıklarının cezasını çekmek üzere cehennemdeki gayya deryasına atılınca çok pişman olacaklar ama, ne yazık ki iş işten geçmiş olacak.

Peki, onlar için bir kurtuluş yolu yok mu? Âhirette yok ama, dünyada var. Çünkü pişmanlık yasası kıyamete kadar geçerli ve tevbe kapısı da son nefese kadar açık olduğundan, hiç kimse ümidini yitirip karamsar olmasın ama, yan gelip de yatmasın ve gerekeni yapsın!

Peki gereken nedir?

Yüce Allah buyuruyor:

Ancak tevbe edenler, (tecdîdi) iman edenler ve amel-i sâlih işleyenler hâriçtir. Bunlar hiçbir haksızlığa uğratılmadan cennete, Rahman (olan Allah'ın) kullarına gıyaben vaadettiği Adn cennetlerine girecekler. Kuşkusuz O'nun vaadi yerine gelecektir. (Meryem, 61)

Cehennem'de yanan kâfirlerin yaralarından akan pis kokulu kanların ve zina edenlerin cinsel organlarından akan irinlerin toplandığı o iğrenç gayya'da fokur fokur kaynamaktan kurtulmak için, dünyada yapılması gereken üç şey var; **nasuh tevbesi**, **tecdîd-i iman** ve **amel-i sâlih!**

Nasuh tevbesi: Nasuh yani geriye dönüşü olmayan bu tevbenin gerçekleşmesi için, öncelikle pişmanlık duyarak ve vicdan azabı çekerek her çeşit günahlardan kopmak, günahlara tekrar dönmemeye kesin kararlı olmak, günah işlediği çevreden ve arkadaşlardan uzaklaşmak ve "estağfirullah estağfirullah" diye Allah'tan (c.c.) af dilemeye, **nasuh** tevbesi denir.

Tecdîd-i iman: Beş vakit namazı terk edip, dinin direğini yıkanlar, Allah'ın (c.c.) ve Peygamberin (s.a.v.) emirlerine isyan edip her çeşit günahları açıkça işleyenlerin imanı tehlikede olduğundan, cân-ı gönülden kelime-i şehâdet getirip imanları yenilemeye, **tecdîd-i iman** denir.

Amel-i sâlih: Başta beş vakit namaz olmak üzere, oruç, zekât ve hac gibi diğer farzları, vâcipleri, sünnetleri ve her çeşit hayırlı işleri sadece Allah rızası için ihlâs ve samimiyetle yapmaya, **amel-i sâlih** denir.

Nasuh tevbesi ile günahlarından arınanlar, tecdîd-i iman ile yepyeni ve bilinçli imana kavuşanlar, beş vakit namaza başlayıp düzenli bir şekilde huşû ve huzurla kılanlar ve kazaya kalan namazlarını da tamamlamaya çalışanların gönülleri doğasına kavuşup pırıl pırıl nur gibi parlayınca,

Dünyada stresten, sıkıntılardan, gönül darlığından ve bunalımdan kurtulup ruhsal huzura ve âhirette Rahman olan Allah'ın (c.c.) kullarına gıyaben (görmeden) vaad ettiği o güzelim Adn cennetlerine kavuşacak ve orada ebediyyen mutlu ve huzurlu yaşayacaklar.

Önemli Bir Öneri!

Beş vakit namaza başlamak istediği halde, nefsini ve şeytanı aşıp bir türlü namaza başlayamayan din kardeşlerime önerim! Psikoloji ya da psikiyatri uzmanı da olsanız, bu namazı nasıl kılarım diye gözünüzde büyütmeyin ve kafanızı boşuna yormayın. Öncelikle namazın anahtarını ele geçirmeye yani güzelce bir abdest almaya çalışın.

Üşenmeden güzelce abdest alıp namazın anahtarına sahip olun, gerisi kolay. Çünkü abdest alınca sinir sistemi rahatlar, fazla elektriklenmeden kaynaklanan gerilim gider, baş ağrısı hafifler, yüksek tansiyon ve kan şekeri inişe geçip yorgunluk gider ve insan psikolojik açıdan rahatlayıp namaz kılması çok kolaylaşır.

İşte o zaman, mü'minlerin mîracı ve başlarının tâc'ı olan beş vakit namazı gönül hoşluğu ve ruhsal huzurla kılar, daha önce neden namaza başlamadım diye kendinizi kınar, âhirette cehennemdeki gayya'ya atılmaktan kurtulur ve Allah'ın (c.c.) vaad ettiği o güzelim Adn cennetlerine kavuşursunuz.

Şeytan ve Avcı

Güçlükle yakaladığı çok değerli bir avını elinden kaçıran avcı, onu tekrar yakalamak için koşup çırpındığı gibi, şeytan da güçlükle azdırıp yoldan çıkardığı bir günahkârı elinden kaçırınca, onu tekrar eline geçirmek için avcıdan daha fazla koşup çırpınır.

Güçlükle azdırıp yoldan çıkardığı günahkârların tevbe edip namaza başladıklarını gören şeytan, onları tekrar azdırıp namazdan koparmak için, çeşitli dürtülerle ve soru işaretleri ile kalplerine sıkıntılar verip kafalarını karıştırır ve bunalıma sürüklemeye çalışır.

Eğer bunda başarılı olamazsa, abdest ve gusülde kalplerine çeşitli dürtüler verip, bak şurasını yıkamadın, burası kuru kaldı ya da şurasını bir defa mı, iki defa mı yıkadın gibi varsayıma dayalı soru işaretleriyle oyalayıp lavaboda ya da banyoda uzun süre tutmaya çalışır.

Lavaboda ya da banyoda uzun süre oyalanan kişi sonuçta namaza durunca, bu defa da abdestin ya da guslün olmadı ki, senin namazın kabul olmaz diye kalbine kuşkular verip huzurunu kaçırır, gönlünü sıkar ve kafasını karıştırıp abdestten, namazdan soğutmaya çalışır.

Şeytanın bu oyununa gelmemek için abdest ve gusülde elimi, yüzümü yıkadım mı ya da acaba kaç defa yıkadım gibi evhamlardan şiddetle kaçınmalı, garanti olsun diye kesinlikle bir defa daha yıkamamalı ve abdest aldıktan sonra şeytanın dürtüleri ile tekrar lavaboya dönmemelidir.

Abdestte yüzü, elleri ve ayakları birer defa yıkamak ve başı bir defa mesh etmek farzdır. Ağzı, burnu, yüzü ve elleri üçer defa yıkamak ise sünnettir. Şeytanın peşine takılıp sonu belirsiz korkunç evham bataklıklarına sürüklenmemek için,

Yüzümüzü, ellerimizi birer defa yıkamış ya da ağzımızı ve burnumuzu hiç yıkamamış olsak bile abdestimiz yeterli olduğundan, aklımızı dinin direği olan namaza verelim ve hiç kuşku etmeden gönül huzuru ile namazımızı kılalım!..

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kuşkusuz abdest şeytanı (abdest alanla uğraşan şeytan) vardır ki, ona el-velhan denir. (İbni Mâce)

Namazı Cemâatle Kılmanın Fazileti

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Bir köyde ya da kırda üç kişi bir arada bulunduğu halde namazı birlikte cemâatle kılmazlarsa, şeytan onlara gâlip (üstün) gelir. O halde cemâate devam edin; çünkü kurt, ancak sürüden ayrılan koyunu yer. (Ebû Dâvûd)

Erkeklerden işi gücü müsait olanlar, hiç üşenmeden ve ihmal etmeden beş vakit namazı câmilerde ve mescidlerde cemâatle kılmaya gayret etmeli; çünkü sürüden ayrılan koyunu kurtlar kaptığı gibi cemâatten ayrılıp tek başına namaz kılanları da şeytan aldatıp namazdan, hatta imandan koparabilir.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Cemâatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece daha faziletlidir. (Buhârî-Müslim)

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Yatsı namazını cemâatle kılan kişi, gece yarısına kadar namaz kılmış gibidir. Sabah namazını da cemâatle kılan, bütün gece namaz kılmış gibidir. (Müslim)

Her çeşit nâfile ibâdetlerin evlerde yapılmasını tavsiye eden Peygamberimiz (s.a.v.), beş vakit namaz ile cuma ve bayram namazlarının topluca ve cemâat halinde kılınmasını

özellikle tavsiye ediyor ve tek başına kılınan namazdan 27 kat daha üstün olduğunu vurguluyor.

Çevre sâkinleri günde beş defa mescid ve câmiler de bir araya gelince ve her biri dînî konularla ilgili bilgilerini arkadaşları ile paylaşınca, her çevrede bilinçli İslâmî topluluklar meydana gelir, aralarındaki sorunlar çözülür, din kardeşliği ve dayanışma ruhu gelişir ve toplumsal barışın alt yapısı oluşur.

İslâm ülkelerinde bilinçli İslâmî topluluklar yaygınlaşıp çoğalınca ve câmiler, mescidler cemâatle dolunca, o ülkede birlik, beraberlik ve kardeşlik ruhu canlanır, huzur, istikrar olur ve güven ortamı oluşur. Bunların da ötesinde Allah (c.c.) bir toplumdan râzı olunca, onları özel koruması altına alır, iç ve dış düşmanların şerlerinden ve her çeşit terör fitnelerinden korur.

İşi, gücü, yaşı ve sağlığı elverişli olanlar, üşenmeden câmilere gidip beş vakit namazı cemâatle kılmaya özen göstermeli. Çünkü evinden ya da işyerinden câmiye gidiş ve dönüşünde attığı her adımı için melekler amel defterine bir hasene (10 sevap) yazar ve bir günahını da silerler.

***

SAĞLIK AÇISINDAN NAMAZ

*

Evrensel Denge Düzen ve Hareket

Yüce Allah buyuruyor:

(Dünya, ay, güneş ve yıldızların) her biri bir felekte (yörüngede) dönmektedir. (Yâsîn, 40)

Allah'ın (c.c.) kurmuş olduğu evrensel denge düzenin gereği dünya, ay, güneş, yıldızlar ve galaksiler, milyarlarca yıldan beri hiç hedeflerini şaşmadan ve enerjileri tükenmeden takdir edilen yörüngelerinde sürekli hareket eder ve ilâhî evrensel denge düzen kuralına boyun eğerler.

Eğer dünyanın, ayın, güneşin, yıldızların ve galaksilerin hareketi dursa ya da hedeflerini şaşırıp takdir edilen yörüngelerinden sapmalar olsa, evrensel denge düzen alt üst olur ve kıyamet kopar.

Evrensel denge düzenin korunması dünya, ay, güneş, yıldızlar ve galaksilerin hedeflerini hiç şaşmadan ve aksatmadan takdir edilen yörüngelerinde hareket etmelerine bağlı olduğu gibi,

Hayvan türlerinin sağlıklı yaşamaları ve doğal dengelerinin korunması da, yaratılış amaçları doğrultusunda düzenli bir şekilde hareket etmelerine ve bedenlerindeki her organın fonksiyonunu yerine getirmesine bağlıdır.

Bu nedenle yer altındaki karıncalardan fillere, denizdeki planktonlardan balinalara ve havada uçuşan kuşlardan ormandaki aslanlara kadar, en küçüğünden en büyüğüne kadar hayvan türlerinden her biri, ya et (rızık) ya da can

derdi ile sürekli hareket eder ve Allah'ın (c.c.) koymuş olduğu fıtrat kanunlarına boyun eğerler.

Eğer hayvanlar âleminde et ya da can derdinden kaynaklanan bu zorunlu hareketlilik olmasa, hayvanların sağlığı bozulur, zamanla dünyadaki pek çok hayvan türleri tükenir ve yeryüzünde doğal dengeler bozulur.

Ya İnsanlar?

Fiziksel ve organik açıdan evrensel hareket kurallarına göre yaratılan ve akıl duygusu ile bilinçlendirilen insanlar da, doğal olarak yaratılış amacından sapamaz ve bütün âlemleri kapsayan bu evrensel hareket kuralının dışında kalamaz.

Allah'a (c.c.) sonsuz şükürler olsun ki, **kıyam, rükû, secde** ve **ka'de** gibi genel sağlığımız, biyolojik dengemiz ve tüm sistemlerimiz ile kaslarımız için en yararlı fiziksel hareketleri içeren beş vakit namazı, biz âciz kullarına farz kıldı.

Kıyam (Allah (c.c.) huzurunda dimdik ayakta durma): Namazın bir rüknü (farzı) olan kıyam'da, akıl, hayal, görme ve işitme gibi farklı duygular bir noktada toplanır, kafa karışıklığı gider, beyin dinlenir ve gönül, ruhsal huzura kavuşur.

Rükû (Allah (c.c.) huzurunda saygı ile eğilme): Kıyamda, yerçekiminin etkisi ile kan bedenin alt kısımlarına çekildiğinden kan dolaşımını dengelemek için, önce kıyam ile secde arası bir rükün olan rükû'a gidilir. Ta'dîl-i erkân gözetilerek yapılan rükû'da, böbrekler, idrar yolları, rahim, prostat ve omurganın sağlığı korunur, sırt ve boyun kasları güçlenir.

Secde (Allah (c.c.) huzurunda saygı ile yerlere eğilip alnı, burnu yere koyma): Rükû'dan doğrulup ayakta biraz durduktan sonra secdeye giderken, bedendeki tüm eklemler çalıştığından kireçlenme riski azalır, göbek yağları erir ve bedenin üst kısımlarına kan akışı arttığından, ayaklarla beyin arasındaki kan oranı dengelenir ve beyin sıvısı düzenlenir.

Günlük beş vakit namazda 80 secde vardır. Beyindeki incecik kılcal damarlara kanın ulaşması için bu 80 secdeyi ta'dîl-i erkânı gözeterek yavaş yavaş yapanların, beyinleri temizlenir, hafızaları güçlenir, düşünme ve anlama yetenekleri artar ve yaşlanınca beyinleri zindeliğini korur.

Bir Uyarı!

Masa başında çalışanların, sürekli bigisayar kullananların ve cep telefonu ile fazla oynayanların, genç yaşta görme ve hâfıza kaybına uğramadan sağlıklı yaşamaları için, onlara mânevî bir öneri!

Öncelikle üşenmeyi ve şeytanı aşıp abdest alsınlar; sonra hiç aksatmadan beş vakit namazı vaktinde ve güzelce kılsınlar. Özellikle beyinlerindeki kılcal damarlara temiz kanın ve bol oksijenin ulaşması için secdeleri sünnete uygun şekilde yavaş yavaş yapsınlar.

Beş vakit namazı düzenli şekilde kılan ve her gün belirli vakitlerde 80 defa bu işlemi yapanların, beyinlerindeki kılcal damarlarına sürekli temiz kan ve bol oksijen gittiğinden, beyinleri zindeliğini korur, ayrıca dengesiz kan dolaşımından kaynaklanan hastalıklardan bütün organları korunmuş olur.

Her çeşit evhamdan, şeytanın dürtülerinden, psikolojik sorunlardan ve gönül darlığından kurtulup ruhsal huzura kavuşmak için tek çıkar yol, dosdoğru ve güzelce kılınan beş vakit namazdır.

Ayrıca, her çeşit evhamlardan, karamsarlıktan, şeytan dürtülerinden, psikolojik sorunlardan ve gönül darlığından kurtulup ruhsal huzura kavuşmak için tek çıkar yol, dinin direği olan beş vakit namaza sımsıkı sarılmaktır.

Hangi açıdan bakılırsa bakılsın! Direksiz bir yapı ayakta duramadığı gibi namazsız bir din de ayakta duramaz ve namazsız insan da kesinlikle huzur içinde yaşayamaz.

Geçici dünya işlerine aldanıp bir vakit namazı kaçıranlar, bütün servetlerini ve mutluluklarını kaybetmiş gibi hüzün duymalı ve en kısa zamanda kaçırmış oldukları namazları kaza edip, tekrar tüm mânevî servetlerine ve mutluluklarına kavuşmaya çalışmalıdır.

Unutmayalım! İbâdetlerdeki asıl amaç ve temel ilke ihlâstır. Yani her türlü hayırlı işleri ve ibâdetleri sadece Allah rızası için yapmaktır. Çünkü yapılan hayırlı işlerin ve ibâdetlerin Allah (c.c.) katındaki değeri ve geçerliliği, kişinin ihlâsı ile orantılıdır.

Asıl amaçtan sapılmaması, ihlâsın zedelenmemesi ve niyetin bölünmemesi için çok değerli İslâm âlimleri, ibâdetleri sağlık açısından fazla ele almamışlar ve bu konu üzerinde çok durmamışlardır.

Bizler de onların nurlu yolunu izleyerek ve onların himmet ve şefaatlerini Rabbimiz'den dileyerek bu konuyu bir hadîs-i şerif ile noktalayalım.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

İşlerinizi (ibâdetlerinizi) Allah için ihlâsla yapın. Çünkü Allah sadece ihlâsla yapılan (ibâdet) leri kabul eder. (Dâre Kutnî)

Doktor Talhâ

Sadece kendi gayreti ve araştırmaları ile İslâm'la tanışan ve müslüman olup Talhâ adını alan araştırmacı bir Fransız doktoru, 1962 yılında umre için Mekke'ye gelmişti.

Bir gece yatsı namazından sonra altın oluğun karşısında, neden ve nasıl müslüman olduğunu anlattı. Anlatırken çok duygulanan ve gözyaşlarını tutamayan doktor, dinleyenleri de duygulandırdı ve hepimizi ağlatmıştı.

Unutamadığım o geceyi yeniden yaşamak ve siz okurlarımla paylaşmak istedim. Ancak aradan uzun yıllar geçtiği için sözlerini aynen aktarmam imkansız, hatırladıklarımı yazmaya çalışacağım.

1950-1954 yılları arasında Cezâyir'deki bir Fransız hastanesinde çalışan doktor, bazı müslüman hastaların belirli vakitlerde lâvabonun başında farklı bir tür temizlik yaptıklarını görmüş ve ilgisini çekmiş.

İçinden gelen bir duygu ile hiç görmediği bu temizlik sistemini incelemeye karar vermiş ve bakmış ki; önce eller, sonra ağız, burun, yüz ve kollar dirseklere kadar üçer defa yıkanıyor. Sonra baş, kulak ve ense ıslak el ile bir defa sıvazlanıyor ve son olarak ayaklar topukları ile birlikte bir defa yıkanıyor.

Müslümanların bu temizlik sisteminden sonra ne yaptıklarını da inceleyen doktor, bakmış ki; hastanenin zemin katındaki bir depoda aynı yöne dönen müslümanlar, sessiz ve sâkin bir ortamda ellerini bağlayıp topluca (ona göre) âyin yapıyorlar.

Bu gördüklerinden çok etkilenen doktor, ellerde başlayıp ayaklarda tamamlanan bu farklı temizlik sistemini ayrıntıları ile incelemeye karar veriyor.

Önce Eller, Neden?

Eller, temizlik âleti olduğuna ve diğer organlar bunlarla temizleneceğine göre, öncelikle ellerin yıkanması normal ve yerinde.

Sonra Ağız?

Tükrük bezlerinden gelen salgıların ve bu salgılarla birlikte diş aralarında yuvalanan bakterilerin, bol su ile üç defa çalkalanıp dışarı atılması, bu da normal, yerinde ve gerekli bir temizlik sistemi.

Sonra, Burun?

Üç defa bol su ile yıkanan ve her yıkamada sert sümkürme ile tozlardan, mikroplardan ve sümük denilen pis ve yapışkan salgıdan arınan burun, solunum görevini rahatça yapabileceğine göre, bu da normal, yerinde ve dünyada sadece müslümanlar tarafından sürekli uygulanan bir temizlik sistemi.

Sonra Yüz ve Kollar?

Güneşe, rüzgarlara ve tozlara karşı açık olduğu için en çok kirlenen ve terleyen yüzler ve kollar, bol su ile üç defa yıkanınca, tuzlu ve mikroplu terlerden arınır, kılların dibinde zararlı bakterilerin yuvalanıp çoğalması önlenir. Ayrıca elektriğin fazlası dışarı atıldığından, insan gerilimden kurtulup rahatladığına göre bu da normal, yerinde ve gerekli bir temizlik sistemi.

Sonra Baş?

Doktor, burada biraz duruyor. Diğer organlar yıkandığı halde, baş neden yıkanmıyor? Sonra, soğuk havalarda ve özellikle soğuk ülkelerde yaşayan müslümanların, başlarını her gün beş defa yıkamaları halinde hastalıktan hiç

kurtulamayacaklarını, bu nedenle dünyanın her yerinde en iyi uygulanabilir sistemin, başların mesh edilmesi olduğunu kabulleniyor.

Sonra Ayaklar?

En gelişmiş ülkelerde bile hiç uygulanmayan ve en çok ihmal edilen temizliklerin başında ayak temizliğinin geldiğini ve müslümanların dışında her gün belirli vakitlerde ve düzenli bir şekilde ayak temizliği yapanları hiç görmediğini düşünüyor.

Müslümanların abdest dediği bu temizlik sisteminin, dinleri ve inançları farklı da olsa her insan tarafından uygulanmasının sağlık açısından çok yararlı olacağı kanısına varan doktor, sabah yatağından kalkınca hemen abdest alarak ilk uygulamaya kendinden başlıyor.

Abdest aldığı anda başında hafiflik, bedeninde zindelik, sinir sisteminde rahatlık, kalbinde sükûn ve gönlünde huzur oluştuğunu gören doktor, müslümanların abdest dediği bu temizlik sisteminin, temizliğin de ötesinde ruhsal ve psikolojik açıdan çok yararlı olduğunu anlıyor.

Abdestten aldığı ruhsal güçle adım adım İslâm'a yaklaşan ve demir gibi sağlam irâde gücüne sahip olan doktor, din değişimi gibi en büyük ruhsal devrimi başarmada çok zorlanıyor.

Aklı ile fanatik katolikliğin arasında gidip gelirken ve kararsızlıktan bunalıma sürüklenirken, Allah'ın (c.c.) hidâyeti erişiyor ve eline Fransızcaya çevrili bir Kur'an meâli geçiyor. Kur'an meâlini rastgele açınca, Meryem sûresi'nin 75. âyeti karşısına çıkıyor.

Yüce Allah buyuruyor:

Meryem oğlu Mesih (İsa), ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir, annesi (Meryem) sıddîka'dır ve ikisi de yemek yerlerdi. (Meryem, 75)

Bu âyetin etkisinde kalan doktor, o zamana kadar Allah'ın oğlu yani ilâh olarak algıladığı hz. İsa'nın ve annesinin, bizim gibi yemek yediklerini, su içtiklerini, sonra bunların posalarını tuvalete boşalttıklarını ve elleri ile edep yerlerini yıkadıklarını düşünüyor.

Melekler bile hiçbir şey yemeden içmeden yaşarken, ekmeğe, yemeğe, suya ve havaya muhtaç olan hz. İsa'nın, kesinlikle ilâh olamayacağı kanısına varınca, irâde gücünü aşan âni bir kararla derhal müftülüğe gidiyor.

Müftülükte, anlamını bilerek ve kalben inanarak, **"Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlühü"** diye kelime-i şehâdeti getirip müslüman oluyor, Talhâ adını alıyor ve sonra oturup doyasıya ağlıyor.

***

FIKIH AÇISINDAN NAMAZ

*

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Allah bir kimse hakkında hayır dilerse, onu din'de fakih (fıkıh âlimi) yapar. (Taberânî)

Fıkıh Ne Demektir?

Dînî konularda furûat (ayrıntılar) ile ilgili meselelerin inceliklerini, hükümlerini ve detaylarını anlayıp kavramaya **fıkıh** denir. Fıkıh âlimlerine **fakih** denir; çoğulu **fukahâ**'dır.

Fıkıh ilminde ictihad derecesine ulaşan fukahâlara **müctehid** ve büyük bir çoğunluk tarafından önder, otorite olarak kabul edilip kendisine tâbi olunan ve ictihadları doğrultusunda amel edilen müctehidlere de **imam** denir. Örneğin, İmam-ı A'zam, İmam-ı Mâlik ve İmam-ı Şâfî gibi.

İbâdetlerle ilgili farz, vâcip, sünnet, müstehab, mekruh, müfsid ve haram gibi hükümler fıkıh ilmi kapsamında olduğundan, erkek kadın her müslümanın öncelikle kendileri için gerekli olan fıkıh bilgilerini güvenilir ilmihal kitaplarından ya da ilmi ile amel eden (İslâm'ı yaşayan) din âlimlerinden öğrenmeleri farzdır.

Abdestin, guslün, teyemmümün ve namazın farzlarını, vâciplerini, sünnetlerini ve müfsidlerini (bozan şeyleri) bilmeyenlerin, fıkıh bilgileri yerine Kur'an mealleri okumaları gaflettir ve Kur'an meallerinden kafalarına göre hüküm çıkarmaya kalkışmaları ise dalâlettir.

Fıkıh ilmi çok hassas ve her biri sorumluluk taşıyan konuları içerdiğinden, doğru anlaşılması için çok dikkat isteyen, kelime kelime okunması, düşünülmesi ve üzerinde titizlikle durulması gereken bir bilim dalıdır.

Anlaşılmadan okunan fıkıh kitaplarının hiçbir yararı olmadığı gibi aksine, yanlış anlamalara ve yanlış uygulamalara neden olabileceğinden, dînî açıdan çok sakıncalıdır.

Uzun süre engelsiz, ıssız, düz ve virajsız yollarda araç kullanan sürücülerin, beyinsel duyguları enerji ve duyarlılığını yitirince, baktıkları halde görmedikleri ve işittikleri halde anlamadıkları gibi,

Uzun süre zevksiz, heyecansız ve anlamı güç kitapları okuyanların da, beyinsel duyguları enerji ve duyarlılığını yitirince, baktıkları halde yazıları karıştırmaya ve okuduklarını anlamamaya başlarlar.

Bu kitaptaki "Fıkıh Açısından Namaz" bölümünü, hiç fıkıh bilgisi olmayan ve hiç fıkıh kitabı okumayanların da beyinleri fazla yorulmadan daha kolay anlamaları ve daha kolay uygulamaları için, virajlı ve zikzaklı bir yol izlemeyi düşündüm ve bu nedenle sorulu cevaplı yazmayı uygun gördüm.

***

SORU VE CEVAP BÖLÜMÜ

*

S- Namazın hükmü nedir?

C- Kelime-i şehâdetten sonra İslâm'ın ikinci şartı olan namazın farziyeti Kur'an, sünnet ve icmâ-i ümmet ile sâbit olduğundan, akıllı olup ergenlik çağına eren her müslümanın beş vakit namazı vaktinde kılması farzdır. Namazın farz olduğunu inkâr edenlere kâfir ve farz olduğunu kabul edip kılmayanlara fâsık denir.

S- Namazın farzları nelerdir?

C- Namazın, altısı dışında ve altısı içinde olmak üzere, üzerinde ittifak olunan 12 farzı vardır. Namazın dışındaki farzlara **şart** ve namazın içindeki farzlara **rükun** denir.

S- Şart ne demektir?

C- Namazın dışındaki farzlara **şart** denir. Şartlar namazın altyapısı olduğundan, önce bu şartlar yerine getirilir, sonra namaza başlanır ve namazın sonuna kadar şartlar korunur. Örneğin, abdest almak namazın bir şartı olduğundan, abdestsiz namaza başlanmadığı gibi namazın sonuna kadar da abdestin korunması şarttır. Aksi halde abdest bozulduğu an, namaz da bozulur.

Namazın altı şartı vardır: 1-**Hadesten** tahâret. 2-**Necâsetten** tahâret. 3-**Setr-i avret**. 4-**İstikbâl-i kıble**. 5-**Vakit**, 6-**Niyet**. Bu altı şartı teker teker biraz açalım.

S- Hadesten tahâret ne demektir?

C- Abdestsizlik hâline **küçük hades** ve cünupluk hâline **büyük hades** denir. Abdest ya da gusül almaya da **hadesten tahâret** denir.

ABDEST BÖLÜMÜ

*

S- Abdest almak ne zaman farz olur?

C- Namaz kılmak, Kur'an'a dokunmak, cenâze namazı kılmak ve tilâvet secdesi yapmak gibi abdestsiz yapılması yasaklanmış olan bir şeyi yapmak isteyenlerin, hemen abdest almaları farz olur.

S- Abdestin farzları nelerdir?

C- Hanefi'ye göre, abdestin farzları dörttür: 1-Yüzü bir defa yıkamak. 2-Dirsekleri ile birlikte iki kolunu birer defa yıkamak. 3-Başın dörtte birini ıslak el ile bir defa mesh etmek. 4-Ayakları topukları ile birlikte birer defa yıkamak farzdır.

Şâfi'ye göre, bu dört farzla birlikte, niyet etmek ve abdest âzâlarını sırası ile yıkamak da farzdır; Hanefîye göre bunlar sünnettir.

S- Zorunlu halde farz olan yerleri yıkamak yeterli mi?

C- Suların bol olduğu yerlerde, abdestin sünnetlerini terk etmek mekruhtur. Bir ârıza nedeni ile çeşmelerin akmadığı ya da suların çok kıt olduğu yerlerde, abdestin sünnetlerini terk edip sadece farz olan yerleri yıkayıp namaz kılmada hiçbir sakınca yoktur.

S- Abdestten önce yapılması gereken şeyler nelerdir?

C- Tuvalete sıkışan kişinin, tuvalete gitmeden abdest alıp namaz kılması mekruhtur. Bu nedenle önce tuvalete gidip güzelce **istincâ** ve **istibrâ** yapmalı ve sonra abdest alıp namazı kılmalıdır. Ancak vaktin çıkıp namazın kazaya kalmasından korkanlar, tuvalete sıkışık oldukları halde sadece o vaktin farzını kılabilirler.

S- İstincâ ve istibrâ ne demektir?

C- Tuvalette ön ve arkadan gelen necaseti (idrar ve dışkı) güzelce temizlemeye **istincâ** ve tuvaletten çıkınca erkeklerin hemen abdest almayıp idrar sızıntısının kesilmesini beklemeye **istibrâ** denir. Kim istincâ ile istibrâ'ya özen gösterirse abdesti, namazı tam olur ve ölünce kabir azabından emin olur.

Tuvalette ve dışarıda ayakta işemek mekruhtur ve prostat açısından zararlıdır. Tuvalete sol ayakla girmek, ön ve arka kıbleye gelmeyecek şekilde oturmak, edep yerleri sol el ile temizlemek ve idrar sızıntısının çabuk kesilmesi için hafifçe öksürmek, abdestin âdâbındandır.

S- Abdest nasıl alınır?

C- Abdest almaya "Eûzü-Besmele" ile ve niyet ederek başlamak sünnet, Şâfî'de farzdır. Abdest alırken önünü kıbleye dönmek, dünya kelâmı konuşmamak ve zorunlu kalmadıkça başkalarından yardım istememek, abdestin âdâbındandır. Abdest alırken suyu israf etmek ise tahrîmen mekruhtur.

Önce eller bileklere kadar üç defa yıkanır, parmak araları hilâllenir ve yüzük hafifçe oynatılarak altı ıslatılır. (Erkeklerin altın yüzük takmaları haramdır.)

Sağ el ile ağza üç defa su verilir ve her defa ağzın içi güzelce çalkalanır. Oruçlu iken boğaza su kaçmaması için dikkat edilir. Abdest alırken misvak kullanmak sünnettir; misvak yoksa parmak ya da temiz (domuz kılından olmayan) diş fırçası ile dişler fırçalanır. Sağ el ile burna üç defa su verilir ve her defasında sol el ile temizlenir.

Yüzü bir defa yıkamak farz, üç defa yıkamak sünnettir. İlk yıkamada yüzün tamamı ıslanıp kuru yer kalmazsa farz yerine gelir, ikinci ve üçüncü yıkamalar sünnet yerine geçer. Yüz yıkanırken kaşların, bıyıkların ve seyrek sakalın hafifçe ovulması ve göz çukurlarının ıslanması gereklidir.

Kolları dirsekleri ile birlikte birer defa yıkamak farz, üçer defa yıkamak sünnettir. Önce sağ kolu, sonra sol kolu yıkamak da sünnettir. Dirseklerin yıkanması da farz olduğundan, özellikle kışın kalın kazaklar giyildiğinden kolları sıvarken dirseklerin açık kalmasına özen göstermelidir.

Hanefî'de, başın dörtte birini mesh etmek farzdır ve parmaklar dahil, herkesin avucunun içi başının dörtte biri kadardır. Başın tamamını mesh etmek ise, Hanefî ve Şâfî'de sünnet, Mâlikî'de farzdır. Başın meshinden sonra kulaklar ile ense de mesh edilir, boyun mesh edilmez.

Ve ardından önce sağ ve sonra sol ayak, topukları ile birlikte bir defa yıkanır ve ayak parmaklarının araları sık olduğundan, kuru yer kalmaması için elin küçük parmağı ile araları hilâllenir (sıvazlanır).

Abdest alırken ara vermemek, sırası ile yıkamak ve ovmak sünnettir.

***

ABDESTİ BOZAN ŞEYLER

*

İnsanın önünden ve ardından gelen idrar, dışkı, kan, irin, vedi ve mezi gibi her çeşit necâsetler ile arkasından gelen yellenme (gaz) abdesti bozar.

Ağızdan, burundan ya da bedenin başka bir yerinden gelen akıcı kan, irin ve sarı su abdesti bozar. Ağızdan gelen kan tükrükle eşit veya fazla ise bozar; eğer tükrükten az olursa yani tükürünce kanın rengi hafif pembemsi olursa bozmaz. Bedenden çıkan kan, çıktığı yeri aşıp etrafa yayılırsa bozar. Eğer çıktığı yerde toplu iğne ucu gibi pıhtılaşıp kalırsa bozmaz.

Şâfi'ye göre, ön ve ardından gelenlerin dışında, ağızdan, burundan ve bedenin başka yerlerinden gelen kan ve irinler abdesti bozmaz.

Ağız dolusu kusma abdesti bozar, eğer ağız dolusundan az olursa bozmaz. Ebû Yusuf'a göre, aynı yerde azar azar gelip toplamı ağız dolusuna ulaşırsa abdesti bozar.

Ağrılı gözden gelen yaşlar abdesti bozar; sağlam gözden gelen yaşlar bozmaz. Bedendeki kabarcıklardan gelen saf su, bir görüşe göre bozar, diğer bir görüşe bozmaz. Zorunlu hallerde ikinci görüş ile amel edilebilir.

Namazın dışında sesli ya da sessiz ağlayanın ve gülenin abdesti bozulmaz. Namazda yanındakiler işitecek kadar sesli gülen kişinin ise, hem namazı ve hem abdesti de bozulur.

Burun akıntısı, tükrük, balgam, yaradan çıkan kurt ve çocuğu emzirme abdesti bozmaz. Bir yere dayanarak uyuyan kişinin abdesti bozulur. Bir yere dayanmadan oturduğu yerde uyuyanla, namazda uyuyan kişinin abdesti bozulmaz.

ÖZÜR SAHİBİ OLMA

*

S- Özür sahibi ne demektir?

C- Bedenin herhangi bir yerinde kanaması olanlar, yarasından, çıbanından, bâsurundan ya da ameliyat olduğu yerden sürekli kan ve irin gibi akıntılar gelenler, burun kanı dinmeyenler, idrarı damlayanlar, yellenenler, ağrılı gözlerinden ve ağrılı memelerinden yaşlık gelenler ve normal âdet günlerinin dışında sürekli kanaması olanlara, **özür sahibi** denir.

S- Özür sahipliği nasıl başlar, ne zaman sona erer?

C- Başlangıçta bir kimsenin özür sahibi olabilmesi için, özrünün yani kanama ya da akıntısının bir namaz vakti içinde, abdest alıp namaz kılacak kadar durmadan sürekli gelmesi gerekir. Daha sonraki vakitlerde ise sürekli gelmesi şart değildir; her namaz vaktinde bir defa gelmesi yeterlidir.

Eğer bir vakit içinde, örneğin öğle ile ikindi ya da akşam ile yatsı arasında bir damla akıntısı gelmeyen kişi, sahibi özür olmaktan çıkar ve sonraki vakitlerde abdest alırken ya da namaz kılarken özründen bir damla akıntı gelirse, hem abdesti ve hem namazı bozulur.

S- Özür sahibi olanlar ne zaman abdest alır?

C- Özürleri yeni başlayanlar vakit girince yani ezan okununca, hemen abdest almayıp vaktin son anlarına kadar özürlerinin kesilmesini beklerler. Vaktin çıkmasına, abdest alıp namaz kılacak kadar bir zaman kalınca, özürleri (akıntıları) devam etse de abdestlerini alıp gönül hoşluğu ile namazlarını kılarlar. Diğer vakitlerde ise, özürlerinin kesilmesini beklemeden vakit girince hemen abdest alırlar.

S- Özür sahiplerinden akıntı gelse de abdestleri bozulmaz mı?

C- Özür sahibi olmanın özelliği budur. Özür sahibi oldukları yerden gelen kan, irin ya da idrar abdestlerini bozmaz ama, özürlerinin dışında başka yerlerinden bir damla kan, idrar ya da sarı su gelse abdestleri bozulur. Örneğin, sürekli idrar akıntısından sahibi özür olan kişinin, burnundan bir damla kan gelse ya da yellense abdesti bozulur.

S- Özür sahibi olanlar kanlı giysileri ile namaz kılabilirler mi?

C- Akıntıları belirli aralıklarla duruyorsa, namaz kılıncaya kadar gelmeyeceği kanısına varırlarsa ve giysilerini değiştirme imkanları da varsa, namaz kılarken giysilerini değiştirmeleri gerekir.

Aksi halde yani namazda akıntının devam edeceği kuşkusu varsa ya da kanlı giysilerini değiştirme imkanları yoksa kanlı, irinli ve idrarlı giysileri ile namaz kılmalarında hiçbir sakınca yoktur.

Böyle yarım abdestle, kanlı, irinli ve idrarlı giysilerle namaz kılmaktansa, iyileşince yıkanıp temizlendikten sonra kaza ederim diye, kesinlikle bir vakit namazı kazaya bırakmamalı ve gönül huzuru ile namazları vaktinde kılmalıdır.

***

GUSÜL BÖLÜMÜ

*

S- Gusül abdesti kimlere farz olur?

C- Erkeğin cinsel organının haşefesi (sünnet miktarı) kadının cinsel organına dâhil olmakla, inzal (boşalma) olsun ya da olmasın, hem erkeğe ve hem kadına gusül abdesti almak farz olur.

İhtilâm (rüyada cünup) olan erkeklerin de kadınların da gusül abdesti almaları farz olur.

Uyandığı zaman külodunda ya da edep yerinde cünupluk alâmeti (yaşlık) gören kişi, rüyada ihtilâm olduğunu hatırlasın ya da hatırlamasın, gusül abdesti alması farz olur.

Rüyada ihtilâm olduğunu hatırlayan, ancak uyandığı zaman üzerinde hiçbir yaşlık izini görmeyen kişiye, gusül abdesti almak farz olmaz (gerekmez).

Âdet ve nifas (doğum) kanından temizlenen kadınlara, namaz vakti girince gusül abdesti almaları farz olur.

S- Guslün farzları kaçtır?

C- Guslün farzları üçtür:

1- Ağzın içinin tamamını bir defa yıkamak.

2- Burnun içini üst kısmına kadar bir defa yıkamak.

3- Bedenin her tarafını baştan ayağa kadar hiç kuru yer kalmayacak şekilde bir defa yıkamak.

S- Gusül abdesti nasıl alınır?

C- Rüyada ihtilâm olan ya da eşi ile cinsel ilişkide bulunan kişi, tenâsül yolunun temizlenmesi için önce tuvalete gidip idrarını yapar, sonra sol ayağıyla banyoya girer.

Banyoda önünün ve arkasının kıbleye gelmemesi için, sağ ya da sol yanı kıbleye gelecek şekilde oturur, önce ellerini yıkar ve ardından sol eliyle edep yerleri ile necaset bulaşan yerleri yıkar.

Saçlarında, tırnaklarında, dudaklarında ve bedenin herhangi bir yerinde altına su geçirmeyen kimyasal boya türü maddeler ya da yapışkan bir şeyler varsa, onları güzelce temizler. Aksi halde gusül abdesti geçerli olmaz ve cünupluktan kurtulamaz.

Sonra, içinden **Bismillâhirrahmânirrahîm** diyerek gusül abdesti almaya niyet eder ve önce namaz abdesti gibi güzelce bir abdest alır. Gusülde ağız ile burun içinin yıkanması farz olduğundan, ağzını çalkalar ve burnunu bol su ile güzelce temizler.

Abdest aldıktan sonra önce başını, sonra sağ omzundan başlayıp sağ tarafını ve sol omzundan başlayıp sol tarafını güzelce yıkar. Gusülde, baştan ayağa kadar bedenin her tarafını bir defa yıkamak farz, ikinci ve üçüncü yıkamalar sünnettir.

Gusül abdestinde bedendeki tüm kılların diplerinin ıslanması şarttır. Bu nedenle saç, kaş, bıyık ve sakal bulunan yerlerin hafifçe ovulması gereklidir. Göbeğin içi küçük parmakla ıslatılır, küpeler ve yüzükler hafifçe oynatılarak altları ıslatılır.

Abdestte, gusülde yıkanan yerleri ıslak el ile ovmak, Hanefî ve Şâfî'de sünnet, Mâlikî'de farzdır. Bu nedenle

yıkanan yerleri ovmayı ihmal etmemeli; çünkü yıkanan yerler ıslak el ile ovulurken, hem kuru kalan bir yer varsa ıslanır ve hem hafifçe bir masaj yapılmış olur.

Banyoya sol ayağıyla giren, sol eli ile edep yerlerini temizleyen, abdest alırken ağzını ve burnunu bol su ile üçer defa yıkayan ve bedenin tamamını üç defa yıkayıp ıslak eli ovan kişi, farzları ve sünnetleri ile gusül abdestini en güzel şekilde almış ve mânevî kir (cenabetlik) den arınmıştır.

Banyodan çıkan kişi, acaba burası ıslandı mı, şurası kuru kaldı mı? gibi varsayıma dayalı kuşku, zan ve evhamlarla uğraşacağı yerde, iki rek'at abdest namazı kılarsa, nur üstüne nur olur ve şeytanın dürtülerinden kurtulur.

S- Vedi ve mezi gelince gusül gerekir mi?

C- Vedi, tuvalette idrardan sonra gelen boza kıvamında koyu ve beyaz bir sudur. Mezi ise, vedi'den daha ince beyaz bir su olup, eşler arasındaki oynaşmadan sonra gelen hafif bir akıntıdır.

Gerek vedi ve gerek mezinin gelmesi ile insan cünup olmaz ve dolayısıyla gusül abdesti alması da gerekmez. Ancak, vedi ya da mezinin gelmesi ile sadece abdesti bozulduğundan, namaz kılacağı zaman abdest alması gerekir.

***

SULARLA İLGİLİ BÖLÜM

*

S- Hangi sularla abdest ve gusül alınır?

C- **Mutlak su**'larla abdest ve gusül almak câiz (geçerli) olup, **mukayyed su**'larla câiz değildir.

S- Mutlak su demektir?

C- Yağmur suları, erimiş kar suları, deniz suları, nehir suları, kuyu suları ve kaynak suları gibi doğal özelliğini koruyan saf sulara **mutlak** sular denir.

Mutlak sular; doğal özelliğini yani akıcılığını, rengini, kokusunu ve tadını koruduğu sürece bu sularla abdest ve gusül alması câiz (geçerli) olur.

Dere sularına, göl sularına ve yüzeyi ona on (10 x 10 = 100) ziradan – orta parmağın ucu ile dirsek arasına zira denir – büyük olan havuzlara kan, irin, idrar ve alkol gibi dînî açıdan necis (pis) olan bir şey karışsa ve karışan necis maddelerle suyun doğal özelliği olan rengi, kokusu ve tadı değişmese, o sularla abdest ve gusül alması câiz olur.

Yüzeyi ona on (10 x 10 = 100) zira'dan, yani yaklaşık 25 metrekareden küçük olan havuzlara, durgun sulara, kuyulara ve her çeşit su kaplarına kan, irin, idrar ve alkol gibi necis maddeler karışsa bu suların tamamı necis (pis) olduğundan, bu sularla abdest ve gusül alması câiz olmaz.

S- Mukayyed su ne demektir?

C- Portakal suyu, üzüm suyu, karpuz suyu, kavun suyu ve çeşitli meyve suları ile kuru fasulye ve nohut gibi bakliyatların kaynatıldığı saf ve doğal olmayan sulara, mukayyed sular denir.

Mukayyed suların abdest ve gusülde kullanılması câiz olmamakla birlikte, temiz oldukları için her çeşit necasetin giderilmesinde kullanılması câizdir.

SARGILAR ÜZERİNE MESH

*

S-Sargı üzerine nasıl mesh yapılır?

C- Bedenlerinin herhangi bir yerinde açık yarası olanlar ve açık yaralarını yıkamaları sakıncalı olanlar, gerek abdest ve gerek gusülde yaralı yerleri yıkamayıp elleri ile bir defa mesh ederler.

Eğer mesh etmeleri de sakıncalı ise, yaralarına hiç dokunmayıp sadece yaralarının etrafını yıkarlar.

Kollarında, ayaklarında ya da başka yerlerinde sargısı olanların, her abdest alışlarında bu sargıları çözüp altlarını yıkamaları gerekir. Ancak, sargıları çözüp altlarını yıkamaları ya da sargıları çözüp bağlamaları çok güç ve sakıncalı ise, gerek abdest ve gerek gusülde sadece sargıların etrafını yıkar, sonra sargıların üzerine bir defa mesh eder, yani ıslak elleri ile sıvazlarlar.

Sargının abdestli ya da abdestsiz iken sarılması arasında hiçbir fark yoktur. Ayrıca sargının ayağa giyilen mestler gibi belirli bir vakti de yoktur. Ancak kırık, çıkık ve yaralar iyileşince, sargının hemen çözülüp altının yıkanması farz olur. Aksi halde sargı çözülmeden alınan abdestler geçersiz ve kılınan namazların iâdesi (kazası) farz olur.

Şâfî'de, tertib yani abdest âzalarını sırasıyla yıkamak farz olduğundan, sargılı âzaya (organa) sıra gelince, hem sargı üzerine mesh edilir ve hem teyemmüm de yapılır.

***

TEYEMMÜM İLE İLGİLİ BÖLÜM

*

S- Abdest ve gusül için su bulamayan kişi ne yapar?

C- Temiz toprakla teyemmüm yapar. Teyemmüm, sadece Ümmet-i Muhammed'e özel ilâhî lütuf ve kolaylıktır. Topraktan yaratılan insanın, yaratıldığı toprağı hakîr görmeyip ve bir gün yine toprak olacağını düşünüp, onu yüzüne, gözüne sürmesi demektir.

S- Teyemmüm ne demektir?

C- Sözlükte, bir şeyi kast (niyet) etmek demektir. Şeriatta ise, hadesten yani mânevî kirlerden temizlenme niyeti ile temiz topraktan yararlanma demektir.

S- Teyemmüm hangi durumda yapılır?

C- Teyemmüm, suyun hakikaten (gerçekten) ya da hükmen olmadığı durumlarda yapılır.

S– Suyun hakikaten olmaması ne demektir?

C- Abdest alması ya da gusül yapması gereken bir yolcu, eğer bulunduğu yerde suyun olabileceği kanaatine varırsa, sadece sağa ve sola doğru 300'er adım kadar gidip suyu araştırması ya da yöre halkından birini görürse, o kişiye sorması gerekir.

Gerek araştırıp soruşturduktan sonra, gerek araştırmaya gerek duymadan bulunduğu yerde suyun olmayacağı konusunda kesin kanaate varırsa,

Ya da suyun olduğu yere en azından bir mil (yaklaşık 2 km) uzaklıkta olduğunu öğrenirse, bir mil yürüme zorunluluğu olmadığından, abdest ya da gusül niyeti ile teyemmüm yapar ve namazını vaktinde kılar.

S- Suyun hükmen olmaması ne demektir?

C- Derelerin, çeşmelerin şarıl şarıl aktığı bir yerin yakınında tutuklu olan kişinin, o sulardan abdest alması engelleniyorsa, o kişi için su, hükmen yok demektir.

Abdest alacak olan kişinin, abdest âzâlarının yarıdan çoğu ve gusül yapacak olan kişinin bedeninin yarıdan çoğu yaralı olup su değdirmesi tıbben sakıncalı ise, o kişi için su, hükmen yok demektir.

Özürleri nedeni ile sulardan yararlanma imkânı olmayanlar, gerek abdest ve gerek gusül için teyemmüm yapar ve gönül huzuru ile namazlarını kılarlar.

S- Teyemmüm hangi maddelerle yapılır?

C- Tertemiz kuru toprak ve toprak cinsinden olan taş, kum, kerpiç, mermer, tuğla ve kiremit gibi şeylerle yapılır. Temiz çamur ya da harçla sıvanıp kireçle badana yapılan duvarlarda da teyemmüm olur; harçla sıvanıp yağlı veya plâstik boyalarla sıvanan duvarlarda teyemmüm olmaz.

Yanınca kül olan ağaç türü bitkilerle ve belirli derecede ısınınca yumuşayıp eriyen altın, gümüş ve demir türü metal maddelerle teyemmüm câiz (geçerli) olmaz. Şâfi'ye göre, teyemmüm sadece temiz toprakla olur; toprağın dışında taş ve kum gibi şeylerle bile olmaz.

S- Teyemmüm nasıl yapılır?

C- Hakikaten ya da hükmen su bulamayanlar, Hanefî'de vakit girmeden yani ezan okumadan önce de teyemmüm yapabilirler. Şâfî'de ise, ancak vakit girince teyemmüm yapılır; vakit girmeden önce yapılan teyemmümle o vaktin namazı kılınamaz.

Teyemmüme başlamadan önce eller dirseklerin üstüne kadar sıvanır, yüzük varsa çıkarılır ve teyemmümde niyet farz olduğundan, iki elini toprağa koyarken, **namaz kılmak** ya da **ibâdet etmek** için diye niyet edilir.

Niyetten sonra parmaklar açık olarak iki elin avuç içleri ile temiz toprağın üzerine hafifçe vurulur ve ileri geri hareket ettirilir.

Eline yapışan tozların dökülmesi için, iki elin baş parmakları yan yana getirilip birbirine çırpılır ve yüzün her tarafı yıkanıyormuş gibi bir defa mesh edilir (sıvazlanır).

İki elin avuçları ile tekrar hafifçe toprağa vurulup tozları silkilir ve ardından sol elin baş parmağı ile avuç içi hariç, sadece dört parmağı ile, sağ elin üst tarafından ve parmak uçlarından başlanıp dirseğe kadar (dirsek dâhil) yavaşça mesh edilir.

Sonra, sağ elin iç tarafı çevrilir ve sol elin avuç içi ile sağ elin iç tarafı bileğe kadar ve sol elin baş parmağı ile de sağ elin baş parmağı üstten mesh edilir. Sonra sağ eli ile de sol elini aynı şekilde mesh eder ve bu şekilde teyemmüm abdesti tamamlanmış olur.

Hanefî'de, teyemmüm için iki elini toprağa koyarken namaz kılmak, ibâdet etmek ya da hadesten tahâret için diye niyet edilir ve bozuluncaya kadar bu teyemmümü ile dilediği farzları, kazaları, sünnetleri kılar ve her türlü ibâdetleri yapabilir.

Şâfî'de, farz namazı için ancak vakit girince teyemmüm alınır ve iki elini yüzüne sürerken niyet yapılır. Alınan bir teyemmüm ile sadece o vaktin farzı ile sünneti ve nâfile namazlar kılınır ve diğer vaktin farzını kılmak için yeniden teyemmüm alınması gerekir.

Cünup olanlar ve âdet kanından temizlenen kadınlar, “Niyet ettim hadesten tahârete.” diye niyet ederlerse, hem cünupluktan temizlenmiş olurlar ve hem bu teyemmümleri ile diledikleri namazları kılabilir ve Kur’an okuyabilirler.

S- Teyemmüm, ne zamana kadar geçerlidir?

C- Hanefî’de bozuluncaya kadar geçerli olduğundan, bir teyemmüm ile dilediği kadar farz namazı kılınır. Şâfî’de diğer namazın vakti girinceye kadar geçerli olduğundan, bir teyemmüm ile ancak bir vaktin farzı kılınır.

S- Teyemmüm nasıl bozulur?

C- Abdesti bozan her şey, teyemmümü de bozar. Ayrıca sudan yararlanma imkânı olan kişinin, yeterli miktarda suyu görmesi ile de teyemmüm abdesti bozulur.

***

KADINLARLA İLGİLİ BÖLÜM

*

S- Kadınlardan kaç çeşit kan gelir?

C- Âdet (aybaşı) kanı, nifas (doğum) kanı ve istihâze (özür) kanı olmak üzere kadınlardan üç çeşit kan gelir.

S- Âdet kanı nedir?

C- 9 yaşını dolduran kızlarla, 55 yaş arasındaki kadınlardan, hastalık dışı rahimlerinden gelen ağır kokulu kana **âdet kanı** denir.

S- Kadınların âdet günleri kaç gündür?

C- Hanefî'ye göre, en azı geceleri ile birlikte 3 gün (72 saat) ve en çoğu 10 gündür. 3 günden az gelip kesilen ve 10 günden fazla gelen kanlar, âdet kanı olmayıp istihâze (özür) kanıdır. Şâfî'ye göre, en azı bir gün bir gece ve en çoğu 15 gündür.

S- İki âdet arası kaç gündür?

C- İki âdet arasında en az 15 gün geçmesi gerekir. Çünkü 15 gün dolmadan önce gelen kanlar, âdet kanı olmayıp istihâze kanıdır. En çoğunun ise sınırı yoktur. Çünkü gebelik olmadığı halde bazen iki âdet arasında aylarca, hatta yıllarca zaman geçebilir.

S- İki âdet arasında 15 günden önce kanaması gelen ne yapar?

C- İki âdet arasında 15 gün geçmeden önce gelen kan, âdet kanı olmayıp istihâze (özür) kanı olduğundan, beş vakit namazını kılar, orucunu tutar, eşi ile cinsel ilişkide bulunabilir ve hacda ise Kâbe'yi tavaf edebilir. Eğer kanı sürekli gelirse, özür sahibi hükmüne tâbi olur.

S- Nifas kanı nedir?

C- Çocuk, ister canlı ister ölü doğsun, doğumdan sonra gelen kana **nifas kanı** ve çocuğu doğuran kadına da nüfesâ (lohusa) denir.

S- Düşüklerden sonra gelen kan, nifas kanı mıdır?

C- Eğer el, ayak ve parmaklar gibi dış organları belirginleşmiş ise, bu tür düşüklerden sonra gelen kanlar da, nifas kanıdır ve kadın da nüfesâ (lohusa) hükmündedir.

S- Nifas kanı kaç gündür?

C- Nifasın azında sınırlama yoktur. Bir gün bile olsa, temizlendiği anda yıkanır ve namazını kılar. Nifasın en çoğu ise 40 gündür. Bundan sonra gelen kanlar nifas kanı olmayıp, istihâze kanıdır.

S- İstihâze kanı nedir?

C- Âdet ve nifas kanı gibi rahimden gelmeyip, burun kanaması gibi başka bir damardan gelip cinsel organdan akan temiz ve kokusuz kana **istihâze kanı** denir.

S- İstihâze kanının hükmü nedir?

C- İstihâze kanı, kesilen bir parmaktan ya da bedenin başka bir yerinden gelen kanlar gibi sadece abdesti bozar. Bu nedenle istihâze kanı kadınların namaz kılmalarına, oruç tutmalarına, Kur'an okumalarına ve eşleri ile cinsel ilişkide bulunmalarına engel olmaz.

S- Hangi kanlar istihâze kanıdır?

C- Hanefî'de, 9 yaşından küçük kızlardan gelen kanlar, âdetten kesilen kadınlardan gelen kanlar, gebe kadınlardan gelen kanlar, iki âdet arasında 15 gün geçmeden gelen kanlar, 3 günden az gelip kesilen ya da 10 günden fazla gelen kanlar ve doğumdan sonra 40 günden fazla gelen

kanlar istihâze kanlarıdır. Şâfi'de, gebe kadınlardan gelen kanlar da âdet kanı olabilir.

S- Âdet ve nifas hâlindeki kadınlara neler yasaktır?

C- Namaz kılmaları, oruç tutmaları, Kur'an okumaları, Kur'an'a ve Kur'an'dan âyetler yazılı olan şeylere dokunmaları, câmilere, mescidlere girmeleri, Kâbe'yi tavaf etmeleri ve eşleri ile cinsel ilişkide bulunmaları yasaktır.

S- Âdet ve nifas hâlindeki kadınlar hangi ibâdetleri yapabilir?

C- Yukarıdaki yasakların dışında, diledikleri kadar **Allah Allah** ya da **Lâ ilâhe illâllah** diye Allah'ı (c.c.) zikrederler, **Sübhânallahi ve bihamdihi** gibi çeşitli tesbihatlarla Allah'ı (c.c.) hamd ile tenzih ederler, Peygamberimiz'e (s.a.v.) bol bol salâvât-ı şerîfe getirir ve dua niyeti ile dua anlamını içeren âyetleri okuyup kendilerine, ana babalarına, mü'min ve mü'mine kardeşlerine cânı gönülden dua ederler.

Ayrıca Kur'an'a dokunmama koşulu ile yavrularına ve öğrencilerine hece hece ya da kelime kelime Kur'an okumasını öğretirler.

S- Âdet ve nifas hâlindeki kadınlar, eşleri ile birlikte yatabilir mi?

C- Göbekleri ile dizleri arasını sıcaklığı hissettirmeyecek bir şey ile örtmeleri yani kalın pijama türü bir şey giymeleri koşulu ile eşleri ile birlikte yatmalarında hiçbir sakınca yoktur.

S- Âdet kanından temizlenenler, yıkanmadan eşleri ile cinsel ilişkide bulunabilir mi?

C- Âdet günleri tam 10 gün olanların, yıkanmadan önce eşleri ile cinsel ilişkide bulunmalarında bir sakınca yoktur.

Âdet günleri 10 günden az olanlar ise, âdetlerinden temizlendikten sonra üzerinden bir namaz vakti kadar bir zaman geçtikten ya da yıkandıktan sonra eşleri ile cinsel ilişkide bulunabilirler.

S- Âdet ve nifas günlerinde kılınmayan namazların kazası gerekir mi?

C- Hayır, gerekmez. Çünkü âdet ve nifas hâlindeki kadınlardan namazın farziyeti düştüğü yani onlara namaz farz olmadığı için, farz olmayan bir şeyin kazası da olmaz.

S- Ramazan orucunun kazası gerekir mi?

C- Evet, gerekir. Çünkü âdet ve nifas hâli, kadınlardan ramazan orucunun farziyetinin düşmesine değil, ancak edâsına yani vaktinde tutmalarına engel olduğundan, bayramdan sonra kaza etmeleri gerekir.

S- Âdeti 10 günden az olan kadından, âdetinden fazla kan gelirse ne yapar?

C- Genelde bazı psikolojik nedenlerle kadınların âdet günleri değişebilir. Bu nedenle âdet günleri değişen kadın, namaz kılmadan 10 günün tamamlanmasını bekler.

Eğer 10 günden önce ya da tam on günde temizlenirse yani saf beyazlık gelirse, artık âdet günleri temizlendiği günün sayısına çıkmış olur.

Eğer 10 günden sonra da kanama devam ederse ve o kadının önceki âdet günleri meselâ 7 gün ise, 7. günden sonra gelen kanlar istihâze kanı olduğundan, yıkandıktan sonra yedinci günden sonraki kılamadığı namazları kaza etmesi gerekir.

S- Vaktin namazını kılmadan, o vaktin sonuna doğru âdetini gören kadın, temizlenince o vaktin namazını kaza eder mi?

C- Hayır, etmez. Çünkü namazla ilgili hükümler, namazın son vaktine bağlıdır. Örneğin, ikindi vaktinde temiz olduğu halde hemen namazını kılmayan ve vaktin sonunda yani akşam üzeri âdetini gören kadın, vaktin sonunda âdetli olduğundan, temizlenince o günün ikindi namazını kaza etmez.

Eğer aksi olursa, yani ikindi vaktinde âdetli olan kadın, vaktin sonunda (akşam üzeri) âdetinden temizlense, vaktin sonunda temiz olduğundan, yıkanınca o günkü ikindi namazını kaza eder.

***

MEST'LER ÜZERİNE MESH ETME

*

S- Mest nedir?

C- Deri ve keçe gibi altına su geçirmeyen şeylerden yapılan ve bileğe kadar ayağın her tarafını örten iç ayakkabılara mest denir.

S- Her mest'in üzerine mesh yapılabilir mi?

C- Mestlerin üzerine mesh yapılabilmesi için;

Mestlerin, abdestte ayakların yıkanması farz olan yerleri örtmüş olması.

Mestlerin, abdest aldıktan ve ayaklar yıkandıktan sonra giyilmiş olması.

Mestlerin, bağlanmaksızın dik durabilecek şekilde kalın olması.

Mestlerin, en azından üç mil (yaklaşık 6 km) lik yaya yürüyüşe dayanıklı olması.

Mestlerin, altına su geçirmeyen deri ve keçe türü şeylerden yapılmış olması.

Mestlerde, en küçük ayak parmaklarına göre, üç parmak miktarı sökük ve delik olmaması gerekir.

S- Mest'lerin üzerine nasıl mesh yapılır?

C- Sağ el ile sağ ayağın ve sol el ile sol ayağın mesh edilmesi için, önce iki el ıslatılır. Sonra iki elin ıslak parmakları açık ve yatay şekilde mestin üzerine konur ve ayak parmaklarının ucundan başlanarak ve bastırarak bileğe doğru bir defa mesh edilir.

S- Mest'lerin üzerine mesh yapma süreci ne kadardır?

C- Geceleri mest'lerini çıkarmayan mukimler için, bir gün bir gece (24 saat) ve 90 km'yi aşan ve geceleri mest'lerini çıkarmayan yolcular için üç gün üç gece (72 saat) dir.

S- Bu süreç, mest'lerin giyildiği anda mı başlar?

C- Hayır. Mest'leri giymeden önce ayaklarını yıkayıp aldığı abdest'in bozulduğu andan başlar.

S- Meshi bozan şeyler nelerdir?

C- Mukim ve yolcular için belirli sürecin dolması ile bozulur.

İki ya da bir ayağın yarıdan çoğunun mest'in dışına çıkması ile bozulur.

Mest'in içine su girmesi halinde ya iki ayağın, ya bir ayağın ya da bir ayağın yarıdan çoğunun ıslanması ile bozulur.

Gusül abdesti almayı gerektiren, cünupluk halinin meydana gelmesi ile de mest'lerin üzerine mesh yapmanın hükmü bozulur. Bu gibi durumlarda gusül abdesti almak için, mest'lerin çıkarılıp ayakların yıkanması farz olur.

***

NECÂSETTEN TAHÂRET BÖLÜMÜ

*

S- Necâsetten tahâret ne demektir?

C- Şer'an (dînî açıdan) necis (pis) olan şeylerden temizlenmeye, necâsetten tahâret denir.

S- Kaç çeşit necâset vardır?

C- Necâset-i galîza (ağır necâset) ve necâset-i hafîfe (hafif necâset) olmak üzere iki çeşit necâset vardır.

S- Necâset-i galîza nelerdir?

C- İnsanın bedeninden çıkan ve abdesti bozan her şey **necâset-i galîza**dır. Örneğin idrar, dışkı, meni, mezi, vedi, kan, irin, ağız dolusu kusma ve kadınlardan gelen âdet, nifas ve istihâze kanları necâset-i galîzadır.

Domuz ve köpek gibi eti yenmeyen hayvanların ön ve arkalarından gelen pislikler; eti yenen hayvanlardan inek, manda, tavuk, ördek, kaz ve hindilerin tersleri (dışkıları) ve şarap gibi her çeşit alkollü içkiler necâset-i galîzadır.

S- Necâset-i galîzanın hükmü nedir?

C- Bir kimsenin bedeninde, iç ve dış giysilerinde ve namaz kılacağı yerde bir dirhem (2,8 gr) dan fazla katı necâset ya da parmaklar hâriç avuç içi yüzeyinden fazla sıvı necâset olursa, bu necâsetlerin temizlenmesi farz olur. Aksi halde yani bu necâsetlerden arınmadan kılınan namaz geçersiz ve tekrar kılınması farz olur.

Eğer katı necâset bir dirhem (2,8 gr) ve sıvı necâset parmaklar hâriç, avuç içi yüzeyi kadar olursa, bu necâsetin

temizlenmesi vâcip olur. Bir dirhem miktarı necâsetle kılınan namaz da tahrîmen mekruh olduğundan, bu namazın tekrar kılınması da vâcip olur.

Eğer bedenindeki, iç ve dış giysilerindeki ve namaz kılacağı yerdeki necâset bu ölçülerden az olursa, bu necasetin temizliği sünnet ve bunlarla kılınan namaz da mekruh olur. Ancak tekrar kılınması farz ya da vâcip olmaz. Şâfî'de, necâset az da olsa temizliği şarttır ve necâsetten arınmadan kılınan namaz geçersizdir. Yani tekrar kılınması farzdır.

S- Necâset-i hafîfe nelerdir?

C- Sığır, manda, deve, koyun ve keçi gibi eti yenen hayvanlarla atın idrarı ve eti yenmeyen kuşlarla, koyun ve keçinin dışkıları **necâset-i hafîfe**dir.

S- Necâset-i hafîfe'nin hükmü nedir?

C- Sürekli hayvanlarla uğraşanların, at ve deve üzerinde aylarca yolculuk ve Allah (c.c.) yolunda cihad edenlerin, bu tür hayvanların idrarından sakınmaları imkânsızdır.

Bu nedenle uygulamada onlara kolaylık sağlanmış ve necâset-i hafîfe denilen hafif pislikler, bedenin ya da giysilerin dörtte birini kaplamayınca, namaza engel olmayacağı bildirilmiştir.

S- Necâset-i ayniye ve necâset-i hükmiye nasıl temizlenir?

C- Kan gibi; rengi, kokusu ve tadı olan necis (pis) şeylere, **necâset-i ayniye** (gözle görünen necâset) denir. Bu tür necâsetlerin izi, eseri yani rengi ve kokusu gidinceye kadar yıkanması ve her yıkayışta sıkılması gerekir. Bu tür necâsetlerin yıkanmasında belirli bir sayı yoktur.

Alkol gibi; rengi ve kokusu olmayan necis şeylere de, **necâset-i hükmiye** (hükmen necâset) denir. Bu tür necâsetler üç defa yıkanır ve her yıkamada, yıkayan kişinin gücü nisbetinde damlalar kesilinceye kadar sıkılır.

Gerek necâset-i ayniye ve gerek necâset-i hükmiye olsun, necîs olan çamaşırlar deniz, göl, dere, kuyu ve yağmur suları gibi her çeşit temiz sularla temizlenir. Ayrıca süt gibi yağlı sıvıların dışında sirke, gül suyu ve meyve suları ile de temizlenir.

Halı, kilim, battaniye ve kalın pardösü gibi sıkılamayan eşyalara necâset bulaşırsa, bunlar üç defa yıkanır ve her yıkamada bir yere asılarak damlaların kesilmesi beklenir.

S- Necis çamaşırların şartlanması ne demektir?

C- Çocukların, ergenlik çağında olan gençlerin ve günümüzde tuvalette su ile taharetlenmeyip (temizlenmeyip) sadece tuvalet kâğıdına silinmekle yetinenlerin külotları genelde necâsetli olacağından,

Bu tür necâsetli giysileri diğer temiz çamaşırlarla birlikte çamaşır makinesine atmadan önce, necâset bulaşan yerleri ayrı bir yerde üç defa yıkamaya ve her yıkamada sıkmaya **şartlama** denir.

***

SETR-İ AVRET BÖLÜMÜ

*

S- Setr-i avret ne demektir?

C- Eşlerin ve mahremlerin dışında başkalarının bakması haram olan yerlere **avret** (edep yeri) ve bu yerlerin örtülmesine de **setr-i avret** denir.

S- Namazda setr-i avret nedir?

C- Namazda setr-i avret yani örtünme farzdır ve abdest gibi namazın ön şartlarından biridir. Bu nedenle abdestsiz namaz olmadığı gibi setr-i avret'siz (örtüsüz) namaz da olmaz demektir.

S- Erkeklerin avret yeri neresidir?

C- Erkeklerin örtülmesi farz olan avret yerleri, dizler dâhil, göbekle diz arasıdır ve namazda örtülmesi farzdır.

S- Erkekler, sadece avret yerini örtüp namaz kılabilir mi?

C- Eğer başka giyecekleri yoksa, sadece avret yerlerini örtüp namaz kılmalarında hiçbir sakınca yoktur. Ancak başka giyecekleri varken, sadece avret yerini örtüp namaz kılmaları mekruhtur.

S- Kadınların avret yeri neresidir?

C- Kadınların elleri, yüzleri ve ayaklarının bilekten aşağı kısımları dışında, baştan aşağı bütün bedenleri avrettir ve bu nedenle namazda güzelce örtünmeleri farzdır.

S- Kadınların, dar ve ince giysilerle namaz kılmaları sakıncalı mı?

C- Erkeklerin bile dar pantolonlarla ve ince şortlarla namaz kılmaları tahrîmen (harama yakın) mekruhtur. Kadınların saç ve derilerinin rengini belli edecek şekilde ince ve şeffaf giysilerle namaz kılmaları ise câiz (geçerli) olmadığından tekrar kılmaları farzdır. Ayrıca dar ve sıkı pijamalarla namaz kılmaları da tahrîmen mekruhtur.

S- Kadınlara namazın dışında da setr-i avret farz mıdır?

C- Bir kadın kapalı bir yerde yalnızca ya da sadece eşi ve küçük çocukları ile birlikte bulunduğu sürece, o kadına setr-i avret (örtünme) farz değildir. Eğer yanına mahremi olmayan biri gelir ya da kendisi dışarı çıkacak olursa, o zaman setr-i avret farz olur.

S- Erkeklere de namazın dışında setr-i avret (örtünme) farz mıdır?

C- Evet, farzdır. Erkeklerin nikâhlı eşlerinin dışında, annelerinin, babalarının, erkek ve kız kardeşlerinin ve yetişkin çocuklarının yanında bile, kısa şortla dolaşmaları haram ve başkalarının da onların avret yerine yani göbekleri ile dizleri arasına bakmaları haramdır.

S- Kadınların her zaman ve her yerde örtünmeleri farz mıdır?

C- Kadınların meşrû nikâhlı eşlerinin dışında anneleri, kızları ve kız kardeşleri gibi en yakın akrabalarına bile, göbeklerinin altından dizlerinin altına kadar olan mahrem yerlerini göstermeleri haramdır.

Bir genç kızın sadece annesi, kız kardeşi, halası ve teyzesinin bulunduğu bir evde, eğildiği zaman dizlerinden yukarısı görünen kısa etek ya da kısa şortla dolaşması haramdır. Bu konuda mahrem yerlerini gösteren de ve ona bakanlar da aynı günahta ortaktır.

Kadınlar, mahremleri yani evlenmeleri ebedî haram olan öz babaları, kayın pederleri, süt babaları, üvey babaları, dedeleri, oğulları, damatları, üvey oğulları, süt oğulları, torunları, erkek kardeşleri, süt kardeşleri, yeğenleri, amcaları, dayıları ve süt amcaları ile süt dayılarının yanında,

Uzun etekli olma koşulu ile, gereğinde başı açık ve kısa kollu olarak da birarada oturabilirler, bir odada yalnız kalabilirler ve hac gibi uzun yolculuğa birlikte gidebilirler.

S- Amcaoğlu, dayıoğlu, halaoğlu, teyzeoğlu ve enişteler, kadının mahremi değil mi?

C- Hayır, değil; çünkü bunlar şer'an (dînî açıdan) yabancı erkekler gibidir. Kadınların bunların yanında başlarını, boyunlarını açmaları, bileklerini, bileziklerini göstermeleri ve kapalı bir yerde yalnızca birarada oturmaları haramdır.

Çağın sosyetikleri, çıplaklıkta birbirleri ile yarışırken, yatak kıyafetleri ile dışarıda dolaşırken, barlarda, pavyonlarda ve içkili gazinolarda erkeklerle kadeh tokuştururken ve cinsellikte sınır tanımayıp şehvet bataklıklarında geçici ömürlerini tüketirken,

İnanç, bilinç ve ihlâsla İslâmî tesettüre bürünen, eş, dost ve arkadaş ziyaretlerinde haremlik selâmlık kuralını uygulayan ve her türlü koşullarda dînî yaşantılarından hiç tâviz vermeyen genç kızlar ve hanımlar; hiç kuşkusuz Allah'ın (c.c.) en sevgili kulları ve o güzelim cennetin adaylarıdır.

İSTİKBÂL-İ KIBLE BÖLÜMÜ

*

S- İstikbâl-i kıble ne demektir?

C- Namaz kılarken kıble cihetine dönmeye **istikbâl-i kıble** denir.

S- Kıble nedir?

Hak olsun, bâtıl olsun her toplumun ibâdet ederken, âyin yaparken ya da putlaştırılan taşların önünde tapınırken yöneldiği bir yönü vardır ki, işte bu yöne **kıble** denir.

Mekke döneminde müslümanların ilk kıblesi Kudüs'teki Mescid-i Aksâ idi. Medine'de de 16-17 ay kadar Mescid-i Aksâ'ya doğru namaz kılındıktan sonra, **"Artık yüzünü Mescid-i Haram (Kâbe) tarafına çevir"** (Bakara, 144) âyeti gelince, müslümanların kıblesi **Kâbe** oldu.

S- Namazda, kıbleye dönmek nedir?

C- Cenâze namazı dâhil, bütün namazlarda ve tilâvet secdesinde istikbâl-i kıble yani kıbleye dönmek farzdır ve istikbâl-i kıble, abdest gibi namazın ön şartlarından biridir.

S- Kâbe'den yüksek binalarda ve yer altındaki bodrumlarda namaz kılmak geçerli midir?

C- Kıble, sadece Kâbe'nin boyutları ile sınırlı olmayıp üst taraftan yedi kat göklere ve alt taraftan yedi kat yerin altına (dünyanın merkezine) kadar kıble hükmünde olduğundan,

Kâbe'den yüksek binalarda, dağlarda ve uçaklarda namaz kılmak geçerli olduğu gibi, evlerin bodrum katlarında, kömür ocaklarında ve denizaltı gemilerinde namaz kılmak da geçerlidir.

S- Kâbe, orijinal özelliği ile dünyanın başka bir yerine nakledilse, orası kıble olur mu?

C- Hayır, olmaz. Çünkü gerçek kıble, Kâbe'nin binası değil, bulunduğu yer yani arsasıdır. Bu nedenle Abdullah İbni Zübeyr ile Haccac-ı zâlim arasındaki savaşta, Haccac-ı zâlim tarafından mancınıklarla atılan taşlarla Kâbe yıkıldığı halde, sahabe ve tabiinler Kâbe'nin arsası etrafında tavaf ediyor ve boş arsaya dönüp namazlarını kılıyorlardı.

S- Namazda, Kâbe'ye tam isabet şart mıdır?

C- Mescid-i Haram'da ve Mekke'de, Kâbeyi görerek namaz kılanların, Kâbe'nin bir noktasına tam isabet etmeleri şarttır. Mekke'nin dışında olup Kâbe'yi görmeyenlerin, namaz kılarken kıble yönüne dönmeleri yeterlidir.

S- Yabancı bir yerde kıble yönünü bilmeyen kişinin, ne yapması gerekir?

C- Kendisi gibi yabancılara değil, yöre halkından sözüne güvenilir bir müslüman kişiyi görürse ona sorması, eğer böyle bir kişiyi göremezse, kendi görüşüne göre güzelce araştırması ve karar verdiği yöne doğru namazını kılması gerekir.

S- Gerekli soruşturma ve araştırmayı yapıp namazını kılan kişi, namazdan sonra yanıldığını anlarsa ne yapması gerekir?

C- Gerekeni yaptığı için namazı tamamdır, hiçbir şey yapması gerekmez. Ancak soracak kişi olduğu halde sormadan ve kendi görüşüne göre araştırmadan namazını kılan kişi, sonradan yanıldığını anlarsa, o namazın tekrar kılınması farz olur.

S- Kıble yönünde görüş ayrılığına düşen yolcular, nasıl namaz kılarlar?

C- Aynı yönde anlaşanlar, birlikte cemâatle namaz kılarlar. Farklı görüşte olanların her biri, kendi görüşüne göre farklı yönlere dönüp namazlarını ayrı ayrı kılarlar.

Kendi görüşüne ters düştüğü halde, cemâate uyan kişinin namazı geçerli olmaz ve tekrar kılması farz olur.

S- Namaz kılarken yanıldığını anlayan ya da görüşü değişen kişinin ne yapması gerekir?

C- Yanıldığını anladığı ya da görüşü değiştiği anda, ister ayakta ve ister secdede olsun, hemen kıbleye döner ve namazına devam eder. Eğer aynı namazda tekrar görüşü değişirse, yine aynı şekilde hareket eder ve namazına devam eder. Bu yanılgıdan dolayı sehiv secdesi gerekmez.

S- Hastalık ya da başka nedenlerle kıbleye dönemeyen kişi, namazını nasıl kılar?

C- Kendi gücü ile kıble'ye dönemeyen ve kıble'ye çevirecek yardımcısı da olmayan hasta, yattığı yerde kıble'ye dönmeden namazını kılar.

Yüzünü kıble'ye dönerse, arkadan düşmanların ya da vahşi hayvanların saldırmasından korkanlar da, kıble'ye dönmeden namazlarını kılarlar.

Otobüs, tren, gemi ve uçak gibi araçlarda namaz kılma zorunluluğunda olanlar da, güçleri yettiği ölçüde kıble'ye dönmeye çalışarak namazlarını kılarlar.

***

EZAN

*

S- Ezan nedir?

C- Namazın vakitlerini bildirmek ve müslümanları namaza davet etmek için, belirli vakitlerde ve belirli kelimelerle yapılan özel bildiriye **ezan** denir. Ezan okuyana da tef'îl babından ism-i fâil sıgası ile **müezzin** denir.

Kur'an, sünnet ve icmâ-i ümmet ile sâbit olan ezan, İslâm'ın simgesi ve yeryüzündeki bütün müslümanların ortak parolasıdır. Bu nedenle ezanın tek kelimesi değiştirilemez ve Arapça aslının dışında başka bir dille okunamaz.

S- İlk ezanı kim ve ne zaman okudu?

C- Hicretin birinci yılında Mescid-i Nebevî'nin inşaatı tamamlanmış ve içinde cemâatle namaz kılınmaya başlanmıştı. Ancak, namaz vakitlerini bildiren genel bir duyuru olmadığından, herkes vaktinde mescide gelemiyor ve cemâate yetişemiyordu.

Bir gece yatsı namazından sonra Peygamberimiz (s.a.v.) sahabeleri ile bu konuyu görüştü ve onlara bu konu ile ilgili görüşlerini sordu.

Bazıları çan çalalım, bazıları boru çalalım, bazıları def çalalım ve bazıları da ateş yakalım dediler. Ancak çan çalmak hıristiyanlığın, boru çalmak yahudiliğin, ateş yakmak mecûsîliğin ve ibâdete çalgı âleti karıştırmak putçuluğun simgesi olduğundan, Peygamberimiz (s.a.v.) önerilerin hiçbirini beğenmedi ve cemâat dağıldı.

Sahabeden Abdullah bin Zeyd (r.a.) o gece uyku ile uyanık arası yatarken, gökten bir melek gelip yüksekçe bir yerde kıbleye dönüp ayakta, önce ezan okudu ve ardından

kâmet getirdi. Sonra Zeyd'e, "Git Resûlüllah'a söyle, insanları namaza böyle dâvet edin." dedi.

Hz. Zeyd hemen Peygamberimiz (s.a.v.) in yanına gelip gördüğü rüyayı anlattı. Peygamberimiz (s.a.v.): "İnşâAllah bu hak rüyadır, melekten öğrendiklerini git Bilâl'e öğret; çünkü onun sesi, senin sesinden daha gürdür." dedi.

Hz. Zeyd, hemen hz. Bilâl'in yanına gitti, Peygamberimiz (s.a.v.) in emrini iletti ve meleğin okuduğu ezanı ona aynen aktardı. Bunun üzerine hz. Bilâl, mescid'e yakın bir evin terasına çıktı, ayakta ve kıbleye karşı ilk ezanı şöyle okudu.

Allahü Ekber Allahü Ekber
Allahü Ekber Allahü Ekber

Eşhedü en lâ ilâhe illâllah
Eşhedü en lâ ilâhe illâllah

Eşhedü enne Muhammeder-resûlullah
Eşhedü enne Muhammeder-resûlullah

Hayye ale's-salâh
Hayye ale's-salâh

Hayye ale'l-felâh
Hayye ale'l-felâh

Allahü Ekber
Allahü Ekber

Lâ ilâhe illâllah

İşte, İslâm'da ilk okunan ezan budur ve okuyan Peygamberimiz (s.a.v.) in müezzini unvanını alan Bilâl-i Habeşî radıyallahü anhü'dür.

S- Ezan okunması nedir?

C- İçinde cemâatle namaz kılınan câmi ve mescidlerin her birinde, görevliler tarafından beş vakit namaz ile cuma namazı için ezan okunması vâcibe yakın sünnet-i müekked'dir.

S- Ezanı kimlerin okuması daha faziletlidir?

C- Müttekîlerin yani Allah'tan (c.c.) korkup haramlardan sakınan, İslâmî yaşantıya özen gösteren ve ayrıca namaz vakitleri ile ezanın sünnetlerini en iyi bilenlerin ezan okuması daha faziletlidir.

S- Ezan okunurken müslümanlar ne yapmalı?

C- Okunan ezanı saygı ile dinlemek, müezzinle birlikte aynı kelimeleri tekrarlamak, "Hayye ale's-salâh" ile "hayye ale'l-felâh" da "Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh" demek, sonunda ezan duasını okumak ve dâvete icâbet etmek için cemâate katılmak, akıllı olup ergenlik çağına eren her müslümanın en kutsal görevidir.

S- Her ezan saygı ile dinlenir mi?

C- Hayır! Sadece dînî açıdan geçerli olan ezanlar saygı ile dinlenir ve sonunda ezan duası okunur.

S- Dînî açıdan hangi ezanlar geçersizdir?

C- Fâsıkların (açıkça günah işleyenlerin), câhillerin, kadınların, alkol, uyuşturucu kullananların, zihinsel özürlülerin, çocukların, eğitilmiş papağan kuşlarının ve merkezî sistemlerde minârelerdeki telsiz cihazlardan yankı şeklinde okunan ezanlar,

Dînî açıdan geçersiz olduğundan, bunlara saygı değil, kalben buğz etmek (kızmak) gerektiğinden, bu tür ezanlar saygı ile dinlenmez ve ezan duası okunmaz.

NAMAZ VAKİTLERİ BÖLÜMÜ

*

S- Namaz vakitleri nedir?

C- Namaz vakitleri, abdest gibi namazın ön şartlarından biridir. Bu nedenle şart olmadan yani vakit gelmeden, namaz farz olmaz.

Namazın şartı olan vakit gelince, o anda hayatta olup ergenlik çağına eren ve akıllı olan bütün müslümanlara, o vaktin namazını kılmaları farz olur.

S- Her namazı vaktinde kılmak farz mıdır?

C- Namaz vakitlerini Allah (c.c.) belirlediği için, beş vakit namazın her birini vaktinde kılmak farz, sonra kılarım diye kazaya bırakmak haramdır.

Namaz vakitleri, gerçekte şeytanlara karşı ilân edilen mânevî seferberliklerdir. Bu nedenle mânevî seferberlik ilân edildiği anda, tüm inananların işlerini güçlerini bırakarak, tatlı uykularını ve tatillerini yarıda keserek namaza koşmaları gerekir.

S- Sabah namazının vakti ne zamandır?

C- Takvimlerde imsak vakti denilen fecr-i sâdık'ın, yani doğu ufkunda yatay şeklinde etrafa yayılan beyazlığın başlaması ile güneşin doğuşu arasındaki zaman, sabah namazının vaktidir.

Güneşin doğması ile sabah namazının vaktinin geçeceği ve güneş doğarken de hiçbir namaz kılınamayacağı için, sabah namazını güneş doğmadan önce kılmak farzdır.

Güneş doğmadan önce namazını tamamlayan ve selâm verip namazdan çıkan kişi, güneş doğarken de tesbihat ve duasını yapabilir.

Beş vakit namazı vaktinde kılmak farz olduğundan, sabah namazı vaktinde uyumak ve dînî açıdan geçerli bir özür olmadan sabah namazını kazaya bırakmak haramdır.

Güçlü irâde taşımadan ve gerekli önlemleri almadan yatmak ve sabah namazına **kalkmamayı** âdet hâline getirmek, dînî duyarsızlığın ve iman zâfiyetinin göstergesidir.

Arzu etmediği halde uyuya kalan ve üzerine güneş doğan kişi, o gün öğleye yakın bir zamana kadar sünneti ile birlikte sabah namazının farzını kaza olarak kılar. Eğer öğleden sonraya ya da ertesi günlere kalırsa, sadece kazaya kalan farzı kılar ve sünnetin sevabından yoksun kalır.

S- Öğle namazının vakti ne zamandır?

C- Sabah doğudan yükselişe geçen güneş, en üst noktaya ulaştıktan sonra inişe geçmek üzere batıya kayar. Güneşin batıya kaymasına **zeval vakti** denir. İşte zeval vakti öğle namazının başlangıç vaktidir.

Zeval vaktinde güneş tam tepede olduğu için, gölgelerin en kısa olduğu zamandır ve bu gölgeye **fey-i zevâl** denir.

Fey-i zeval gölgesi ile, artı her cismin gölgesi kendi boyunda olunca, öğle namazının vakti çıkar ve “asr-ı evvel” denilen ikindi namazının vakti girer.

İmam-ı Ebû Yusuf ile İmam-ı Muhammed’in ve diğer üç mezheb imamının ictihadları böyledir ve takvimlerdeki ikindi vakti bu ictihada göredir.

İmam-ı A’zam’a göre, fey-i zevâl’in dışında her cismin gölgesi iki kat olunca ikindi vakti girer ve buna “asr-ı sânî” denir.

S- İkindi namazının vakti ne zamandır?

C- Bu iki ictihada göre, öğle namazının vaktinin çıkması ile ikindi namazının vakti başlar ve güneş batıncaya kadar ikindi namazının vakti devam eder.

İsfirârü'ş-şems denilen güneşin sararmasına yani güneşin batışına 40-50 dakika kalıncaya kadar ikindi namazını geciktirmek, tahrîmen mekruhtur.

Ancak tahrîmen mekruh da olsa, ikindi namazının sadece farzını güneş batmadan önce vaktinde kılmalı; çünkü akşamdan sonra kılarım diye kazaya bırakmak daha büyük günahtır.

S- Akşam namazının vakti ne zamandır?

C- Güneşin batışı ile akşam namazının vakti başlar ve güneşin battığı batı ufkundaki kızıllık kayboluncaya kadar akşam namazının vakti devam eder.

İmam-ı Ebû Yusuf ile İmam-ı Muhammed'in ve diğer üç mezheb imamının ictihadları böyledir ve takvimlerdeki yatsı namazının vakti bu ictihadlara göredir.

İmam-ı A'zam'a göre, batı ufkundaki kızıllıktan sonra çıkan beyazlık kaybolunca, akşam namazının vakti çıkar ve yatsı namazının vakti girer.

Ancak akşam namazının vakti girince, acele edip ilk vaktinde kılmak sünnettir; yıldızların çoğalmasına kadar geciktirmek mekruhtur.

S- Yatsı namazının vakti ne zamandır?

C- Bu iki ictihada göre, akşam namazının vaktinin çıkması ile yatsı namazının vakti başlar ve fecr-i sâdık'a kadar devam eder.

Takvimlerde imsak vakti denilen fecr-i sâdık ile yatsı, vitir ve teheccüd namazları ile, oruçlular için yeme içme vakti sona erer ve sabah namazının vakti başlar.

Yatsı namazını gecenin üçte birine kadar ertelemek müstehab (güzel), gece yarısından sonrasına kadar geciktirmek mekruhtur.

S- Hangi vakitlerde namaz kılmak mekruhtur?

C- Aşağıdaki üç vakitte, gerek farz, gerek vâcib, gerek nâfile ve gerek kaza olsun, hiçbir namaz kılınmaz; çünkü bu üç vakitte namaz kılmak tahrîmen (harama yakın) mekruhtur.

1- Güneş doğarken ve güneş doğduktan sonra aradan 40-45 dakikalık bir zaman geçinceye kadar hiçbir namaz kılınmaz.

2- Zeval vakti denilen güneşin tam tepe noktasında olduğu, yani öğle ezanına yaklaşık yarım saat kaldığı zaman, hiçbir namaz kılınmaz.

3- Güneşin sararıp bakanın gözlerini kamaştırmaz hale gelmesinden batıncaya kadar olan zaman içinde de hiçbir namaz kılınmaz; sadece o günün ikindi namazının farzı, kerâhet-i tahrîme ile de olsa kazaya bırakılmayıp kılınır.

Bu üç vaktin dışında, sadece nâfile namazların kılınması mekruh olan iki vakit daha vardır.

1- İmsak vakti ile güneşin doğuşu arasında, sabah namazının sünnetinden başka nâfile namaz kılmak mekruh, kaza namazı kılmak mekruh değildir.

2- İkindi namazının farzı kılındıktan sonra, nâfile namaz kılmak mekruh, güneşin sararması vaktine kadar kaza kılmak mekruh değildir.

***

24 SAATİN NAMAZ VE KERAHAT VAKİTLERİ

HANEFİ MEZHEBİ

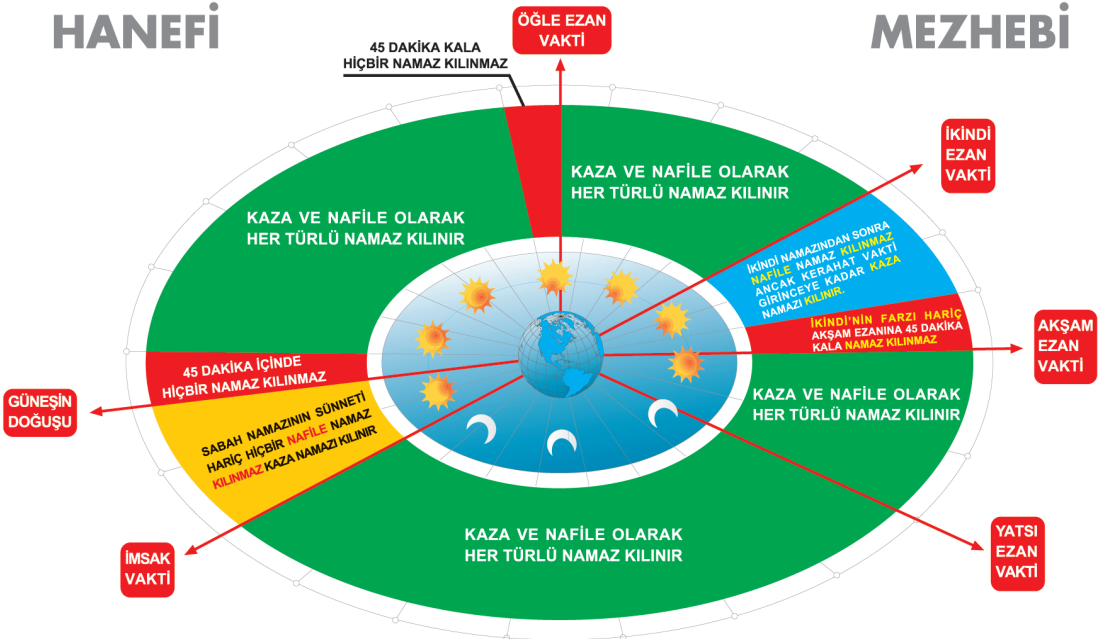
ÖĞLE EZAN VAKTİ
45 DAKİKA KALA HİÇBİR NAMAZ KILINMAZ
İKİNDİ EZAN VAKTİ
AKŞAM EZAN VAKTİ
YATSI EZAN VAKTİ
İMSAK VAKTİ
GÜNEŞİN DOĞUŞU
KAZA VE NAFİLE OLARAK HER TÜRLÜ NAMAZ KILINIR
KAZA VE NAFİLE OLARAK HER TÜRLÜ NAMAZ KILINIR
İKİNDİ NAMAZINDAN SONRA NAFİLE NAMAZ KILINMAZ ANCAK KERAHAT VAKTİ GİRİNCEYE KADAR KAZA NAMAZI KILINIR.
İKİNDİ'NİN FARZI HARİÇ AKŞAM EZANINA 45 DAKİKA KALA NAMAZ KILINMAZ
KAZA VE NAFİLE OLARAK HER TÜRLÜ NAMAZ KILINIR
45 DAKİKA İÇİNDE HİÇBİR NAMAZ KILINMAZ
SABAH NAMAZININ SÜNNETİ HARİÇ HİÇBİR NAFİLE NAMAZ KILINMAZ KAZA NAMAZI KILINIR
KAZA VE NAFİLE OLARAK HER TÜRLÜ NAMAZ KILINIR

KERAHAT VAKTİDİR

NİYET BÖLÜMÜ

*

S- Niyet ne demektir?

C- Bir şeyi yapmaya ya da yapmamaya azmetmeye yani kesin olarak karar vermeye **niyet** denir. Niyet, namazın ön şartlarından olduğundan, abdestsiz namaz olmadığı gibi niyetsiz namaz da olmaz.

S- Niyet kalp ile mi, dil ile mi yapılır?

C- Niyet, ef'âl-i kulüp'ten yani kalp ile ilgili işlerden olduğundan, namaza başlarken kalp ile niyet etmek farz ve dil ile söylemek sünnettir.

S- Farz ve vâcib namazlara nasıl niyet edilir?

C- Farz namazları ile vitir, bayram, tavaf ve adak gibi vâcip namazlarda ve tilâvet secdesinde bunların belirtilmesi gerekir.

Örneğin; "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının farzını kılmaya." ya da "Niyet ettim Allah rızası için bu vaktin farzını kılmaya." diye de niyet edilebilir. Ancak cuma namazının farzında, "Bu vaktin farzına" diye niyet edilmeyip, "Cuma namazının farzına" diye niyet edilir.

S- Nâfile namazlara nasıl niyet edilir?

C- Farz ve vâciplerin dışındakilere "nâfile namazlar" denir. Nâfile namazlarda mutlak niyet yani sadece "Niyet ettim Allah rızası için namaz kılmaya." demek yeterli olmakla birlikte, "Niyet ettim sabah namazının sünnetine", ya da "Niyet ettim öğle namazının ilk sünnetine" diye kılacağı namazı belirlemek daha iyidir.

S- İmama uyan kişi nasıl niyet eder?

C- Normal niyetini yaptıktan ve imam Allahü Ekber diye tekbir aldıktan **sonra**, "Uydum hazır olan imama." diye niyet eder.

S- İmam, nasıl niyet eder?

C- İmam da normal niyetini yaptıktan sonra, "Ene imâmün limen tebiat'nî" (Bana uyanlara imam oldum) diye niyet eder. Eğer cemâatte kadınlar da varsa, imam'ın, "Ene imâmün limen tebiat'nî" diye niyet etmesi şarttır. Aksi halde imama uyan kadınların namazı sahih (geçerli) olmaz.

***

NAMAZIN RÜKUNLARI

*

S- Rükun ne demektir?

C- Namazın dışındaki farzlara "şart" denildiği gibi namazın içindeki farzlara da **rükun** denir ve çoğulu erkân'dır.

S- Şart ile rükun arasındaki fark nedir?

C- Namazın alt yapısını oluşturan şartların, namazdan önce yerine getirilmesi farz olduğu gibi, namazın sonuna kadar da aynen korunması farzdır.

Örneğin; namaza başlamadan önce abdest almak şart olduğu gibi, namazın sonuna kadar abdesti korumak da şarttır. Aksi halde, abdesti bozulan kişinin namazı da bozulur.

Şart ve rükun arasındaki bir diğer fark da, namazdan önce şartları yerine getiren, yani abdest alan, necâsetten arınan ve setr-i avret yapan (örtünen) kişi; yeme, içme, konuşma ve yürüme gibi her çeşit dünya işlerini yapabilir.

Halbuki kıyam, kıraat, rüku ve secde gibi namazın rükunları arasında bu tür dünya işleri yapılmaz, eğer hata ile yapılsa bile namaz bozulur.

S- Namazın rükunları nelerdir?

C- İftitah tekbiri, kıyam, kıraat, rüku, secde ve namazın sonunda teşehhüd (Ettehiyyatü okuyacak) miktarı oturmaktır.

S- İftitah tekbiri nedir?

C- Namaza girişte "Allahü Ekber" diye alınan tekbire, **iftitah** ve **tahrîme** tekbiri denir. İftitah tekbirini ayakta

almaya gücü yetenlerin, farz ve vâciplerde bu tekbiri ayakta almaları farzdır.

İmama rükû'da yetişenlerin, iftitah tekbirini ayakta alıp, sonra rükû'a gitmeleri gerekir. Eğer iftitah tekbirini ayakta değil de rükû'a giderken alırlarsa, namaza girişleri sahih (geçerli) olmaz ve tekrar kılmaları farz olur.

S- Kıyam nedir?

C- Namazda ayakta durmaya **kıyam** denir. Farzlarda, vâciplerde ve cenâze namazında, ayakta durmaya gücü yetenlere, kıyam yani namazı ayakta kılmaları farzdır.

Farz ve vâcip olan namazlarda bir âyet okuyacak kadar ayakta durmak farz, Fâtiha ile zamm-ı sûre okuyacak kadar ayakta durmak vâciptir.

Birinci rek'atın tamamında ya da bir kısmında ayakta duracak kadar gücü olanların, farz ve vâcip olan namazlara oturarak başlamaları sahih (geçerli) olmaz.

Farz ve vâcibin dışındaki nâfile namazlarda kıyam farz değildir. Bu nedenle ayakta duramayacak kadar hasta olmayanlar bile yere oturarak namaz kılabilirler. Ancak, ayakta durmaya gücü yettiği halde oturarak kılanların sevabı azalır.

S- Kıra'at nedir?

C- Kur'an okumaya **kıra'at** denir. Namazda, İmam-ı A'zam'a göre bir âyet, İmam-ı Ebû Yusuf ile İmam-ı Muhammed'e göre, üç kısa âyet ya da uzunca bir âyet okumak farz, Fâtiha'yı okumak ise vâciptir. İmam-ı Şâfi'ye göre, imamın da, cemâatin de namazda Fâtiha'yı okuması farzdır.Hanefî'de, farz namazlarının sadece iki rek'atında kıraat farz, Fâtiha ile zamm-ı sûreyi okumak ise vâciptir.

Farzın dışındaki namazların her rek'atında kıraat farz olduğundan, Fâtiha ile zamm-ı sûreleri okumak vâciptir. Şâfî'de, namazların her rek'atında Fâtiha okumak farzdır.

S- Rükû nedir?

C- Namazda ayakta iken eğilmeye **rükû** denir. Rükû, kıyam ile secde arası bedensel bir ibâdet ve mânevî açıdan Allah (c.c.) huzurunda saygı ile eğilmedir.

Rükû'da parmaklar açık olarak eller dizlerin üzerine konur ve kollar dirsekten bükülmez. Erkekler 90 derecelik açı oluşturacak şekilde eğilir, kadınlar daha az eğilir.

S- Secde nedir?

C- Namazda, Allah'ın huzurunda olduğu bilinci ve Allah'a saygı amacı ile yerlere eğilip, alnı ve burnu yere koymaya **secde** denir.

Secde, yedi âzâ ile yapılır. Bu âzâlar iki ayak, iki diz, iki el ve yüz'dür. Yüz'den maksat alın ve burundur. Çünkü çene ve yanaklar üzerine secde yapmak câiz (geçerli) değildir.

Secdede alnı yere koymak farz, burnu yere koymak vâciptir. Alnında yarası olanlar, burunları ile secde yaparlar. Alnında ve burnunda yarası olanlar ya da sağlık açısından secde yapmaları sakıncalı olanlar, îmâ ile yani başlarını eğerek boşluğa secde yaparlar.

Secdede ayak parmaklarının ucu ya da üstü değil, alt taraflarının yere değmesi şarttır. Secde eden kişi dizlerine yaslanıp bir ayağını yerden kaldırırsa mekruh olur. Eğer iki ayağını secde süresince kaldırırsa, secdesi geçersiz olur ve bu secdeyi tekrar yapması farz olur. Aksi halde bir farzı terk ettiği için namazı tekrar kılması gerekir.

S- Ka'de-i ahîre nedir?

C- İster farz, ister vâcip, ister sünnet ve ister nâfile olsun, her namazın sonundaki oturuşa **ka'de-i ahîre** denir.

S- Ka'de-i ahîre'de ne kadar oturmak farzdır?

C- Ka'de-i ahîre'de teşehhüd miktarı yani "Ettehiyyâtü" yü sonuna kadar okuyacak kadar oturmak farzdır, "Ettehiyyâtü" yü okumak ise vâciptir.

S- Namazın başka farzları varmıdır?

C- Üzerinde ittifak olunan 12 farzın dışında, üzerinde ittifak olunmayan başka farzlar da vardır.

1- İmam-ı A'zam'a göre, namaz kılan kişinin kendi irâdesine bağlı bir fiil ile namazdan çıkması farzdır.

Örneğin, ka'de-i ahîre'de Ettehiyyâtü'yü okuduktan ve selâm vermeden önce abdesti bozulan kişinin, İmam-ı Ebû Yusuf ile İmam-ı Muhammed'e göre namazı tamamdır. Çünkü namazın son farzı olan ka'de-i ahire'de teşehhüd miktarı oturmuştur.

İmam-ı A'zam'a göre, kendi irâdesine bağlı olmayan bir fiil (abdestin bozulması) ile namazdan çıktığı ve bir farzı terk ettiği için namazı tamam değildir.

2- İmam-ı Şâfiye göre, ister münferiden (tek başına) ve ister cemâatle olsun, namaz kılan her kişinin Besmele dâhil, Fâtiha'nın tamamını okuması farzdır. Ayrıca,

Teşehhüd (Ettehiyyâtü) den sonra Peygamberimiz'e (s.a.v.) "Allahümme salli alâ Muhammed'in ve alâ âli Muhammed" diye salâvât getirmesi de farzdır. (Hanefî'de Fâtiha vâcip, salâvât sünnettir.)

3- İmam-ı Ebû Yusuf, İmam-ı Şâfi, İmam-ı Mâlik ve İmam-ı Hanbeli'ye göre, namazda ta'dîl-i erkân farzdır. Bu

büyük müctehidlerin ictihadına göre ta'dîl-i erkânsız namaz kılan kişi, namazın farzlarından birini terk ettiği için namazı geçersizdir ve tekrar kılması farzdır.

S- Ta'dîl-i erkân ne demektir?

C- Tef'il bâbından masdar olan ta'dîl, iki şeyi (farzı) denk yapmak ve rükun'un çoğulu olan erkân da, namazın içindeki farzlar demektir. Rükû'da, kavmede, birinci secdede, celsede ve ikinci secdede olmak üzere, namazın içinde beş yerde ta'dîl-i erkân vardır.

Namazı ta'dîl-i erkân ile kılmak için, rükû ve secdelerde acele etmeyip eklemlerin sakinleşmesini bekleyelim, rükû'da "Sübhâne Rabbiyel Azîm" ve secde de "Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ" tesbihâtını yavaş yavaş ve tane tane okuyalım.

Rükû'dan doğrulup ayakta biraz dikilmeye **kavme** ve iki secde arasında biraz oturmaya da **celse** denir. Kavmede "Rabbenâ leke'l-hamd" derken acele etmeyip ayakta biraz dimdik duralım ve iki secde arasındaki celsede de acele etmeyip biraz oturalım ve iki secdeyi tavukların yem yediği gibi hemen peşi peşine yapmayalım.

İmam-ı A'zam ile İmam-ı Muhammed'e göre de ta'dîl-i erkân vâcip olduğundan, sehven (yanılgı) ile terk edenin sehv-i secde yapması, kasten terk edenin namazı tekrar kılması vâcip olur.

***

NAMAZ NASIL KILINIR

*

S- Namazla ilgili farzları, vâcipleri ve sünnetleri bilmek zorunlu mu?

C- Evet, hem de çok zorunlu. Çünkü her insan hata edebileceğine göre namazın farzlarını, vâciplerini ve sünnetlerini bilmeyen kişi, yanılgı ile namaza tekbir almadan başlarsa, sübhâneke'yi okumayı unutursa, Fâtihâ'dan önce zamm-ı sûreyi okursa, üç ya da dört rek'atlı farz namazların ikinci rek'atında oturmayı unutup ayağa kalkarsa, ne yapacak?

Gerçi, sehiv (yanılgı) secdesi diye bir şey var ama namazın farzlarını, vâciplerini ve sünnetlerini bilmeyen kişi, nerede sehiv secdesi yapması gerektiğini bilemez ki!

İşte bu nedenle her sürücünün trafik işâretlerini ve trafik kurallarını bilmesi zorunlu olduğu gibi, namaz kılan her müslümanın da namazın farzlarını, vâciplerini ve sünnetlerini bilmesi zorunludur.

Yüce Rabbimin inâyeti (yardımı) ile bu bölümde, iftitah tekbiri'nden selâm'a kadar namazla ilgili farzları, vâcipleri ve sünnetleri kısaca yazmaya çalışacağım.

Hadesten tahâret (abdest alma), necâsetten tahâret (temizlenme) ve setr-i avret (örtünme) gibi namazın ön şartları yerine getirildikten sonra, vakit gelince namaz kılmak için ayağa kalkılır ve kıble'ye dönülür.

Kıyamda ayaklar birbirine paralel şekilde yan yana konur ve iki ayak arasında 8-10 cm miktarı açık bırakılır. Sonra, "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü filân namazın

sünnetini kılmaya ve döndüm kıble'ye." diye niyet edilir. Dört mezhebe göre, namaza girişte niyet etmek farzdır.

Niyetten sonra tekbir almak için elleri kaldırmak sünnettir. Özür nedeni ile ellerinden birini ya da ikisini kaldıramayanlar, ellerini kaldırmadan ayakta tekbir alırlar.

Erkekler, baş parmaklarının uçları kulaklarının yumuşağına değecek şekilde, kadınlar da parmak uçları omuzlarının hizasına gelecek şekilde ellerini kaldırırlar ve **Allahü Ekber** diye tekbir alırlar. Tekbir alırken "Allahü" demek farz ve "Ekber" demek vâciptir.

Tekbirden sonra, erkekler sağ elin baş ve küçük parmağı ile halka şeklinde sol elin bileğini kavrar ve göbeklerinin altından ellerini bağlarlar. Kadınlar, parmaklarını halka şeklinde yapmadan sağ ellerini sol elin üzerine koyar ve göğüslerinin üzerinde ellerini bağlarlar.

İster farz, ister vâcip ve ister sünnet olsun, her namaza girişte önce **Sübhâneke'llâhümme ve bi hamdik ve tebârekesmük ve teâlâ ceddük ve lâ ilâhe gayrük** tesbihâtını okumak sünnettir.

Sonra şeytanın şerrinden Allah'a sığınmak için, **Eûzü billâhi min'eş-şeytânirracîm** denir ve ardından **Bismillâhirrahmânirrahîm** diye Allah'ın adı ile **Fâtiha** sûresi okunmaya başlanır.

Eûzü-besmele Hanefî'de sünnet; Şâfî'de "eûzü" sünnet, "besmele" Fâtiha'ya dâhil olduğu için farzdır.

Fâtiha'yı okumak Hanefî'de vâcip, diğer mezheblerde farzdır. Fâtihâ'dan sonra **Âmin** demek sünnettir.

Farz namazlarının ilk iki rek'atında ve diğer namazların her rek'atında önce Fâtiha'yı, sonra zamm-ı sûre okumak vâciptir. Fâtihâ'dan başka bir tek sûre, meselâ sadece İhlâs

sûresini bilen kişi, başka sûreleri ezberleyinceye kadar her rek'atta Fâtiha'dan sonra İhlâs sûresini okur. Sonra "Allahü Ekber" diye rükû'a gidilir.

Rükû'da erkekler, parmakları açık olarak elleri ile dizlerini tutar, dirseklerini bükmez ve sırtları ile başları aynı hizada düz olur.

Kadınlar, parmaklarını açmadan ellerini dizlerinin üstüne koyar, dirseklerini büküp yan taraflarına yapıştırır ve erkekler kadar eğilmezler.

Rükû'da en az üç defa **Sübhâne Rabbiyel Azîm** diye tesbih edilir, sonra **Semi'Allahü limen hamideh** diyerek rükû'dan doğrulup ayakta **Rabbenâ leke'l-hamd** ya da **Rabbenâ ve leke'l-hamd** denir.

Rükû'a giderken "Allahü Ekber" diye tekbir almak, rükû'da "Sübhâne Rabbiyel Azîm" demek, rükû'dan doğrulurken "Semi'Allahü limen hamideh" demek ve rükû'dan doğrulduktan sonra "Rabbenâ leke'l-hamd" demek sünnettir.

Rükû'dan doğrulup ayakta "Rabbenâ leke'l-hamd" dedikten sonra "Allahü Ekber" diye secdeye gidilir.

Secdeye giderken önce dizler, sonra eller, sonra alın ve burun yere konur. El parmakları bitişik ve uçları baş hizasına gelecek şekilde yere konur ve iki elin arasına secde yapılır. Ayaklar dikilir ve parmak uçları kıble yönüne çevrilir.

Erkekler karınlarını uyluklarına yapıştırmayıp, arada boşluk bırakır ve kollarının bilekten üst kısmını da yerden ve iki yanlarından ayırırlar.

Kadınlar daha toplu olabilmeleri için, karınlarını uyluklarına yapıştırır ve kollarını da yanlarına yanaştırırlar.

Secdede üç, beş ya da yedi defa, **"Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ"** dedikten sonra "Allahü Ekber" diye secdeden doğrulup biraz oturulur, sonra "Allahü Ekber" diye ikinci secdeye gidilir. İkinci secde ile birinci rek'at tamamlanır ve "Allahü Ekber" diye ikinci rek'at için ayağa kalkılır.

İkinci rek'atta sübhâneke ve Eûzü okunmayıp sadece Besmele ile Fâtiha ve zamm-ı sûre okunur. Şâfî'de her rek'atta Eûzü-Besmele okunur. İkinci rek'atın rükû ve secdeleri yapıldıktan sonra, ayağa kalkılmayıp oturulur ve

"Ettehiyyâtü lillâhi ve's-salâvâtü ve't-tayyibâtü. Es-selâmü aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve rahmetu'llâhi ve berekâtüh. Es-selâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhi's-sâlihîn. Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh" okunur.

Erkekler, namazın ilk ve son oturuşunda ve iki secde arasındaki oturuşta, sol ayaklarını yatırıp üzerine oturur, sağ ayaklarını diker ve parmaklarını büküp kıble yönüne çevirirler. Kadınlar, ayaklarını sağ taraftan dışarı çıkarır ve kaba yerleri üzerine otururlar.

Üç ve dört rek'atlı farz namazları ile, öğle ve cuma namazının sünnetlerindeki ilk oturuşta, sadece Ettehiyyâtü okunup ayağa kalkılır. Sabah namazının farzı ile sünneti gibi iki rek'atlı namazlardaki ilk oturuş, ka'de-i ahîre yani son oturuş olduğundan, "Ettehiyyâtü" den sonra,

"Allâhümme salli alâ Muhammed'in ve alâ âli Muhammed, kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm, inneke hamîdün mecîd.

Allâhümme bârik alâ Muhammed'in ve alâ âli Muhammed, kemâ bârekte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm, inneke hamîdün mecîd." okunur.

Farz olan son oturuşta, “Ettehiyyâtü” yü okumak vâcib ve salâvât-ı şerîfeleri okumak Hanefî’de sünnet, Şâfî’de farzdır.

Salâvât-ı şerîfelerden sonra, **“Rabbenâ âti’na”** ve **“Rabbenağfirlî”** gibi duaları okumak da sünnettir.

Duâlardan sonra, **“Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah”** diye önce sağ tarafa ve sonra sol tarafa selâm verilir. Selâm vermek vâcib ve selâm verirken yüzü sağa ve sola çevirmek sünnettir.

İftitah (tahrîme) tekbiri ile başlayan yeme, içme ve konuşma gibi namazla ilgili yasaklar selâmla kalkar. Selâmdan sonra, üç defa **“estağfirullah, estağfirullah, estağfirullah”** diye istiğfar etmek ve **“Allahümme ente’s-selâmü ve minke’s-selâm, tebârekte yâ ze’l-celâli ve’l-ikram”**ı okumak sünnettir.

***

BEŞ VAKİT NAMAZIN FARZLARI VE SÜNNETLERİ

*

S- Sabah namazı kaç rek'attır ve nasıl kılnır?

C- Sabah namazı, ikisi sünnet ve ikisi farz olmak üzere dört rek'attır. Önce sünneti kılınır ve "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının sünnetini kılmaya, döndüm kıble'ye." diye niyet edilir.

İki rek'atlı namazlarda tek ka'de (oturuş) olduğundan, "Ettehiyyâtü" den sonra "Allahümme salli alâ" ile "Allahümme bârik alâ" da okunur ve "Rabbenâ âtina" ile "Rabbenağfirlî" dualarından sonra selâm verilip namazdan çıkılır.

Erkeklerin farz namazları için kâmet getirmeleri sünnet olduğundan, sabah namazının farzını kılacak olan erkekler önce kâmet getirir, sonra "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının farzını kılmaya, döndüm kıble'ye." diye niyet ederler.

Kadınlar kâmet getirmeden, "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının farzını kılmaya, döndüm kıble'ye." diye niyet ederler.

S- Öğle namazı kaç rek'attır ve nasıl kılınır?

C- Öğle namazı, dördü ilk sünnet, dördü farz ve ikisi son sünnet olmak üzere on rek'attır. Önce dört rek'at ilk sünneti kılınır ve "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü öğle namazının sünnetini kılmaya, döndüm kıble'ye." diye niyet edilir.

Üç ve dört rek'atlı farz namazları ile vitir, öğle ve cuma namazının sünnetlerindeki ilk oturuşta, sadece "Ettehiyyâtü"

okunur ve hemen ayağa kalkılır. Üçüncü ve dördüncü rek'atlarda Fâtiha ile birlikte zamm-ı sûre de okunur.

İlk sünnetten sonra öğle namazının dört rek'at farzı kılınır ve "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü öğle namazının farzını kılmaya, döndüm kıble'ye." diye niyet edilir.

Üç ve dört rek'atlı farz namazlarındaki ilk oturuş vâciptir. Bu oturuşta Ettehiyyâtü'yü sonuna kadar okumak ve Ettehiyyâtü'den sonra farz olan kıyâmı **ertelememek** için hemen ayağa kalkmak da vâciptir.

Üç ve dört rek'atlı farz namazlarının, üçüncü ve dördüncü rek'atlarında sadece Fâtiha okunur ve dördüncü rek'atın sonundaki oturuştan sonra selâm verilip namazdan çıkılır. Öğle namazının iki rek'at son sünneti de sabah namazının sünneti gibi kılınır.

S- İkindi namazı kaç rek'attır ve nasıl kılınır?

C- İkindi namazı, dördü sünnet ve dördü farz olmak üzere sekiz rek'attır. Önce dört rek'at sünneti kılınır ve "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü ikindi namazının sünnetini kılmaya, döndüm kıble'ye." diye niyet edilir.

İkindi namazının sünneti "gayr-i müekked" olduğundan, ilk oturuşta Ettehiyyâtü'den sonra Allahümme salli alâ ile Allahümme bârik alâ da okunur. Ancak selâm verilmeyeceği için Rabbenâ duaları okunmadan ayağa kalkılır ve üçüncü rek'ata, sübhâneke ve Eûzü-Besmele ile başlanır.

İkindi namazının farzına, "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü ikindi namazının farzını kılmaya, döndüm kıble'ye." diye niyet edilir. İkindi namazının farzı da, öğle namazının farzı gibi kılınır.

S- Akşam namazı kaç rek'attır ve nasıl kılınır?

C- Üçü farz ve ikisi sünnet olmak üzere beş rek'attır. Akşam namazının önce farzı kılınır ve "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü akşam namazının farzını kılmaya, döndüm kıble'ye." diye niyet edilir.

Akşam namazının farzının üçüncü rek'atında sadece Fâtiha okunur ve sünneti de, niyetin dışında sabah ve öğle namazının sünnetleri gibi kılınır.

S- Yatsı namazı kaç rek'attır ve nasıl kılınır?

C- Dördü ilk sünnet, dördü farz, ikisi son sünnet ve üçü de vitir olmak üzere on üç rek'attır.

Yatsının ilk sünneti, ikindinin sünneti gibi "gayr-i müekked" olduğundan, niyetin dışında aynen ikindinin sünneti gibi, yatsının farzı da niyetin dışında aynen öğle ve ikindinin farzları gibi ve yatsının son sünneti de, sabah, öğle ve akşamın sünnetleri gibi kılınır.

Yatsının son sünnetinden sonra üç rek'at vitir namazı kılınır ve "Niyet ettim Allah rızası için vitir namazını kılmaya, döndüm kıble'ye." diye niyet edilir. Vitir namazı İmam-ı A'zam'a göre vâcib, diğer müctehidlere göre sünnet-i müekkeddir.

Vitir namazının diğer namazlardan farkı, üçüncü rek'atta Fâtiha ve zamm-ı sûreden sonra eller kaldırılıp tekbir alınır ve aşağıdaki **kunut** duası okunur.

Allâhümme innâ nesteînüke ve nestağfiruke ve nestehdîk ve nü'minu bike ve netûbü ileyke ve netevekkelü aleyke ve nüsnî aleyke'l-hayra küllehû neşkürüke velâ nekfüruk ve nahle'u ve netrükü men'yefcüruk.

Allâhümme iyyâke na'büdü ve leke nusallî ve nescüdü ve ileyke nes'â ve nahfidü nercû rahmeteke ve nahşâ azâbek. İnne azâbeke bi'l-küffâri mülhik.

Şâfî'de, her gece vitir namazının sonunda kunut yapmak mekruh, sadece sabah namazında ikinci rek'atın rükû'undan sonra, bir de Ramazan ayının ikinci yarısında vitir namazının son rek'atında rükû'dan sonra kunut yapılması sünnettir.

***

CEMÂATLE NAMAZ KILMAK

*

S- Cemâatle namaz kılmak ne demektir?

C- İslâm; birlik, beraberlik, kardeşlik ve eşitlik dini olduğundan, çevredeki müslümanların namaz vakitlerinde câmi ve mescidlerde biraraya gelerek ve aynı imama uyarak birlikte namaz kılmalarına cemâatle namaz kılmak denir.

Namaz dinin direği, câmiler ve mescidler bunun açıkça uygulandığı yerlerdir. Dinin direğini korumak ve İslâm'ın güzelliklerini gelecek kuşaklara aktarabilmek için beş vakit namazı cemâatle kılmayı alışkanlık (bağımlılık) hâline getirelim ve yavrularımızı da câmilere, mescidlere götürelim.

S- Cemâatle namaz kılmanın hükmü nedir?

C- Akıllı olup ergenlik çağına eren erkeklere, beş vakit namazı cemâatle kılmaları vâcibe yakın derecede sünnet-i müekked'dir.

Ezan ve cemâat, şeâir-i İslâm'dan yani bir ülkede İslâmî yaşantının açık göstergesi olduğundan, geçerli bir özrü olmayan erkeklerin cemâate gitmeyip münferiden (tek başına) namaz kılmaları tahrîmen mekruhtur. Peki, ya hiç kılmayanlar?

S- Evlerde ve iş yerlerinde cemâatle namaz kılınabilir mi?

C- Yeryüzü Ümmet-i Muhammed'e mescid kılınmıştır. Bu nedenle evlerde, iş yerlerinde, kırsal alanlarda ve piknik yerlerinde biraraya gelen müslümanlar, aralarından birini imam tâyin ederek namazlarını cemâatle kılar ve 27 kat daha fazla sevap alırlar.

S- Kimler imam olabilir?

C- İmâmetin yani imam olmanın altı şartı vardır,

1- Müslüman olmaktır. Gayr-i müslimler yani müslüman olmayanlar, İslâm dışı sapık inançları ve sapık ideolojileri benimseyenler imam olamazlar.

2- Erkek olmaktır. Kadınlar ilim sahibi olsalar da imam olamazlar.

3- Akıllı olmaktır. Aklî dengesi bozuk olan zihinsel engelliler imam olamazlar.

4- Ergenlik çağına ermektir. Ergenliğe ermeyen çocuklar, ergenliğe eren yetişkinlere imam olamaz, ancak kendi aralarında cemâat yapabilirler.

5- Namazda kıraat (Kur'an okuma) farz olduğundan; namazda câiz (geçerli) olacak kadar Kur'an'dan bazı sûre ya da âyetleri ezbere bilmektir.

6- Özür sahibi olmamaktır. Açık yarasından ya da ameliyat yerinden sürekli akıntısı olanlar, idrarı damlayanlar ve kanaması olanlar, özürlü olmayanlara imam olamazlar.

Ayrıca, üstü başı temiz olmayanlar, aşırı derecede kekeme ve peltek olup bazı harfleri düzgünce okuyamayanlar ve rükû şeklinde kanbur olanlar da imam olamazlar.

Fâsıkların (açıkça günah işleyenlerin) arkasında namaz kılmak mekruh ise de zorunlu hallerde kılınabilir ama, takvâ sahibi olan yani Allah'tan korkup günahlardan sakınan imamların arkasında namaz kılmak çok daha faziletlidir.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Kim takvâ sahibi bir âlimin arkasında namaz kılarsa, bir peygamberin arkasında namaz kılmış gibidir. (Gurer, Molla Hüsrev)

S- Cemâatte saflar nasıl düzenlenir?

C- Eğer cemâat bir tek erkek olursa, ayağı imamın ayağının gerisinde olma koşulu ile imamın sağında durur. Eğer iki erkek olursa, biri imamın tam arkasında ve diğeri de onun sağında durur.

Cemâat üç ya da daha fazla sayıda erkek ve kadından oluşursa, önce erkekler imamın arkasında ve imamı ortalayarak saf tutarlar; kadınlar da erkeklerin arkasında ayrı bir saf tutarlar.

Eğer kadınlardan biri erkeklerin arasına karışırsa, o kadının sağındaki, solundaki ve tam arkasındaki ile beraber 3 erkeğin namazı bozulur. Kadının namazı bozulmaz ama, erkeklerin namazının bozulmasına sebep olduğu için günaha girmiş olur.

S- Erkekler yalnızca eşleri ile cemâat yapabilirler mi?

C- Yalnızca eşleri ile cemâat yapabildikleri gibi, anneleri, teyzeleri, halaları, kızları, torunları, kız kardeşleri ve gelinleri gibi mahremleri ile de cemâat yapabilirler ve cemâat sevabı alırlar.

S- Bir erkek mahremi olmayan kadınlara evlerde imam olabilir mi?

C- Bir erkeğin mahremi olmayan kadınlara bir evde imam olabilmesi için, yanında başka bir erkeğin, ya eşinin ya da annesi, kızı, gelini ve halası gibi mahremlerinden birinin olması gerekir.

S- Cemâatle namaz kılmanın diğer özellikleri nelerdir?

C- Öncelikle imamın namazla ilgili fıkıh konularını çok iyi bilmesi, abdestinin sağlam ve üzerindeki giysilerin temiz olması gerekir. Cemâatte kadınlar da varsa, niyet ederken **bana uyanlara** diye genelleme yapması ya da müennes sıgasıyla **limen tebiat'nî** demeyi ihmal etmemesi gerekir.

Sabah namazı ile akşam ve yatsı namazının ilk iki rek'atında, cuma namazında, ramazan ve kurban bayramı namazlarında, teravih namazında ve ramazanda vitir namazında, imamların sesli okumaları vâciptir. Ancak gereğinden fazla yüksek sesle okumaları mekruhtur.

Çünkü Allah (c.c.) buyuruyor:

Rabbini, içinden yalvararak ve ürpererek (fazla) yüksek olmayan bir sesle sabah ve akşam zikret, gâfillerden olma! (A'râf, 205)

Müezzinlerin kâmet getirirken ve imamların namaz kıldırırken gereğinden fazla yüksek sesle okumaları mekruh, yaka mikrofonu takıp aşırı derecede bağırıp çağırmaları ise kıyamet alâmetidir.

İmama uyan cemâat, tekbirden sonra sadece "sübhâneke"yi okur. İmam sesli okuyorsa, okunan Kur'an'ı dinler, gizli okuyorsa, sükut eder. Sesli namazlarda imam Fâtihâ'nın sonunda "Veleddâllîn" deyince, imamın da cemâatin de gizlice "Âmîn" demeleri sünnettir. Şâfî'de, medden ve cehren yani seslice ve çekerek "Âmîn" demek sünnettir.

İmam rükû'dan doğrulurken "Semi'Allahü limen hamideh" deyince, cemâatin "Rabbenâ leke'l-hamd" demesi sünnettir.

İmama uyanlar, Fâtiha ile zamm-ı sûre dışında tekbirleri getirir, rükû ve secde tesbihâtlarını yapar ve Ettehiyyâtü ile Allahümme salli alâ, Allahümme bârik alâ ve Rabbenâ âtina gibi duaları da okur.

Selâmdan sonra cemâatten her biri, **"Allahümme ente's-selâm ve minke's-selâm tebârekte yâ ze'l-celâli ve'l-ikram"** duasını okur. Müezzinin ya da cemâatten bir kişinin okuması yeterli değildir.

S- Namazdan sonra müezzinin komutu ile sübhânallah, elhamdülillâh ve Allahü Ekber tesbihâtını yapmak sünnet midir?

C- Hayır sünnet değil, aksine sadece ülkemizde uygulanan bid'attır. Özellikle cemâatten bazıları ta'dîl-i erkân ile sünnetleri kılarken, müezzinlerin hoparlörün sesini sonuna kadar açıp câmilerde aşırı gürültü yapmaları en çirkin bid'at-ı seyyie'dir.

***

NAMAZI BOZAN ŞEYLER

*

S- Namazı bozan şeyler nelerdir?

C- Namazı bozan şeyler kavlî (söz, konuşma) ve fiilî (iş, hareket) olmak üzere iki kısımdır.

S- Namazı bozan sözler nelerdir?

C- Bir anlam taşısın ya da taşımasın namazla ilgili olmayan ve en az iki harften oluşan sesler, ister dalgınlıkla ister hata ile ve ister kasten olsun namazı bozar.

Örneğin, hastalıktan ya da başına gelen bir felâketten dolayı "ah, vah" ve "of, uf" gibi sesler çıkaran, yanındaki işitecek kadar seslice ağlayan ve zorunlu olmadığı halde öksüren kişinin namazı bozulur.

Ancak öksürüğünü tutamayan, ağır hastalık ve şiddetli ağrı nedeni ile inleyen ve Allah korkusu ile ya da cenneti ve cehennemi hatırlayarak seslice ağlayanların namazı bozulmaz.

Ağrısız gözden gelen gözyaşı ve sessizce ağlama, her nedenle olursa olsun namazı bozmaz. Ağrılı gözden gelen gözyaşı ise, abdesti bozduğu için otomatikman namaz da bozulur.

Namaz kılarken sevinçli bir haberi işiten kişi elhamdülillâh derse, önemli bir olayı işiten kişi sübhânallah, Allahü Ekber derse ya da verilen selâmı seslice alırsa, namazı bozulur.

Namaz kılarken burnu, eli kanayan, gaz kaçıran ya da öksürürken idrarını kaçıran kişinin abdesti bozulduğu için, namazı da bozulur.

Namaz kılarken üstüne bir dirhem (parmaklar hâriç avuç içi) kadar necâset bulaşan, meselâ küçük çocuğu üstüne işeyen, kusan kişinin abdesti değil, sadece namazı bozulur.

Cemâatle namaz kılarken, imam kıraat'te tutulsa (okuyacağı âyeti unutsa), eğer yeteri miktarı okumuşsa hemen rükû'a gitmesi ya da başka âyete geçmesi gerekir. İmam başka âyete geçtikten ya da rükû'a gittikten sonra cemâattan biri imamın yanlışını söylerse, söyleyen kişinin namazı bozulur.

İmam başka âyete geçtikten sonra, cemâattan birinin düzeltmesi ile önceki okuduğu yere dönerse, hem imamın ve hem cemâatin namazı bozulur.

Eğer imam takıldığı yerde duraklarsa, aynı namazda olan cemâatten biri takıldığı yeri söyleyebilir ve namazı bozulmaz.

Eğer aynı namazda olmayan dışarıdan biri, imamın takıldığı yeri söylese ve imam da onun sözü ile yanılgısını düzeltip namaza devam etse, imamın da cemâatın da namazı bozulur.

İmam fiilî bir yanlışlık yaparsa, örneğin ikinci rek'ata kalkacağı yerde yanılıp otururşa ya da dördüncü rek'atın sonunda oturacağı yerde yanılıp ayağa kalkarsa, aynı namazda olan cemâattan biri seslice "sübhânallah" diye imamı uyarır ve uyaran kişinin namazı bozulmaz.

S- Namazı bozan fiil (iş) ler nelerdir?

C- Namazda amel-i kesîr yani çok iş namazı bozar.

Amel-i kesîr konusunda fukahâ'nın çeşitli görüşleri olmakla birlikte, genelde namazda iki el ile yapılan işlere amel-i kesîr denir. Örneğin iki el ile takkeyi, başörtüyü

düzeltmek ve secdeye giderken iki el ile pantolonu çekmek gibi.

Bir el ile yapılan bir iş, meselâ bir yeri kaşıma aynı rükunda yani kıyam, rükû, secde veya ka'dede bir ya da iki defa olursa, buna amel-i kalîl (az iş) denir ve namazı bozmaz. Eğer aynı rükunda üç defa tekrarlanırsa, amel-i kesîr olur ve namazı bozar.

Vurma, bir el ile ve bir defa olsa da amel-i kesîr kapsamında olduğundan namazı bozar. Örneğin, namazda önüne gelip kendisini rahatsız eden çocuğuna hafifçe bir tokat vuranın namazı bozulur.

Cemâatle namaz kılarken safları düzeltmek ve yalnız kılarken geçenlere yol vermek için, göğsü kıbleden ayırmadan sağ veya sol tarafa bir adım kadar yanaşmak ve kıbleye doğru en fazla bir iki adım kadar yürümek namazı bozmaz.

Eğer bu hareketleri başkasının emri ile yaparsa, namazda Allah'tan başkasının emri ile hareket ettiği için namazı bozulur.

Namazdan önce yenilen ve dişlerin arasında kalan nohut miktarı ve daha büyük bir şeyi yutmak, namazı bozar. Yuttuğu şey eğer nohuttan küçük olursa namazı bozmaz.

Namaz kılarken susam tanesi kadar küçük bir şeyi dışarıdan ağza alıp yutmak ya da açıkta namaz kılarken ağzına damlayan yağmur suyunu yutmak namazı bozar.

Hastalık ya da yara ve yanık gibi bir özürden dolayı değil de, su bulamadığı için teyemmüm ile namaz kılarken su gören kişinin teyemmümü ve dolayısıyla namazı bozulur.

Ancak gördüğü suyun, abdestte yıkanması farz olan organları birer defa yıkamaya yeterli miktarda olması ve o sudan yararlanma imkânının olması şarttır.

Bir kimse sabah namazının farzını kılarken Ettehiyyâtü'yü okumadan önce güneş doğarsa, namazı bozulur. Bu namazı güneş doğduktan 40-45 dakika sonra kaza etmesi gerekir.

Eğer ikindi namazının farzını kılarken güneş batarsa, namazı bozulmaz. Çünkü güneşin batışı ile meşrû bir vakit, yani akşam namazının vakti girmiştir. Meşrû bir vaktin girişi ile namaz bozulmaz.

Sabah namazında ise, bunun aksi olmuştur. Yani meşrû namaz vakti çıkmış ve kerâhet vakti girmiştir.

Çok zorunlu sebepler dışında ikindi namazını güneşin batışına yakın bir zamana kadar ertelemek, tahrîmen (harama yakın) mekruh olduğundan, ikindi namazını vaktinde kılmaya özen gösterelim.

Bir kimse namazda tebessüm ederse, yani sessizce gülümserse namazı bozulmaz. Kendi işitecek kadar seslice gülerse, namazı bozulur. Eğer yanındakiler işitecek kadar kahkaha ile gülerse, hem abdesti ve hem namazı bozulur.

Hadîs-i şerif'te, ***"Namazda ve kabristanda gülene Allah gazab eder."*** buyurulduğu için, namazda ve kabristanda gülmekten ve gülümsemekten çok sakınmamız gerekir.

Abdestsiz namaz kılmak haram olduğundan, namazda burnu kanayan, aksırırken ve öksürürken idrarını kaçıran ve âdet gören kadınların, hemen namazdan çıkmaları gerekir.

***

NAMAZIN MEKRUHLARI

*

S- Mekruh ne demektir?

C- Mahbûb'un (sevilenin) karşıtı olan **mekruh,** Allah (c.c.) katında sevimsiz, çirkin ve hoş olmayan bir şey demektir. Tahrîmen ve tenzîhen olmak üzere iki çeşit mekruh vardır.

S- Tahrîmen mekruh ne demektir?

C- Namazın vâciplerinden birinin terk edilmesine **tahrîmen mekruh** denir ki, harama çok yakın demektir.

Namazın vâciplerinden biri sehven yani yanılgı ile terk edilirse, namazın sonunda sehiv secdesi yapmak vâcib olur. Eğer namazın vâciplerinden biri kasten terk edilirse, namazın yeniden kılınması vâcib olur; aksi halde kişi günahkâr olur.

S- Tenzîhen mekruh ne demektir?

C- Namazın sünnetlerinden birinin terk edilmesine **tenzîhen mekruh** denir. Müekked (kuvvetli) sünnetlerin terk edilmesi, daha kuvvetli mekruhtur.

Gerçi sünnetlerin terkinden dolayı her ne kadar sehiv secdesi gerekmese de, sevabın azalmasına ve Peygamberimiz (s.a.v.) in şefaatinden mahrum olmaya neden olur.

S- Namazdaki bazı mekruhlar nelerdir?

C- Günümüzde namazdaki mekruhların başında, ta'dîl-i erkânın terk edilmesi gelir. Ta'dîl-i erkân, İmam-ı Şâfi ile İmam-ı Yusuf'a göre farz ve İmam-ı A'zam ile İmam-ı Muhammed'e göre vâciptir.

İmam-ı Şâfi ile İmam-ı Yusuf'a göre, ta'dîl-i erkânsız namaz geçersizdir ve tekrar kılınması farzdır. İmam-ı A'zam ile İmam-ı Muhammed'e göre, tahrîmen mekruhtur ve tekrar kılınması vâciptir.

İşimizden, gücümüzden ve uykumuzdan fedakârlık edip kıldığımız namazlarımızın kabul olması için rükû'da, rükû'dan doğrulup ayağa dikilince, secdelerde ve iki secde arasındaki oturuşta acele etmeyip sükûnet ve huzurla ve yavaş yavaş namazımızı kılalım.

Cemâatle namaz kılarken imamdan önce rükû ve secdeye varmak ve imamdan önce rükû ve secdeden kalkmak mekruhtur.

İnsanların yüzüne karşı, ateşe karşı, resimlere karşı ve büstlere karşı namaz kılmak mekruhtur.

Üzerinde insan ya da canlı hayvan türü resimler olan giysilerle namaz kılmak mekruhtur.

Tuvalete gitme ya da yellenme zorunluluğu varken namaz kılmak mekruhtur. Ancak vakit dar olursa, kazaya kalmaması için kılınır.

Karnı aç ve yemek sofrası hazırken namaza başlamak mekruhtur. Ancak vakit darsa, aksi yapılır.

Namazda göz ucu ile etrafa bakınmak ve mânevî cezbe olmaksızın gözleri kapamak mekruhtur.

Namazda bir sünneti kasten terk etmek, örneğin sübhâneke'yi okumamak ya da rükû ve secde tesbihatlarını üçten az yapmak da mekruhtur.

Namazın ikinci rek'atında, birinci rek'atta okuduğundan üç âyet miktarı daha uzun okumak mekruhtur.

Örneğin, birinci rek'atta Kevser sûresini okuyanın, ikinci rek'atta Kâfirûn sûresini okuması mekruhtur. Çünkü Kevser sûresi 3 âyet, Kâfirûn sûresi 6 âyettir.

Namazın ikinci rek'atında, birinci rek'atta okuduğu sûrenin üst tarafından okumak ve arada kısa bir sûre atlamak da mekruhtur.

Örneğin, birinci rek'atta Fil sûresini okuyanın, ikinci rek'atta Hümeze sûresini okuması mekruh olduğu gibi, birinci rek'atta Fil sûresi'ni okuyanın, aradaki Kureyş sûresini atlayıp Mâ'ûn sûresini okuması da mekruhtur. Bu konunun daha iyi anlaşılması için, Kur'an'daki sûrelerin tertip sırasını bilmek gerekir.

***

HASTALARIN NAMAZI

*

S- Ayakta duramayanlar namazı nasıl kılar?

C- Hastalık ve halsizlik gibi nedenlerle ayakta namaz kılamayanlar, ayağa kalkınca başı dönenler ya da hastalık sürecinin uzamasından korkanlar, namazlarını sandalyeye oturarak değil, yere oturarak kılarlar.

Farz namazları ile vâcib olan namazlarda kıyam (ayakta kılma) farzdır. Ayrıca iftitah tekbirini ayakta almak ve Fâtiha ile zamm-ı sûreyi ayakta okumak da farzdır.

Bu üç farzdan birine, örneğin iftitah tekbirini ayakta almaya gücü yetenlerin oturarak namaza başlamaları câiz (geçerli) değildir. Bir şeye meselâ duvara yaslanarak ayakta durmaya gücü yetenlerin de, oturarak namaz kılmaları câiz olmaz.

S- Sünnetlerde de kıyam farz mıdır?

C- Hayır, farz değildir. Geçerli bir özür olmaksızın sünnet olan namazları oturarak kılmak câizdir ama, hiçbir özür olmaksızın oturularak kılınan namazların sevabı yarıya iner.

S- Ayakta duramayan hastalar nasıl otururlar?

C- Sünnete uygun olan en güzel oturma şekli, erkeklerin sağ ayaklarını dikip, sol ayakları üzerine oturmaları ve kadınların da kabaları üzerine oturup ayaklarını sağ taraftan dışarı çıkarmalarıdır.

Bu şekilde oturmakta zorlananlar, diledikleri gibi oturabilirler. İsteyen bağdaş kurarak, isteyen ayaklarını kıble'ye doğru uzatarak ve isteyen sırtını duvara yaslayarak namazını kılar.

Oturarak namaz kılarken secde yapmaya güçleri yetmeyenler, önlerine yastık gibi bir şeyler koymadan boşluğa îma (işaret) ile secde yaparlar. Ancak secde için, rükû'dan biraz daha fazla eğilirler.

S- Oturmaya da gücü olmayan hastalar, namazı nasıl kılar?

C- Ayakları kıble'ye doğru uzatılıp sırtüstü yatırılır ve başlarının altına da yüksekçe bir yastık koyup yüzleri kıble yönüne çevrilir. Rükû ve secde için başlarını hafifçe kaldırarak îma ile, yani baş hareketi ile namazlarını kılarlar.

Sırtüstü yatamayanlar, yüzleri kıble'ye gelecek şekilde sağ tarafına ve sağ tarafına yatamayanlar, aynı şekilde sol tarafına yatar, rükû ve secde için başlarını hafifçe hareket ettirerek namazlarını îma ile kılarlar.

S- Bilinci kapalı olanlara namaz farz mıdır?

C- İmam-ı A'zam'a göre 24 saatten fazla ve İmam-ı Muhammed'e göre, beş namaz vakitten fazla baygın ya da koma halinde olup bilinci kapalı olanlardan namazın farziyeti düşer yani farz olmaz.

Beş vakit namaz vaktinden fazla bir süre bilinci kapalı olan hastalardan namazın farziyeti düştüğü için, iyileşince kılamadıkları namazları kaza etmez ve iyileşmeden ölürlerse, âhiret âleminde kılamadıkları bu namazlarından dolayı sorumlu olmazlar.

İmam-ı A'zam'a göre 24 saatten az ve İmam-ı Muhammed'e göre beş vakit namazdan daha az bir süre baygın ya da koma halinde kalanlar, iyileşince bu namazlarını kaza ederler.

***

NAMAZDA SEHİV SECDESİ

*

S- Sehiv secdesi ne demektir?

C- Namazda, yanılgı ile yapılan hatalara **sehiv** ve sehivden kaynaklanan hataların giderilmesi için yapılan secdeye de **sehiv secdesi** denir. Sehiv secdesi, Hanefî'de vâcib, Şâfî'de sünnettir.

S- Sehiv secdesi hangi hataları giderir?

C- Vâciplerin sehven (yanılgı) ile terk ve tehiri yani geciktirilmesi ile farzların sadece tehirinden kaynaklanan hataları giderir. Sünnetlerin terk ve tehirinden dolayı sehiv secdesi gerekmez.

S- Sehiv secdesi hangi yanılgılarda vâcib olur?

C- Sehiv secdesi'nin doğru anlaşılması ve yerinde uygulanması için, her müslümanın öncelikle namazın farzlarını, vâciplerini ve sünnetlerini çok iyi bilmesi gerekir.

Çünkü namazın farzlarını, vâciplerini ve sünnetlerini bilmeyenler, kesinlikle nerede sehiv secdesi yapacağını bilemez, "Acaba namazım oldu mu, olmadı mı?" diye kuşkuya düşer ve gönlü huzursuz olur.

Gerçekte biraz karmaşık olan sehiv secdesi konusunun daha iyi anlaşılması için, fazla ayrıntılara girmeden bazı örneklerle açıklamaya çalışalım.

Şâfî'de, her namazda Fâtiha'nın okunması farz, Hanefî'de vâciptir. Şâfi'ye göre, namazda Fâtiha'yı okumayı unutan kişinin, farzı terkinden dolayı namazı tekrar kılması, Hanefî'ye göre, vâcibi terkinden dolayı sehiv secdesi yapması gerekir.

Hanefî'ye göre, her namazda Fâtihâ'nın okunması vâcib olduğu gibi, Fâtihâ'nın zamm-ı sûreden önce okunması da vâciptir.

Dalgınlıkla Fâtiha'yı okumadan zamm-ı sûreyi okuyan kişiye, vâcibi terk etiği için sehiv secdesi gerekir. Eğer zamm-ı sûreden sonra Fâtiha'yı okursa, vâcibi tehir ettiği (ertelediği) için yine sehiv secdesi gerekir.

Cemâatle namaz kılarken sabah, akşam ve yatsı namazında imamın Fâtiha ile zamm-ı sûreyi sesli okuması ve öğle ile ikindi namazında gizli (içinden) okuması vâciptir.

İmam, sesli okunması gereken yerde meselâ yatsı namazında gizli ve gizli okunması gereken yerde meselâ ikindi namazında sesli okursa, vâcibi terk ettiği için, imamın da cemâatin de sehiv secdesi yapmaları vâcib olur.

İkinci ya da dördüncü rek'ata hemen kalkması gereken kişi, yanılarak bir rükûn (secde) miktarı oturduktan sonra aklına gelip kalksa, farz olan kıyamı tehir ettiği için sehiv secdesi yapması gerekir.

Üç ya da dört rek'atlı namazların ikinci rek'atında oturması gereken kişi, yanılarak ayağa kalkacak olsa bakar, eğer oturuş hâline daha yakınsa ve dizleri yerden kesilmemişse, hemen oturur ve bu durumda sehiv secdesi gerekmez.

Eğer kıyâma daha yakınsa ya da dimdik ayağa kalkmışsa, geri dönüp oturmaz; vâcibi terk ettiği için sehiv secdesi yapar.

Farz namazları ile vitir ve müekked sünnetlerdeki ilk oturuşta, Ettehiyyâtü'yü okuduktan sonra hemen ayağa kalkmak gerekirken, dalgınlıkla "Allahümme salli alâ Muhammed" diyecek kadar ya da daha fazla oturan kişi,

farz olan kıyamı (ayağa kalkmayı) tehir ettiği için sehiv secdesi yapar.

Her namazda ka'de-i ahîre (son oturuş) farzdır. Yanılarak ka'de-i ahîre'yi terk edip ayağa kalkan kişi, eğer secdeye varmadan önce dönüp oturur ve Ettehiyyâtü'yü okursa, bir farzı tehir ettiği yani geciktirdiği için sehiv secdesi yapar ve namazı tamamdır. Eğer dönüp oturmazsa, bir farzı terk ettiği için namazı tekrar kılar.

Cemâatle namaz kılarken, imam yanılgı ile son oturuşu terk edip ayağa kalkarsa, cemâat ayağa kalkmayıp "sübhânallah" diye imamı uyarır. İmam cemâatin uyarısı ile dönüp otururbut, farzın tehirinden dolayı sehiv secdesi ile namaz tamam olur.

Eğer imam dönüp oturmazsa, alnını secdeye koyduğu anda imamın da cemâatin de namazı fâsid olur ve tekrar kılmaları farz olur.

S- Sehiv secdesi nasıl yapılır?

C- Hanefî'de, sehiv secdesi vâciptir ve şöyle yapılır: Son oturuşta Ettehiyyâtü okunduktan sonra sağ tarafa selâm verilir ve hemen tekbir alınıp iki secde yapılır. İkinci secdeden kalkınca tekrar Ettehiyyâtü, Allahümme salli alâ ve Allahümme bârik alâ ile Rabbenâ âtina gibi dualar okunur ve iki tarafa selâm verilip namazdan çıkılır.

Şâfî'de, sehiv secdesi sünnettir ve şöyle yapılır: Son oturuşta Ettehiyyâtü ile salâvât-ı şerîfeler okunduktan sonra selâm verilmeden doğrudan secdeye gidilir ve ikinci secdeden kalkınca hiçbir şey okumadan hemen selâm verilip namazdan çıkılır.

S- Namazda birkaç yanılgı için tek sehiv secdesi yeterli mi?

C- Hanefî ve Şâfi'ye göre, namazdaki birkaç yanılgı için tek sehiv secdesi yeterlidir.

S- Cemâatten biri yanlışlık yapsa, meselâ ilk oturuşta Ettehiyyâtü'den sonra Allahümme salli alâ'yı okusa sehiv secdesi gerekir mi?

C- Hayır, gerekmez.

S- Rek'at sayısında çelişkiye düşen kişinin ne yapması gerekir?

C- Hayatında ilk defa ya da yılda ancak bir defa bu tür çelişkiye düşen kişi, hemen selâm verip namazdan çıkar ve namazı yeniden kılar.

Yaşlılık, beyinsel yorgunluk ya da aşırı evhamdan dolayı ara sıra bu tür çelişkiye düşen kişi, zann-ı gâlibi ile yani iki zandan hangisi ağırlık kazanırsa onunla amel eder (uygular).

Örneğin, namaz kılarken ikinci rek'at mı ya da üçüncü rekât mı diye çelişkiye düşen kişinin, eğer üçüncü rek'atta olduğu konusundaki zann-ı gâlibi (görüşü) ağır basarsa, üçüncü rek'atta olduğunu kabul eder ve namazını bu görüşe göre tamamlar.

Eğer iki zandan biri ağırlık kazanamayıp, ikinci rek'at ile üçüncü rek'at arasında eşit oranda çelişkiye düşerse, az olan rek'at sayısını esas alır. Ancak farz olan son oturuşu terk etmemek için, çok olan rek'at sayısını da ihmal etmez.

S- Sehiv secdesini unutan kişi ne yapar?

C- Namazı tamamdır, hiçbir şey yapması gerekmez.

S- İmama sonradan uyan kişi, namazını tamamlarken yanlışlık yaparsa sehiv secdesi gerekir mi?

C- Evet, gerekir. Çünkü imama sonradan uyan kişi, imamın selâmından sonra namazını tamamlarken, tek başına namaz kılan gibidir. Bu nedenle o da tek başına namaz kılanlar gibi yanlışlık yapınca sehiv secdesi yapar.

***

YOLCULUK VE YOLCU NAMAZI

*

S- Yolcu kime denir?

C- Vatan-ı aslî ya da vatan-ı ikâmeden en az 90 km lik bir mesafeye gitme niyeti ile yolculuğa çıkanlara **yolcu** denir.

S- Vatan-ı aslî ne demektir?

C- Bir kimsenin doğup büyüdüğü ya da evlenip yerleştiği ya da sürekli kalmak üzere aslî vatan edindiği yere **vatan-ı aslî** denir.

S- Vatan-ı ikâme ne demektir?

C- Bir kimsenin sürekli yerleşmeye niyeti olmadan, iş, güç, ticaret, ziyaret ve öğrencilik gibi nedenlerle en az 15 gün ya da daha fazla kalacağı yerlere **vatan-ı ikâme** denir.

Vatan-ı aslî ya da vatan-ı ikâme'de oturanlar ve bunların çevresinde 90 km'nin altında yolculuk yapanlar, mukîm sayılır ve dînî açıdan mukîmlik kurallarına tâbi olurlar.

S- Yolculuk kuralları ne zaman başlar?

C- Niyet ve fiil (eylem) ile başlar. Yani bir kimse en az 90 km'lik bir mesafeye gitme niyeti ile bulunduğu şehir, kasaba ya da köyün yerleşim alanlarının dışına çıkınca yolculuk kuralları başlar.

S- Yolculuk kuralına göre namaz nasıl kılınır?

C- Bulundukları şehir, kasaba ya da köyün yerleşim alanlarının dışına çıkan yolcular, dört rek'atlı farzları yani öğle, ikindi ve yatsı namazının farzlarını ikişer rek'at kılarlar.

Sabah ve akşam namazının farzları ile, vitir namazını ve diğer bütün sünnetleri tam kılarlar. Eğer yolculuk nedeni ile sünnetleri kılmada güçlük olursa, sadece farzları ve vitir namazını kılarlar.

Yolcular kendi aralarında cemâat yaparlarsa, dört rek'atlı namazları iki rek'at kılarlar. Eğer mukîm (yolcu olmayan) bir imama uyarlarsa, imamla birlikte dört rek'atlı farzları tam kılarlar.

S- Yolcular dört rek'atlı farzları tam kılarsa ne olur?

C- Öğle, ikindi ya da yatsı namazının farzını unutarak dört rek'at kılan yolcu, eğer farz olan ka'de-i ahîre'de yani ikinci rek'atta oturup Ettehiyyâtü'yü okumuşsa namazı tamamdır, bir şey gerekmez.

Eğer kasten (bilerek) dört rek'at kılarsa, sabah namazının farzını dört rek'at kılmış gibi kerâhat işlemiş olur. Çünkü Hanefî'de, yolculukta dört rek'atlı farzları iki rek'at kılmak azîmettir, yani zorunludur; ruhsat (izin) değildir. Şâfî'de, yolculukta dört rek'atlı namazları ikişer rek'at kılmak ruhsat olduğundan, isteyen iki ya da dört rek'at kılabilir.

S- Yolcular için başka kolaylıklar da var mı?

C- Ramazan ayında oruç tutmaları güç gelirse, yolculuk süresince oruç tutmayıp bayramdan sonra kaza ederler.

Yolculara cuma namazı farz olmadığı gibi bayram namazları ile kurban kesmeleri de vâcib olmaz.

Geceleri yatarken de mestlerini ayaklarından çıkarmamaları koşulu ile, üç gün ve üç gece üzerine mesh yapabilirler.

Kadınlar yanlarında eşleri ya da mahremleri olmadan 90 km'lik bir yolculuğa yalnız çıkamazlar.

S- Yolculuk kuralları ne zaman sona erer?

C- Vatan-ı aslîsine dönünceye kadar ya da gittiği yerde en az 15 gün kalmaya niyet ettiği zaman yolculuk kuralları sona erer ve mukîm olur. Şâfî'de, giriş ve çıkış günleri hâriç, gittiği yerde 4 gün kalmaya niyet eden mukîm olur.

İki yakın kasabada ya da iki köyde 10'ar gün kalmaya niyet eden kişi, yolcu sayılır. Eğer geceleri sürekli birinde kalıp, gündüzleri diğerine gidip dönerse, o zaman mukîm olur.

S- 15 gün ya da aylarca, yıllarca kaldığı vatan-ı ikâmeden ayrılan kişi, tekrar oraya gidince mukîm olur mu?

C- Vatan-ı ikâme üç şeyden biri ile bozulur. Vatan-ı ikâmeden 90 km ayrılmakla, vatan-ı asliye dönmekle ya da başka bir yeri vatan-ı ikâme edinmekle bozulur.

Bu üç şeyden biri meydana geldikten sonra, eski vatan-ı ikâmesine dönen kişi, her gidişinde eğer orada 15 günden daha az kalacaksa yolcu sayılır.

S- Vatan-ı aslî nasıl bozulur?

C- Vatan-ı aslî ancak misli ile yani başka bir yeri vatan-ı aslî edinmekle bozulur.

Bir kimse başka bir yere sürekli yerleşmeye karar verse ve evli ise eşi ile birlikte oraya yerleşse, yeni yerleştiği yer onun vatan-ı aslî'si olur. Eski vatan-ı aslî'si, eğer yeni yerleştiği yere 90 km uzaklıkta ise, oraya gidince yolcu hükmünde olur.

Nitekim Peygamberimiz (s.a.v.) ve muhâcirîn, hicretten sonra Mekke'ye gittikleri zaman dört rek'atlı farz namazlarını ikişer rek'at kılıyorlardı.

S- Yolculukta kazaya kalan namazlar, mukîm iken nasıl kaza edilir?

C- Yolculukta kazaya kalan öğle, ikindi ve yatsının farzları gibi dört rek'atlı namazlar, mukîm iken de yolcu gibi ikişer rek'at olarak kaza edilir. Mukîm iken kazaya kalan dört rek'atlı namazlar da, yolculuk esnasında kaza edilecek olsa, mukîm gibi dörder rek'at kılınır.

***

KAZA NAMAZLARI

*

S- Kaza namazı ne demektir?

C- Vaktinde kılınan namazlara **edâ** ve vakit çıktıktan sonra kılınan namazlara da **kaza** denir.

S- Namazı kazaya bırakmak günah mıdır?

C- Beş vakit namazı vaktinde kılmak farzdır, yani Allah'ın (c.c.) kesin emridir. Bir vakit namazı kasten terk edip kılmamak ya da geçerli bir özür olmadan kazaya bırakmak, Allah'a (c.c.) isyandır ve en büyük günahlardan biridir.

Dünya malının, dünyada kalacağına ve mahşer yerinde ilk sorgulamanın namazdan başlayacağına inanan müslümanlar, bir vakit namazı kazaya bırakmamak için ellerinden gelen gayreti göstermeli ve bu konuda çok titiz davranmalıdır.

S- Hangi namazların kazası gerekir?

C- Ergenlik çağından beri üzerinde kazaya kalan farz namazlarının kaza edilmesi farz ve kazaya kalan vitir namazlarının kaza edilmesi de vâciptir.

Allah rızası için adanan ve vaktinde kılınmayan adak namazları ile, başlandığı halde yarıda kalan her çeşit sünnet ve nâfile namazların kazası da vâciptir.

Farzı ile birlikte kazaya kalan sabah namazının sünneti, aynı gün öğle namazından öncesine kadar farzı ile birlikte kaza edilir. Eğer öğleden sonraya kalırsa sadece farzı kaza edilir, sünneti kaza edilmez.

Cemâate yetişmek için terk edilen öğlenin sünneti ile cumanın ilk sünneti farzdan sonra kılınır.

24 saat yani beş namaz vakti kadar ya da daha az bir zaman baygın ya da koma hâlinde kalanlarla, yattıkları yerde başları ile îma ederek namaz kılmaya gücü yetmeyenler de, iyileştikleri zaman hasta iken kılamadıkları namazları kaza ederler. Çünkü az olan namazların kaza edilmesinde bir güçlük yoktur.

S- Kazası gerekmeyen namazlar var mıdır?

C- Evet, vardır. Âdet ve nifas hâlinde olan kadınlara namaz farz olmadığından, farz olmayan bir şeyin kazası da olmaz.

Yattığı yerde rükû ve secde için başını hafifçe eğerek îmâ ile namaz kılmaya gücü yetmeyen ve hastalığı beş namaz vaktinden fazla devam eden hastalar, en sahih görüşe göre iyileşince hasta iken kılamadıkları namazları kaza etmezler.

Bayılma, şok, koma ve delilik gibi nedenlerle bilincini yitirenlerin hastalığı, eğer beş namaz vaktinden fazla devam ederse, iyileşince hasta iken kılamadıkları namazları kaza etmezler.

Bir namazın vaktine erişen, ancak o namazın vakti çıkmadan ölenler de, âhiret âleminde o namazdan sorumlu olmazlar.

S- Kaza namazı nasıl kılınır?

C- Ergenlik çağından itibâren üzerinde hiç kaza namazı borcu olmayanlarla, kaza namazı borcu hiçbir zaman beş vakti geçmeyenlere “Sahib-i tertib” denir.

Ne yazık ki günümüzde sahib-i tertib olanlar çok az, belki azdan da az olduğu için, bu konunun üzerinde fazla durmadan, sahib-i tertib olmayanların durumuna bakalım.

Üzerinde aylarca, yıllarca birikmiş kaza namazı borcu olanlar ve bu borçların ağır vebâlinden kurtulmak isteyenler, öncelikle kaza namazı borçlarını kesin rakamlarla hesaplamaya çalışmalıdır.

Eğer bunda tatmin edici bir sonuca ulaşamazlarsa, zann-ı gâlibe (varsayıma) dayalı bir tahminle ve kalplerini tatmin edecek şekilde bir hesap yapmalı ve her gün belirli bir şekilde kaza namazı kılmaya çalışmalıdır.

Kaza namazı borcu olanlar, mekruh vakitlerin dışında, diledikleri zaman, diledikleri kadar ve diledikleri şekilde kaza namazı kılarlar. Öğle namazının ardından kazaya kalan öğle namazının ve ikindi namazının ardından ikindi namazının kazası kılınır diye bir kural yoktur.

Erkekler kaza namazı kılacakları zaman önce sessizce bir ezan okur, sonra kılacakları her namaz için ayrı ayrı kâmet getirirler. Kadınlar ezan okumaz ve kâmet getirmezler.

İsteyen, üzerinde kazaya kalmış olan en sonki namazdan başlar ve "Niyet ettim, üzerimde kazaya kalmış olan en sonki sabah namazının farzını kılmaya." diye niyet eder ve aynı tertip üzere devam eder.

İsteyen de, üzerinde kazaya kalmış olan en önceki kaza namazından başlar ve "Niyet ettim, üzerimde kazaya kalmış olan en önceki sabah namazının farzını kılmaya." diye niyet eder ve aynı tertip üzere devam eder.

S- Hangi vakitlerde kaza namazı kılınmaz?

C- Beş kerahat vakti vardır; bu beş vakitten sadece üç vakitte kaza namazı kılınmaz.

1- Güneş doğarken ve güneşin doğuşundan 45 dakika geçinceye kadar.

2- Zeval vaktinde yani öğle ezanı yaklaştığı zaman.

3- Güneş batarken yani güneşin sararıp alçalışa geçtiği andan akşam ezanına kadar.

Bu üç vaktin dışında, gece ve gündüz, her zaman ve her yerde kaza namazı kılınır.

S- Kaza namazı cemâatle kılınabilir mi?

C- Hanefî'de, aynı günün ve aynı vaktin namazını kılmayanlar, sadece o namazı cemâatle kılabilirler.

Örneğin bir imam, eğer bir vaktin namazını abdestsiz kıldırdığını sonradan hatırlarsa, sadece o namazda hazır bulunanlar imamla birlikte o namazı cemâatle kılarlar.

S- Kaza namazı cemâatle kılınırken, imam gizli mi, sesli mi okur?

C- Kılınan namaza bağlıdır. Sabah namazı gibi vaktinde sesli okunması vâcib olan bir namazı kılarken sesli ve öğle namazı gibi vaktinde gizli okunması vâcib olan bir namazı kılarken, imamın gizli okuması vâcib olur.

***

CUMA NAMAZI

*

S- Cuma namazının farklı özelliği nedir?

C- Cuma namazının dışındaki namazlar, ister farz ve ister nâfile olsun, evde, iş yerinde, bağda, bahçede, tarlada, ormanda ve yollarda tek başına kılınabilir ve vaktinde kılınamayan farz namazları sonradan kaza edilebilir.

Cuma namazı ise evde, iş yerinde, bağda, bahçede, ormanda ve yollarda tek başına kılınamaz ve vaktinde kılınmayan cuma namazı sonradan kaza edilemez.

Ayrıca beş vakit namaz, müslüman olup akıllı olan ve ergenlik çağına eren, erkek ve kadın bütün müslümanlara farzdır. Cuma namazının farz olması için, bu şartların dışında altısı vücûbunun ve altısı edâsının olmak üzere 12 şartı daha vardır.

S- Cuma namazının vücûbunun şartları nelerdir?

C- Cuma namazının vücûbunun yani farz olmasının şartları,

1- Erkek olmaktır. Cuma namazı, müslüman olup akıllı olan ve ergenlik çağına eren erkeklere farz olup, kadınlara farz değildir.

Cuma namazı kadınlara da farz olsaydı, genç hanımlar küçücük yavrularını kimlere bırakıp câmiye gideceklerdi?

2- Hür olmaktır. Kölelere, düşman elinde esir olanlara, bir suçtan dolayı tutuklu ya da hükümlü olanlara cuma namazı farz değildir.

3- Mukîm olmaktır. Vatan-ı aslî ya da vatan-ı ikâmede olanlara cuma namazı farzdır. Yolculara ve yolculuk hükmünde olanlara cuma namazı farz değildir.

4- Sağlıklı olmaktır. Cuma namazına gidemeyecek derecede hasta, yaşlı olanlara, namaza gidince hastalığının artmasından ya da uzamasından korkanlara cuma namazı farz değildir.

Âcil hastalarla ilgilenme zorunluluğunda olan doktorların, sağlık elemanlarının ve refakatçilerin cuma namazına gitmelerinde, hastaları açısından bir sakınca varsa, onlara da cuma namazı farz değildir.

5- Gözleri sağlıklı olmaktır. Tek başına câmiye gidip gelemeyecek derecede görme engellisi olanlara cuma namazı farz değildir. İmam-ı Ebû Yusuf ile İmam-ı Muhammed'e göre, kendisini elinden tutup câmiye götürüp, getirecek yardımcısı olanlara cuma namazı farzdır.

6- Ayakları sağlıklı olmaktır. Ayakları felçli, kesik ya da kötürüm olanlara cuma namazı farz değildir.

Kadınlara, kölelere, yolculara, hastalara, ayağı ya da gözleri engelli olanlara cuma namazı farz olmamakla birlikte, eğer câmiye gidip cuma namazını kılarlarsa, namazları sahihtir (geçerlidir) ve o günün öğle namazını kılmalarına gerek yoktur.

S- Cuma namazının edâsının şartları nelerdir?

C- Cuma namazının edâsının yani geçerli olmasının şartları,

1- Cuma namazının şehir ve kasabalarda kılınmasıdır. Hanefî'ye göre cuma namazı; vâlisi, kadısı, müftüsü ve güvenliği sağlayan emniyet güçlerinin olduğu yerlerde kılınır. Şâfi'ye göre, köylerde ve yaylalarda da kılınabilir.

2- Cuma namazını, müslüman devlet başkanının ya en büyük mülkî âmirlerin ya da onların vekil ettiği görevlilerin kıldırmasıdır.

3- Öğle namazının vaktinde kılınmasıdır. Öğle namazının vakti çıkınca cuma namazı kılınmaz ve onun yerine o günkü öğle namazının farzı kaza niyeti ile kılınır.

4- Hutbe okunmasıdır. Cuma namazının farzından önce hutbe okunması, cuma'nın edâsının şartlarından olduğundan, hutbe okunmadan kılınan cuma namazı geçersizdir ve vaktinde tekrar kılınması şarttır.

5- Cemâatin olmasıdır. Hanefî'ye göre, imamdan başka akıllı olup ergenlik çağına eren en az üç erkek kişinin olması şarttır. Şâfî'ye göre, en az 40 kişinin olması şarttır.

6- **İzn-i âm** (genel izin) olmasıdır. Yani cuma namazının kılındığı yerlerin halka açık olup, her isteyenin namaz kılmak için oraya serbestçe girebilmesi şarttır. Sadece belirli kişilerin girmesine izin verilen yerlerde cuma namazı kılınamaz.

S- Cuma namazı nasıl kılınır?

C- Dış ezan okununca yani vakit girince, önce cuma namazının ilk sünneti kılınır ve niyeti şöyle yapılır; "Niyet ettim Allah rızâsı için cuma namazının sünnetini kılmaya." Cuma namazının ilk ve son sünnetleri de, öğle namazının ilk sünneti gibi müekked olduğundan, ilk oturuşta sadece Ettehiyyâtü okunur ve üçüncü rek'at'a kalkınca Besmele ile başlanıp Fâtiha ile zamm-ı sûre okunur.

Sonra imam hutbeye çıkıp oturur ve karşısında iç ezan okunur. Hutbe, cumanın şartlarından yani farz olduğundan, hutbe okunurken sessizce oturulup dinlenir, namazdaki gibi konuşulmaz ve hutbede yapılan duaya âmin denilmez.

Hutbeden sonra cuma namazının iki rek'at farzı cemâatle kılınır ve niyeti şöyle yapılır; "Niyet ettim Allah rızası için cuma namazının farzını kılmaya ve uydum hazır olan imama."

Cuma namazının farzından sonra, cuma'nın ilk sünneti gibi dört rek'at sünnet daha kılınır ve niyeti aynen ilk sünneti gibi yapılır.

Sonra, ihtiyâtî tedbir olarak dört rek'at âhir zuhur namazı kılınır. Âhir zuhur, en sonki öğle namazı demektir.

Cuma namazının edâsının şartları ihtilâflı ve biraz karmaşık olduğundan, kılınan cuma namazında bir noksanlık olursa, âhir zuhur namazı o günün öğle namazı yerine geçer. Cuma namazı tamam ise, üzerinde kazaya kalmış olan en sonki öğle namazının kazası yerine geçer. Eğer üzerinde hiç kaza namazı borcu yoksa, nâfile namazı yerine geçer ve kesinlikle boşa geçmez.

Âhir zuhur namazının niyeti şöyle yapılır; "Niyet ettim Allah rızası için vaktine yetişip henüz üzerimden düşmeyen âhir zuhur namazını kılmaya."

Kaza namazı borcu olanlar, âhir zuhur namazının üçüncü ve dördüncü rek'atlarında sadece Fâtiha'yı okurlar, kaza namazı borcu olmayanlar, Fâtiha'dan sonra zamm-ı sûreleri de okurlar.

Son olarak vaktin sünnetini kılmaya diye niyet edilerek iki rek'at namaz kılınır ve cuma namazı tamamlanmış olur.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Üzerine güneşin doğduğu en hayırlı gün, cuma günüdür. (Müslim - Tirmizî - Nesâî)

Her yıl milyonlarca hacı adayının vakfe için Arafat'ta toplandıkları kurban bayramının arefe günü hâriç, yılın en hayırlı günleri cuma günleridir. Bu nedenle cuma günleri müslümanların haftalık bayramı ve Asr-ı saadetten beri İslâm hukukunun uygulandığı ülkelerde resmî tatil günüdür.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Cuma günü ya da cuma gecesi ölen müslümanı, Allah kabir fitnesinden korur. (Tirmizî)

Cuma günleri ve cuma geceleri Allah (c.c.) katında kutsal olduğundan, Peygamberimiz (s.a.v.) cuma günü ya da cuma gecesi ölen müslümanların, kabir fitnesinden (azabından) korunacağını bildiriyor.

Perşembe günü güneşin batışı ile cuma gecesi başlar ve imsak vaktine kadar devam eder. Müslümanlar cuma gecelerini ve cuma günlerini bayram sevinci ile karşılamalı, az çok tatlı bir şeyler yapıp komşularla paylaşmalı ve çoluk çocuk âile bireyleri biraraya gelip ölenlerin ruhlarına da Fâtiha ve İhlâs sûreleri gibi mânevî tatlıları göndermeyi ihmal etmemelidir.

Cuma günleri güzelce abdest alıp câmilere erken gitmek, ön saflarda oturmak, okunan Kur'an'ı, yapılan sohbeti dinlemek ya da Allah'ın (c.c.) zikri ile meşgul olarak namaz vaktini beklemek, nur üstüne nur ve geçmiş günahlara keffarettir.

Namazdan sonra da vakti müsait olanlar, başta ana baba olmak üzere yakın akrabalar ve hastalar ziyaret edilmeli; yetimlere, yoksullara yardım edilmeli ve ölenler de unutulmayıp kabir ziyaretleri yapılmalı. Vakti müsait olmayanlar da telefonla ve mesajla aynı hayırları yapabilirler.

***

TERÂVİH NAMAZI

*

S- Terâvih ne demektir?

C- Terviha'nın çoğulu olan terâvih; oturmak, dinlenmek ve istirahat etmek demektir. Terâvih namazının her dört rek'atında selâmdan sonra oturulup biraz istirahat edildiği için, ramazan'da yatsı namazının farzından sonra kılınan namaza **terâvih** namazı denir.

S- Terâvih namazının hükmü nedir?

C- Terâvih namazı, erkeklere de, kadınlara da sünnet-i müekked'dir. Erkeklerin terâvih namazını câmilerde ve mescidlerde cemâatle kılmaları daha faziletlidir. Gündüzleri of'lamadan oruç tutanlar ve geceleri de yatsı namazından sonra mânevî mesâiye kalıp yirmi rek'at terâvih namazını kılanlar, ramazan ayının mânevî feyizlerinden bol bol yararlanır ve bayrama tertemiz günahsız girerler.

S- Terâvih namazı nasıl kılınır?

C- Terâvih namazı evlerde münferiden (tek başına) da kılınabilir. Ancak cemâatle kılınması sünnet olduğundan, hiç kuşkusuz sevabı kat kat daha fazladır.

Câmilerde ezan okununca, müezzin ya da cemâatten birinin "Allahümme salli alâ Muhammed" demesi beklenmeden ayağa kalkılır ve cemâatten her biri yatsı namazının dört rek'at sünnetini kılar.

Sonra müezzin kâmet getirmeye başlar ve **Hayye ale's-salah** deyince ayağa kalkılır ve imamla birlikte yatsı namazının dört rek'at farzı cemâatle kılınır.

Farzdan sonra yatsı namazının iki rek'at son sünneti de münferiden (tek başına) kılınır ve biraz istirahattan, gerçekte Âyet-el-kürsi ile sübhânallah, elhamdülillah ve Allahü Ekber tesbihatları yapıldıktan sonra, terâvih namazı için ayağa kalkılır.

Cemâatten her biri, "Niyet ettim Allah rızası için terâvih namazını kılmaya ve uydum hazır olan imama." diye niyet eder ve imam tekbir alınca, cemâat de tekbir alır ve namaza başlanır.

Tekbirden sonra cemâat sadece sübhâneke'yi okur. İmam, sübhâneke ile birlikte Eûzü-Besmeleyi de sessizce okuduktan sonra, Fâtiha ile zamm-ı sûreyi seslice okur ve sonra rükû'a gidilir.

S- Her iki rek'atta mı, dört rek'atta mı selâm verilir?

C- Hanefi'ye göre, terâvih namazını iki rek'atta bir selâm vererek kılmak daha faziletli (sevap) olmakla birlikte, dört rek'atta bir selâm vererek kılmak da câiz (geçerli) olur.

Ancak dört rek'atta bir selâm verildiğinde, ikinci rek'atın sonundaki ilk oturuşta Ettehiyyâtü'den sonra Allahümme salli alâ ile Allahümme bârik alâ'yı okumak ve üçüncü rek'ata kalkınca da sübhâneke'yi okumak sünnettir.

Şâfi'ye göre, diğer sünnetler gibi terâvih namazı da iki rek'atta bir selâm verilerek kılınır. Dört rek'atta bir selâm vererek kılmak câiz (geçerli) değildir.

Terâvih namazından sonra sadece ramazan ayına özel, vitir namazı da cemâatle kılınır ve ramazan ayında her gece toplam 33 rek'at namaz kılınır.

S- Her imamın arkasında terâvih namazı kılınır mı?

C- Terâvih namazındaki amaç, mübârek ramazan ayının gecelerini ihyâ etmek yani ibâdetlerle geçirmektir. Bu amaca uygun şekilde, acele etmeden tane tane okuyarak ve ta'dil-i erkân'ı gözeterek kıldıran imamlar tercih edilmeli ve şeytandan kaçar gibi jet imamların arkasında namaz kılmaktan kaçınmalıdır.

Yüce Allah buyuruyor:

Kur'an'ı tertil ile oku! (Müzzemmil, 4)

Kur'an'ı Kerîmi tertil ile okumak vâciptir. Tertil; harfleri mahrecinden çıkarmak, tecvid kuralına uymak ve kelimeleri açık ve net bir şekilde tane tane ve yavaş yavaş okumak demektir.

Rükû'da "Sübhâne Rabbiye'l-Azîm" ve secdelerde "Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ" tesbihâtlarını en az üç defa, ama yavaş yavaş okumalı; rükû'dan doğrulup ayağa kalkınca (kavmede) ve iki secde arasındaki oturuşta (celsede) de acele etmemeli ve namazın hakkını gözetmelidir.

Terâvih namazında sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) in sünnetleri kırpılıp atılmamalı, farz ya da vâcip olan ta'dîl-i erkân kesinlikle terk edilmemeli ve terâvih namazları amacından saptırılıp yat kalk oyununa ve ben daha hızlı kıldırdım yarışına dönüştürülmemelidir.

Terâvih namazını amacından saptırarak, ta'dîl-i erkânı terk ederek ve Allah kelâmı olan Kur'an'ı anlaşılmaz derecede hızlı okuyan imamları, ihlâslı ve bilinçli müslümanların uyarması gerekir.

Uyarılara rağmen imam bildiğini okursa ve çoğunluk böyle istiyor diye halkın isteğini, Allah'ın (c.c.) rızasına tercih ederse, Allah'ın (c.c.) rızâsını arayan müslümanlar başka

câmilere gitmeli, eğer yakınlarında başka câmi yoksa evlerinde kılmaları gerekir.

Terâvih namazını evlerinde münferiden (tek başına) ya da eşleri ve çocukları ile birlikte cemâatle kılanlar, yatsı namazının son sünnetinden sonra, Âyet-el-kürsi'yi okuyup tesbihâtları yapmalı, sonra her iki rek'atta selâm vererek terâvih namazını yavaş yavaş kılmalı ve ardından vitir namazını kılıp dua yapmalıdır.

S- Terâvih namazını hatimle kılmak nedir?

C- Terâvih namazını iki rek'atta bir selâm vererek ve tertil ile okuyarak hatimle kılmak sünnettir. Her dört rek'atın sonunda sessizce oturup biraz dinlenmek de müstehab'dır.

Küçük kasabalarda bir câmide ve büyük şehirlerde değişik semtlerde farklı câmilerde terâvih namazı hatimle kılınırsa, bu sünnet yerine getirilmiş olur.

Terâvih namazının hatimle kılındığı câmilere gidenler, bir sünnetin yaşatılıp yaygınlaşmasına neden oldukları için, namaz ve hatim sevabının dışında bir sünnetin ihyâsından dolayı da farklı sevap alırlar.

***

BAYRAM NAMAZLARI

*

S- Bayram namazı nedir?

C- Ramazan ayında bir ay oruç tuttuktan sonra şevval ayının birinci günü ve Arafat'ta hacılar vakfeye durduktan sonra zilhicce ayının onuncu günü Allah'a şükür için yılda iki defa bayram namazı kılmak, Hanefî'de vâcib ve diğer üç mezheb'de sünnet-i müekked'dir.

S- Bayram namazları kimlere vâciptir?

C- Cuma namazı farz olanlara yani hür, mukîm, sağlıklı ve gözleri, ayakları özürlü olmayan erkeklere vâciptir.

Bayram namazına giderken gusül abdesti almak, temiz elbise giyinmek, dişleri misvakla ya da diş fırçası ile fırçalamak, alkolsüz koku sürünmek ve ramazan bayramı namazına giderken hurma gibi tatlı bir şey yemek müstehab'dır.

Ramazan bayramı namazına sessizce tekbir getirerek gitmek ve kurban bayramı namazına bir şey yemeden ve seslice tekbir getirerek gitmek de müstehab'dır.

S- Bayram namazı ne zaman kılınır?

C- Bayram sabahı kerâhat vakti çıktıktan yani güneşin doğuşundan 45 dakika geçtikten sonra başlar ve zevâl vaktine (öğleden az önceki zamana) kadar kılınır.

Ramazan bayramı namazı bir engelden dolayı birinci günü zevâl vaktine kadar kılınmazsa, ikinci günü zevâl vaktine kadar kılınabilir. Eğer ikinci günü de zevâl vaktine kadar kılınamazsa, üçüncü günü kılınamaz ve kazası olmaz.

Kurban bayramı namazı ise, birinci ve ikinci günleri zevâl vaktine kadar kılınamazsa, üçüncü günü de zevâl vaktine kadar kılınabilir. Dördüncü günü kılınamaz ve kazası olmaz.

S- Bayram namazı nasıl kılınır?

C- Önce "Niyet ettim Allah rızası için ramazan (ya da kurban) bayramı namazını kılmaya ve uydum hazır olan imama." diye niyet edilir ve imamla birlikte "Allah'ü Ekber" diye iftitah tekbiri alınıp eller bağlanır ve sübhâneke okunur.

Sübhâneke'den sonra eller kaldırılarak üç defa tekbir alınır ve ilk iki tekbirde eller bağlanmayıp aşağı salınırken, üçüncü tekbirde eller bağlanır.

İmam seslice Fâtiha ile zamm-ı sûreyi okuduktan sonra rükû'a gidilir ve secdeler yapıldıktan sonra ikinci rek'at için ayağa kalkılır.

İkinci rek'ata kalkınca hemen eller bağlanır ve imam Fâtiha ile zamm-ı sûreyi okur. Sonra üç defa eller kaldırılıp tekbir alınır ve aşağı salınır. Dördüncüde eller kaldırılmadan tekbir alınır ve rükû'a gidilir. İkinci rek'at tamamlanınca selâm verilip namazdan çıkılır ve hutbe okumak üzere imam minbere çıkar.

Şâfî'de, birinci rek'atta yedi tekbir, ikinci rek'atta beş tekbir alınır ve iki rek'atta da tekbirler kıraatten yani Fâtiha ve zamm-ı sûre'den önce yapılır.

Cuma hutbesi namazdan önce, bayram hutbeleri ise namazdan sonra okunur ve hutbeden sonra yapılan dua ile bayram namazı noktalanır ve cemâat arasında topluca bayramlaşma başlar.

Bir uyarı!

Kurban bayramı sohbetlerinde ve hutbelerinde genelde sadece kurban'dan ve ramazan bayramı sohbetlerinde ve hutbelerinde genelde sadece bayramlaşma, dargınlarla barışma, akraba ziyaretleri ve kabir ziyaretleri gibi konular üzerinde durulur.

Kuşkusuz bu konular önemlidir. Ancak bayramdan bayrama câmiye gelenler ve çocukluğundan beri hep aynı konuyu dinleyenler, beş vakit namaz gibi İslâm'ın temel ilkelerini yaşamadan ve haramlardan sakınmadan sadece bunları yapmakla cennete girecekleri hayaline kapılırlar.

İçki arkadaşları, kumar arkadaşları ile barışanlar, yarı çıplak eşleri ve kızları ile kabir ziyareti yapanlar ve âilece bayramlaşırken birbirlerinin eşlerine, kızlarına sarılıp şapur şupur öpenler ve bunları sevap diye yapanların korkunç günahları ne olacak?

Sadece bayramdan bayrama câmiye gelenleri ve İslâm'ın temel ilkelerini bilmeyenleri, hikâyelerle oyalayıp cennetle müjdeleyenler de onların korkunç günahlarına ortak olmayacaklar mı?

***

MUHTEZAR VE CENÂZE

*

S- Muhtezar ve cenâze ne demektir?

C- Ölümü çok yaklaşan ve ölüm alâmetleri beliren ağır hastaya **muhtezar** ve ölen kişinin ruhsuz bedenine de **cenâze** denir.

S- Muhtezara yakınları nasıl yardımcı olabilirler?

C- Ölüm alâmetleri beliren hastanın yanına rahmet meleklerinin gelmesi için, öncelikle hastanın yattığı yerin ve odanın temiz olması, kolonya gibi alkollü kokulardan sakınılması, her çeşit resim ve büstlerle, başı açık ve âdet hâlindeki kadınların yaklaşmaması ve yanında sevdiği kişilerin olması çok önemlidir.

Hastanın yüzü kıble'ye gelecek şekilde sağ tarafına ya da başının altına yastık konup yüzü kıble'ye gelecek şekilde sırtüstü yatırılır ve çay kaşığı ya da pamukla ağzına azar azar su (varsa zemzem) verilir.

Dünyadaki son sözünün Kelime-i tevhid olması ve âhiret âlemine imanlı gitmesi için, **sevdiği bir kişi** sağ kulağına yaklaşarak ve yavaş yavaş **Lâ ilâhe illallah, Lâ ilâhe illallah** der. Eğer hasta bunu bir defa söyleyip sonra başka bir şey konuşmazsa yeterlidir; çünkü dünyadaki son sözü kelime-i tevhid olmuştur.

Can çekişmekte olan hastanın yanına bizim göremediğimiz rahmet melekleri, azap melekleri, ölen yakınlarının ruhları, cinler ve şeytanlar gelir ve her biri hasta üzerinde etkili olmaya çalışır.

Bu nedenle hastanın yanında bağırıp çağırmak, sesli ağlamak, komşuları hastanın başına toplamak ve hastaneye yetiştirelim diye paniğe kapılmak çok zararlıdır. Çünkü hastanın can acısından ve hararetten karışık olan kafası daha da karışır ve şeytan bundan yararlanmaya çalışır.

Ayrıca Kur'an'ı Arapça orijinal harfleri ile düzgünce okumasını bilen sevdiği bir kişi de, hastanın yanında yavaş yavaş **Yâsîn sûresi'**ni okursa, hastanın harareti gidip suya kanmış gibi rahatlar ve rahmet melekleri hasta için dua ve istiğfar eder.

S- Cenâze ile ilgilenmenin hükmü nedir?

C- Allah'ın (c.c.) takdir ettiği vakit gelip de hasta ölünce, yakınlarından biri "Bismillâhi ve alâ milleti Resûlillâh" diyerek ölen kişinin gözlerini kapatır. Ağzının açık kalmaması için bir tülbentle alt çenesi yukarıya doğru çekilerek başının üstünden sıkıca bağlanır. Fazla çamaşırları çıkarılır, kolları yana, ayakları aşağı doğru uzatılır ve üzeri ince bir örtü ile örtülür.

Cenâzenin yıkanması, kefenlenmesi, namazının kılınması ve toprağın altındaki yeni evine (mezara) defnedilmesi, hayatta olan müslümanların üzerine farz-ı kifâye'dir. Yani bir kısım müslümanlar bu işleri yaparsa, diğerleri sorumluluktan kurtulur, aksi halde hepsi günahkâr olur.

***

CENÂZE NAMAZI

*

S- Her cenâzenin namazı kılınır mı?

C- Ölen bir kişinin cenâze namazının kılınması için,

1- Müslüman olması şarttır. İster yahudi, ister hıristiyan, ister budist, ister ateist ve ister evrimci olsun, İslâm'ın temel ilkelerine inanmayan ve şeriat denilen dînî kurallara karşı olanların cenâze namazı kılınmaz.

Yüce Allah buyuruyor:

Onlar (kâfirler ve münâfıklar) dan ölenlerin hiçbirinin (cenâze) namazını kılma ve kabirlerinin başında (dua etmek için) durma! (Tevbe, 84)

Allah (c.c.) bu âyet-i kerîme ile, kâfirlerin, münafıkların ve İslâm karşıtlarının cenâze namazının kılınmasını yasakladığı gibi, onlara dua edilmesini (Allah rahmet etsin) denilmesini de yasaklıyor.

2- Cenâzenin yıkanmış olması şarttır. Yıkanmadan yanlışlıkla namazı kılınan bir cenâze mezara konmuş olsa bile eğer üzeri toprakla örtülmemişse, mezardan çıkarılır, yıkanır, namazı tekrar kılınır ve sonra gömülür.

Eğer üzeri toprakla örtüldükten sonra yıkanmadığı anlaşılırsa, artık mezarının açılması haram olduğundan yıkanma zorunluluğu kalkar ve çürüyüp dağılmadan önce mezarının başında yeniden cenâze namazı kılınır.

3- Uçak kazası, yangın ve patlayıcı maddelerin infilâk etmesi gibi olaylarda parçalanıp ölenlerin bedenlerinin tamamı veya başı ile birlikte bedenin yarısı ya da bedeninin yarıdan fazlası bulunursa, yıkanıp kefenlenir ve cenâze namazı kılınır.

Eğer bedeninin yarısı ya da yarıdan azı bulunursa; Hanefî'ye göre bunlar kesilen bir ayak ve kol gibi bir organ hükmünde olduğundan, bir beze sarılıp gömülür, cenâze namazı kılınmaz. Şâfi'ye göre, yıkanıp kefenlenir ve cenâze namazı kılınır.

4- Cenâzenin cemâatin önünde hazır olması şarttır. Hanefî ve Mâlikî'ye göre, kıble'den sapma olacağı için gâibin yani cemâatin önünde hazır olmayanın gıyaben cenâze namazı kılınmaz. Şâfi ve Hanbeli'ye göre, kılınır.

5- Cenâzenin yere yani musallâ'ya konulmuş olması şarttır. Çünkü elde ve omuzda tutulan cenâzenin namazı kılınmaz.

6- Doğduğu anda hayat belirtisi olanların cenâze namazı kılınır; ölü doğanların ve düşüklerin cenâze namazı kılınmaz.

Baş, kol ve ayak gibi dış organları teşekkül etmiş (belirgenleşmiş) düşükler, yıkanıp bir beze sarılır ve cenâze namazları kılınmadan toprağa gömülür. Baş, kol ve ayak gibi dış organları teşekkül etmeyen düşükler ise, yıkanmadan bir beze sarılıp toprağa gömülür.

S- Cenâze namazı nasıl kılınır?

C- Erkek olsun, kadın olsun, imam cenâzenin göğüs hizasında durur, sonra "Niyet ettim Allah için namaza, (cenâze erkekse) meyyit için duâya, (cenâze kadınsa) meyyite için duâya, uydum hazır olan imama." diye niyet edilir.

Niyetten sonra imamla birlikte eller kaldırılarak birinci tekbir alınır ve eller bağlanır. Hanefî'ler "Ve celle senâüke" ile birlikte "sübhâneke"yi, Şâfî'ler "Eûzü-Besmele" ile "Fâtiha"yı okur.

İkinci tekbirden sonra "Allahümme salli alâ ile Allahümme bârik alâ" okunur ve üçüncü tekbirden sonra cenâze duâsını bilenler cenâze duâsını, bilmeyenler de dua niyeti ile Fâtiha'yı okur ve dördüncü tekbirden sonra selâm verilip namazdan çıkılır. İkinci, üçüncü ve dördüncü tekbirleri alırken Hanefî'ler ellerini kaldırmaz, Şâfî'ler kaldırır.

***

CENÂZENİN TAŞINMASI

*

S- Cenâze, sünnet üzere nasıl taşınır?

C- Tabutun, omuzlar üzerinde dört kişi tarafından taşınması sünnettir. Zorunlu bir neden olmadan tabutun dörtten az ya da dörtten daha fazla kişi tarafından taşınması mekruhtur. Ayrıca tabutun omuzdan yukarı eller üstünde ve omuzdan aşağıda taşınması da mekruhtur.

Tabutu önden ve cenâzenin sağ omuzu tarafından başlayarak, dört tarafından onar adım taşımak da sünnettir. Küçük çocukları bir kişi kucağında taşıyabilir.

Cenâze götürülürken boş şeyler konuşmamalı, yüksek sesle zikir yapmamalı ve **"Bugün onun başına gelen, yarın benim de başıma gelecektir."** felsefesi ile hareket edip ölümü, mezarı çok hatırlamalı ve tabutun içinde yatmakta olan cenâzeye bol bol dua etmelidir.

Cenâzeyi görenlerin saygı duruşu için ayağa kalkmalarına gerek yoktur. Oturdukları yerde bir Fâtiha okurlarsa, en büyük saygıyı yapmış olurlar. Çünkü yer altındaki karanlık bir kabre gitmekte olan cenâzenin, insanların ayağa kalkıp saygı yapmasına değil, duâlarına ihtiyacı vardır.

***

DÜNYADAN MEZARA YOLCULUK

*

S- Ölen kişi mezara götürüldüğünü bilir mi?

C- Evet bilir, hem de bizim göremediğimiz şeyleri görerek.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor:

Cenâze tabuta konup da erkekler onu omuzlarına aldıkları zaman, eğer o sâlih (iyi) bir kimse ise "Beni yerime çabuk ulaştırın." diye yalvarır. Eğer sâlih bir kişi değilse yakınlarına, "Eyvah! Yazıklar olsun, beni bu tabutla nereye götürüyorsunuz?" diye feryat eder. (Buhârî - Müslim)

Ölen kişi, kendisini yıkayanları, tabutunu taşıyanları ve namazını kılanları görüp bildiği gibi, mezara doğru götürüldüğünü ve gömüleceği mezarı da görür ve bilir.

Cennet bahçesine dönüşen mezarını açık ve net bir şekilde görenler ve mezarından gelen cennet kokularını alanlar, yakınlarına ve tabutu taşıyanlara "Beni yerime çabuk ulaştırın." diye yalvarır.

Ancak, bu dünyaya aldanıp mezara yatırım yapmayanlar ve ölüme hazırlıksız yakalananlar da, cehennem çukuruna dönüşen mezarlarını görünce, "Eyvah! Yazıklar olsun, beni bu tabutla nereye götürüyorsunuz?" diye feryat eder ama,

Ne yazık ki, iş işten geçtikten ve cehennem çukuruna dönüşen mezarına girmenin dışında hiçbir alternatifi olmadıktan sonra!..

S- Cenâze mezara nasıl defin edilir?

C- Mezara varıldığında, tabut mezarın kıble tarafında yere konur ve işi olanların dışındakiler yere oturur. Cenâzeyi

en yakınları mezara indirmeli ve bunların arasında takvâ olanlar tercih edilmelidir.

Kadını ancak mahremleri mezara indirir; eğer mahremi yoksa, kocası ve takvâ sahibi olan diğer erkekler indirir.

Cenâze, kıble tarafından mezara indirilir, yüzü kıbleye gelecek şekilde sağ yanına yatırılır ve cenâzeyi indirenler, **"Bismillâhi ve alâ milleti Resûlillah"** diye sevdikleri yakınlarını kara toprağa teslim ederler.

Cenâzenin yanları toprakla desteklenir, sonra tahtaları dizilip üzeri toprakla örtülür ve mahşerde görüşmek üzere vedâ edilir.

Defin işi tamamlandıktan sonra, ölen kişinin ilk şoku atlatıp mezarına alışıncaya kadar sevdiği kişilerin ve yakınlarının mezarın çevresinde biraz daha oturmaları, ölen kişi için dua, istiğfar etmeleri ve Bakara sûresini okumaları çok önemlidir.

Kabristanlar; yeme, içme ve ziyafet yeri değil, tefekkür ve hüzün yeridir. Bu nedenle kabristanda yiyecek ve içecek türü şeylerin ikram edilmesi ve yenmesi bid'attır.

***

YALAN DÜNYAYA EL-VEDÂ

*

Ruhlar âlemine el-vedâ dedim,
Bir cuma sabahı dünyaya geldim.
Aldandım dünyaya vatanım sandım,
Ölümü unuttum, gaflete daldım!

Bu dünya yalanmış, çok geç anladım!
Gidenlerden niye ibret almadım?
Yanıyorum şimdi, niye aldandım?
El-vedâ ey yalan dünya, el-vedâ!

Üstünde gezenler hava atıyor,
Altına girenler toprak oluyor,
Dünyaya aldanan pişman oluyor,
El-vedâ ey yalan dünya, el-vedâ!

Bu yalan dünyada huzur olur mu?
Boşlukta dönüyor, güven olur mu?
Cennete girmeyen mutlu olur mu?
El-vedâ ey yalan dünya, el-vedâ!

Ömrüm boşa geçti, uyanamadım!
Secdeye kapanıp ağlayamadım,
Allah için hiçbir şey yapamadım,
El-vedâ ey yalan dünya, el-vedâ!

Bir gönüle iki sevgi sığmazmış,
Dünya-ukbâ (âhiret) birarada olmazmış,
Dünyayı seven Mevlâ'yı bulmazmış,
El-vedâ ey yalan dünya, el-vedâ!

Mal, mülk yalanmış, dünyada kalacak,
Bedenler çürüyüp toprak olacak,
Mahşere dek ruh bedensiz kalacak,
El-vedâ ey yalan dünya, el-vedâ!

Kur'an'ı, sünneti yaşayamadım,
Âhirete yatırım yapamadım,
Dinim için hiçbir şey yapamadım,
El-vedâ ey yalan dünya, el-vedâ!

Sağ defterime baktım, sevabım yok,
Sol defterime baktım, günahım çok,
Allah affetmezse başka Rabbim yok,
El-vedâ ey yalan dünya, el-vedâ!

Rabbim! Kulum de, sana kul olayım,
Dilersen yolunda kurban olayım,
Aşkın ile yanayım, kül olayım,
El-vedâ ey yalan dünya, el-vedâ!

Annem, babam, eşim, bacım gittiler,

Her biri kara toprağa girdiler,

Bana, “Seni bekliyoruz” dediler,

El-vedâ ey yalan dünya, el-vedâ!

Allahım! Ecel terleri dökerken,

Ciğerlerim cayır cayır yanarken,

Azrâil tatlı canımı alırken,

Hevvin aleyye sekerâti’l-mevti.

İki arzum var; biri şehit olmak,

Diğeri Medine’de medfûn olmak,

Lâyık değilsem de ümit kesme yok,

“Lâ taknetû” dan başka güvencem yok!..

Allahümme’r-zuknî şehâdeten fî sebîlik, vec’al mevtî fî beledi Resûlik (s.a.v.)

Âmîn, bi-hürmeti seyyidi’l-mürselîn ve’l-hamdü lillâhi Rabbi’l-âlemîn...

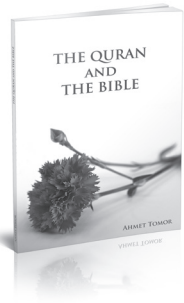

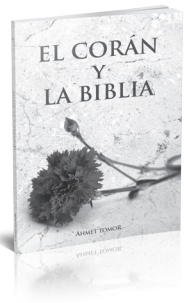

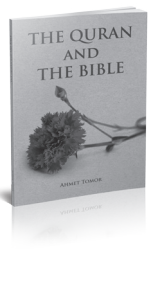

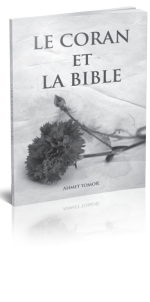

www.tomorhoca.com

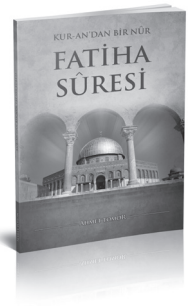

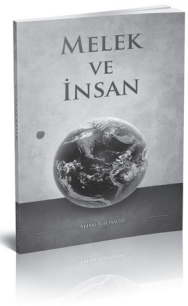

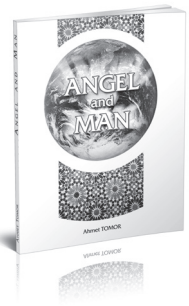

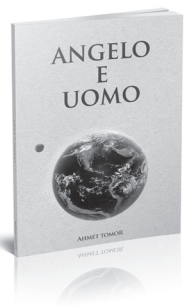

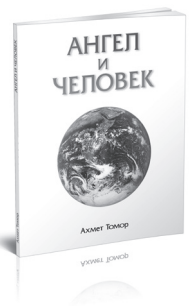

www.tomorhoca.com

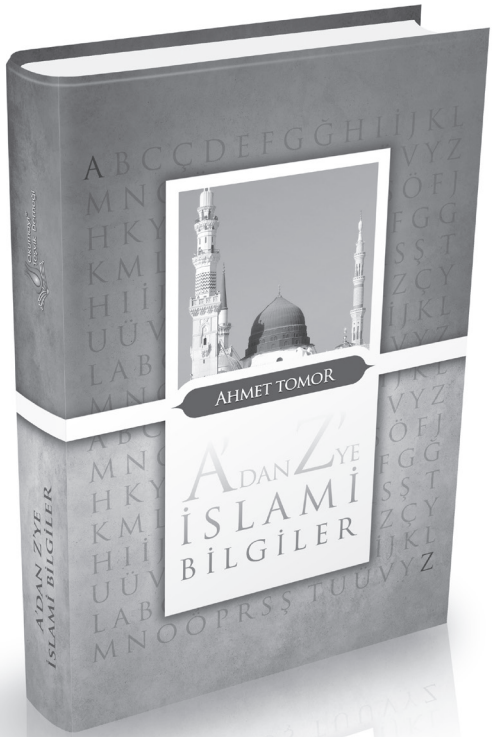

www.tomorhoca.com

WWW.TOMORHOCA.COM

Ey insanoğlu!
Makamın, mevkiin ve rütben ne olursa olsun,
İşin, gücün, yaşamın, çevren ne olursa olsun,
Tepeden, tırnağa günaha batmış da olsan,
Sapıtıp, taşlara, putlara, tapmış da olsan,
Alkolün, kumarın, fuhşun, kurbanı da olsan,
Uyuşturucunun bağımlısı, satıcısı da olsan,
Çağdaşlık adına çırıl çıplak soyunmuş da olsan,
Hayân, iffetin, örtün, zorla alınmış da olsan,
Aldatılmış, pavyonlara satılmış da olsan,
Allah'tan ümîdini kesme, seni O yarattı.
Sen O'nu unutsan da, O seni unutmadı.
Sayısız nimetleri hep senin için yarattı.
Yerleri, gökleri, Cennet'i senin için yarattı.
Sayılı nefeslerin damla damla tükenmeden,
Azrâil, yakana yapışıp işini bitirmeden,
Tevbe et, koş, Allah'a koş!
Abdest al, namaza, felâha koş!
Yüzünü Kıble'ye, gönlünü Rabbine dön.
Secde'ye kapan, yüce Allah'a dön.
Her aradığını namazda bulacaksın.
Tüm duygularınla tatmin olacaksın.
Vallahi kendini başka dünyalarda bulacaksın...

YEDİ AÇIDAN NAMAZ

AHMET TOMOR

Okumayı® Teşvik Derneği

İsteme Adresi:
info@okumayitesvik.com
Tel.: (0264) 278 9 278
Gsm: (0543) 278 9 278 (WhatsApp)

Hediyedir...

Para ile Satılamaz

ISBN: 978-605-86261-9-5